

R A P O R T U L

Curții de Conturi
asupra administrării și întrebuințării
resurselor financiare publice
în anul 2003

Chișinău 2004

CUPRINS

	INTRODUCERE	2-4
CAPITOLU L I	Formarea și întrebuințarea resurselor bugetare și extrabugetare	5-48
	1. Executarea părții de venituri a bugetului de stat	9-21
	2. Activitatea organelor publice privind utilizarea mijloacelor bugetului de stat și a mijloacelor extrabugetare	21-36
	3. Activitatea organelor publice privind formarea și administrarea finanțelor publice locale	36-44
	4. Formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele externe și interne	44-48
CAPITOLU L II	Formarea și utilizarea resurselor asigurărilor sociale de stat	49-53
CAPITOLU L III	Integritatea și gestionarea patrimoniului public	54-70
CAPITOLU L IV	Măsurile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de Curtea de Conturi	71-79

INTRODUCERE

Politica economică promovată de stat în anul 2003 a fost orientată spre asigurarea menținerii în continuare a **stabilității macroeconomice, eficientizarea sistemului fiscal și bugetar.**

Produsul intern brut (PIB) în anul 2003 a înregistrat o creștere de 6,3 la sută față de anul precedent, însumând în valoare nominală **27296,9 mil. lei.** Majorarea PIB a fost determinată de creșterea producției industriale cu 12,1 la sută și a serviciilor – cu 8,2 la sută.

Totodată, un impact negativ asupra creșterii economice l-a avut **deficitul balanței comerciale**, care în anul 2003 a înregistrat un nivel de circa **613 mil. dolari SUA**, sau de **1,6 ori** mai superior față de anul 2002.

Rata medie anuală a inflației în anul 2003 a atins nivelul de **11,6 la sută** (față de 5,3 la sută în a.2002). **Cursul de schimb** al monedei naționale a înregistrat o **apreciere** față de dolarul SUA de **4,4 la sută**, comparativ cu **deprecierea de 5,4 la sută** în anul precedent.

Politica fiscală a fost orientată spre asigurarea **stabilității, echității și transparenței** în domeniul fiscal, spre reducerea **presiunii fiscale** și extinderea **bazei de impozitare.**

Bugetul consolidat în anul de gestiune a fost executat la **venituri** în sumă de **6620,5 mil. lei**, iar la **cheltuieli** – de **6183,4 mil. lei**, înregistrând un **excedent de 437,1 mil. lei** (fiind preconizat excedent de **310,8 mil. lei**), față de **deficitul de 109,7 mil. lei** în a.2002.

Veniturile bugetului consolidat, ca și în anii precedenți, au fost determinate în general de transformările pozitive din economia națională, acestea înregistrând o creștere de **1536,1 mil. lei** (cu **30,2 la sută**) față de anul precedent, iar preconizările la acest capitol au fost realizate la nivel de **100,7 la sută.**

Veniturile fiscale în structura veniturilor totale au constituit 86,4 la sută (față de 84,3 la sută în a.2002) și s-au majorat în comparație cu anul precedent cu 33,6 la sută.

Venitul net al Băncii Naționale s-a mărit față de a.2002 de 1,6 ori, constituind 221 mil.lei.

Planul precizat la venituri **n-au fost realizat** la capitolele: impozit funciar (82,2%), impozit pe bunurile imobiliare (94,8%), taxa de stat (94,9%), alte încasări (96,1%), precum și venituri din operațiunile cu capital (79,8%). În total neîncasările față de plan au constituit circa **90 mil.lei**.

Din granturile externe preconizate în a.2003 în valoare de 455,2 mil.lei statul a beneficiat doar de 1,1 mil.lei.

Organele vamale au vărsat în bugetul consolidat **3527,1 mil.lei (47,8%** din totalul de venituri bugetare), sau cu **1033,4 mil.lei (cu 41,4%)** mai mult decât în a.2002, cifra de control pe a.2003 fiind realizată la nivel de **113,2 la sută**.

La 1 ianuarie 2004, **datoriile agenților economici** față de bugetul consolidat la plățile de bază la impozite și taxe constituiau **1388,2 mil.lei**, majorându-se față de aceeași dată a anului precedent cu 403,9 mil.lei (cu 41%). Datoriile față de **bugetul de stat** au constituit **1043,7 mil.lei (75,2%)** din suma totală de datorii. Din totalul de restanțe la plățile în buget, 49,6 la sută revin taxei pe valoarea adăugată și accizelor.

Ținând cont de **toate plățile neachitate** anterior în buget (principalul, plățile prolongate și eșalonate, penalitățile și sancțiunile financiare), datoriile agenților economici la începutul anului curent însumau **3451,9 mil.lei** (creșterea față de 1 ianuarie 2003 constituind 531,3 mil.lei).

Conform calculelor Ministerului Finanțelor, costul **înlesnirilor fiscale și vamale** acordate agenților economici în anul 2003 a constituit **1904 mil.lei**, inclusiv pe impozite și taxe administrate de: IFPS – 554,7 mil.lei, Departamentul Vamal – 1349,3 mil.lei.

Cheltuielile bugetului consolidat au crescut în comparație cu anul 2002 cu **989,3 mil.lei (cu 19 la sută)**, iar față de cele preconizate au fost mai inferioare cu **78,9 mil.lei (cu 1,3 la sută)**. Cea mai mare pondere (55,3%) în structura cheltuielilor bugetului revine celor ce țin de necesitățile sectorului social-cultural.

Datoria de stat internă pe parcursul anului a crescut cu 99 mil.lei (cu 3,5 la sută), constituind la finele anului **2920,4 mil.lei**, din care împrumuturile

acordate de Banca Națională a Moldovei – 1744 mil.lei (59,7%), hîrțile de valoare de stat – 1176,4 mil.lei (40,3%). Pentru deservirea datoriei de stat interne în anul 2003 au fost utilizate **322,5 mil.lei**, sau **de 2,3 ori** mai mult decît în anul precedent.

Datoria de stat externă administrată de Guvern, la începutul anului 2004, însuma **775,5 mil.dolari SUA** (echivalentul a 10252,1 mil.lei), creșterea constituind **51,2 mil.dolari SUA (cu 7,1 la sută)**, aceasta fiind determinată de variațiile nefavorabile ale cursului de schimb valutar al dolarului SUA față de valutele străine. Pentru deservirea datoriei de stat externe și celei garantate de Guvern, din buget au fost utilizate **52,5 mil.dolari SUA** (echivalentul a 732,7 mil.lei).

Datoriile creditoare ale bugetului consolidat, la 1 ianuarie 2004, constituiau **734 mil.lei**, fiind cu 50 mil.lei mai inferioare față de aceeași dată a anului precedent, din care 412 mil.lei (56,1%) – datoriile la bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Executarea **bugetului de stat** s-a soldat cu un **excedent de 318,3 mil.lei**. **Excedentul bugetar** și alte mijloace financiare disponibile au fost utilizate pentru rambursarea **împrumuturilor și onorarea garanțiilor externe**.

În anul 2003, pentru **susținerea financiară** a teritoriilor, din bugetul de stat au fost alocate **631,5 mil.lei (89,2 la sută din prevederi)**.

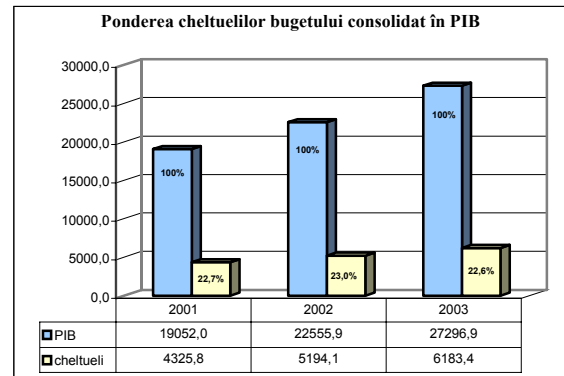
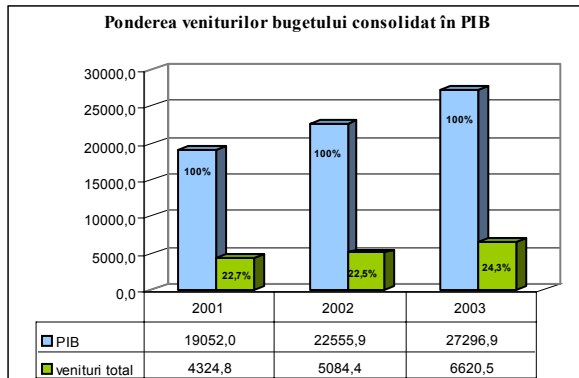
Mijloacele extrabugetare ale instituțiilor bugetare finanțate de la bugetul de stat au însumat **829,2 mil.lei** (de **1,3 ori** mai mari față de anul 2002, dar cu **27,6 la sută** mai puțin decît cele preconizate). **Cheltuielile mijloacelor extrabugetare** au constituit **683,3 mil.lei**, sau cu **32,8 la sută** mai puțin față de cele prevăzute pentru a.2003.

Bugetul asigurărilor sociale de stat a fost executat la partea de venituri în mărime de **2734,4 mil.lei**, sau de **106,7 la sută** și la cea de cheltuieli – de **2173,9 mil.lei**, sau de **93,4 la sută** față de prevederi, înregistrînd un excedent în mărime de **418,6 mil.lei**.

La finele anului **2003**, CNAS beneficia de mijloace în mărime de **478,2 mil.lei**, din care soldul mijloacelor bănești – **418,6 mil.lei** și mijloace plasate în hîrtii de valoare – **59,6 mil.lei**.

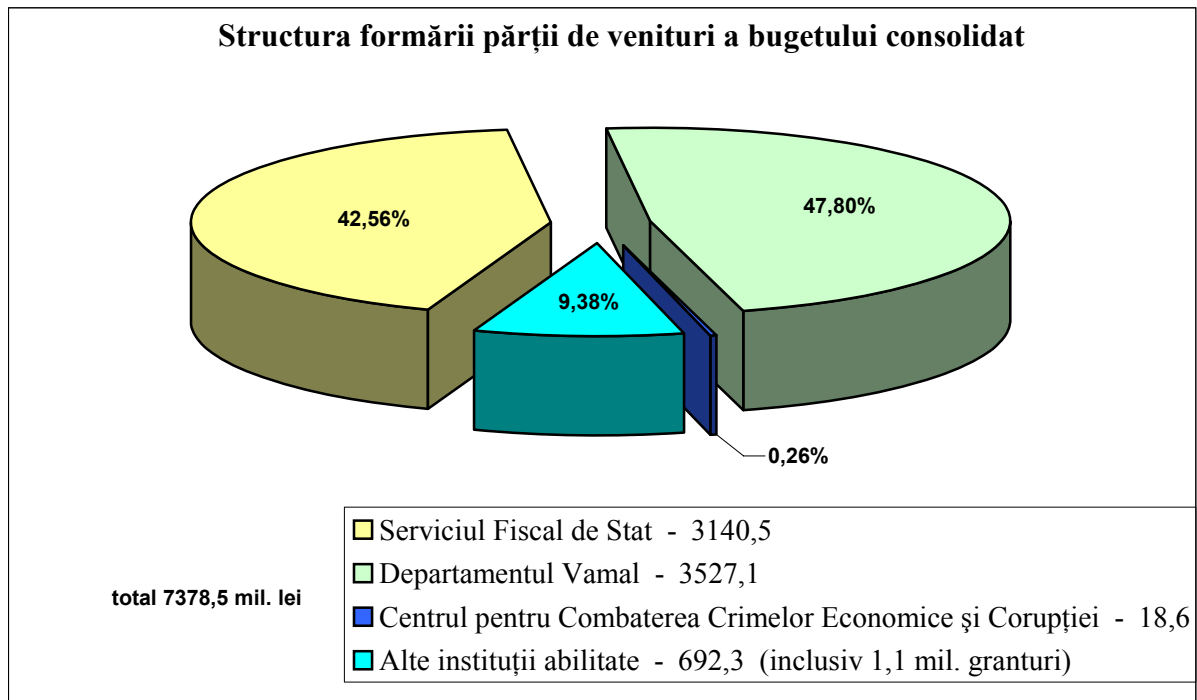
CAPITOLUL I. Formarea și întrebuințarea resurselor bugetare și extrabugetare

În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2003 nr.1463-XV din 15.11.02 (cu completări și modificări) și deciziile organelor publice ale unităților administrativ-teritoriale, bugetul consolidat a fost preconizat la **venituri** în sumă de **6573,1 mil.lei**, iar la **cheltuieli** – de **6262,3 mil.lei**, cu o depășire a veniturilor asupra cheltuielilor – de 310,8 mil.lei. **Executarea bugetului consolidat** în anul 2003 a constituit la **venituri 6620,5 mil.lei (100,7 la sută)**, iar la **cheltuieli – 6183,4 mil.lei (98,7 la sută)**, cu o depășire a veniturilor asupra cheltuielilor de 437,1 mil.lei.

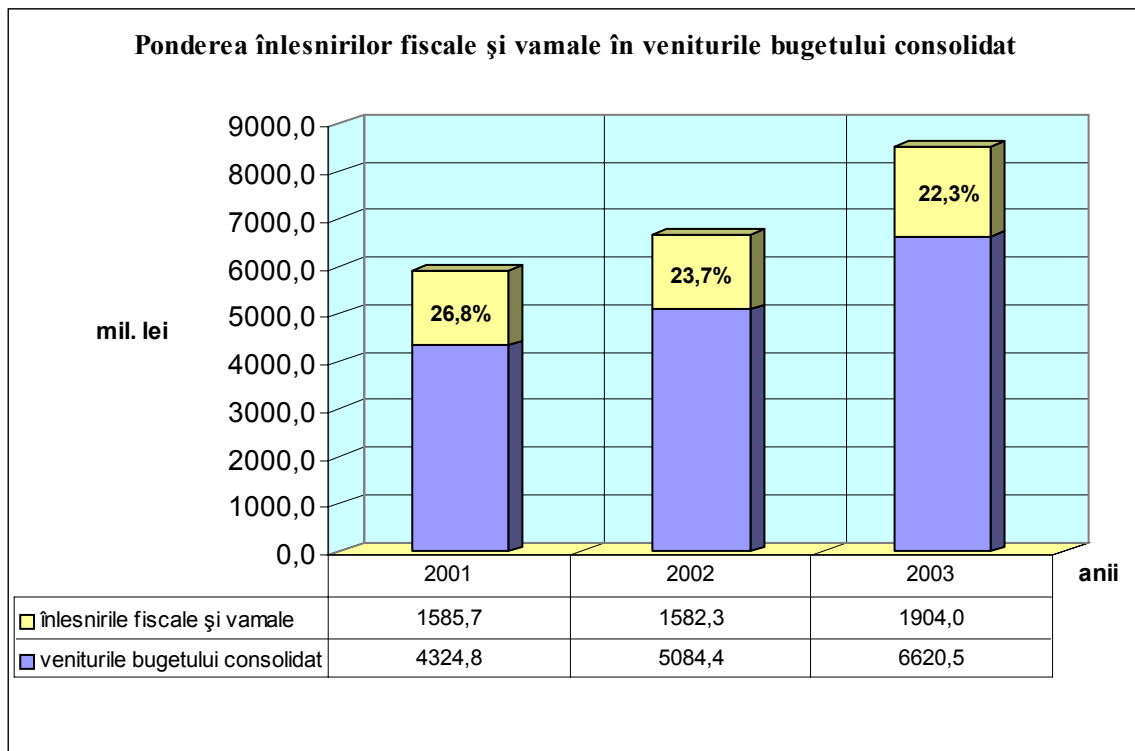

În suma totală a veniturilor acumulate în bugetul consolidat pe parcursul anului 2003, partea preponderentă au constituit-o veniturile curente, care în anul de gestiune au alcătuit 6508,2 mil.lei (98,3 la sută). Veniturile din operațiunile cu capital au însumat 111,2 mil.lei (1,7 la sută), iar veniturile provenite din granturi au constituit doar 1,1 mil.lei și au fost executate la nivel de 0,2 la sută față de planul precizat. Pe parcursul anului 2003, s-a înregistrat o creștere față de suma prognozată a veniturilor fiscale cu 496,3 mil.lei (cu 9,5 la sută) și a veniturilor nefiscale – cu 33,4 mil.lei (cu 4,4 la sută).

În anul 2003, în bugetul consolidat au fost acumulate venituri în sumă totală de **7378,5 mil.lei**, din care: prin intermediul **Serviciului Fiscal de Stat (SFS) – 3140,5 mil.lei, sau 42,56 la sută**; prin intermediul **Departamentului Vamal – 3527,1 mil.lei, sau 47,8 la sută**; prin intermediul **Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) – 18,6 mil.lei, sau 0,26 la sută**; de către alte instituții – **691,2 mil.lei, sau 9,38 la sută**; granturi – **1,1 mil.lei**. Ținând cont de suma TVA restituită diferitor agenți economici (758,0 mil.lei), venitul global al bugetului consolidat a constituit **6620,5 mil.lei**.

Un impact negativ asupra formării părții de venituri a bugetului consolidat a avut acordarea excesivă agenților economici a facilităților fiscale la diferite impozite și taxe. Conform calculelor aproximative ale Ministerului Finanțelor, costul înlesnirilor fiscale și vamale acordate agenților economici în anul 2003 au însumat **1,9 mlrd.lei**, inclusiv pe impozitele administrate de SFS – 554,7 mil.lei, de Departamentul Vamal – 1349,3 mil.lei.

În pofida acordării de către organele competente a multiplelor facilități fiscale și vamale, legislația în vigoare nu prevede pentru organele împuternicite cu acumularea plăților în buget obligațiunea ținerii evidenței stricte a facilităților acordate. Ca rezultat, statul nu dispune de o sinteză a facilităților și înlesnirilor fiscale și vamale, care ar cuprinde categoriile sistematizate de facilități, persoanele care beneficiază de acestea, gradul de eficiență etc.

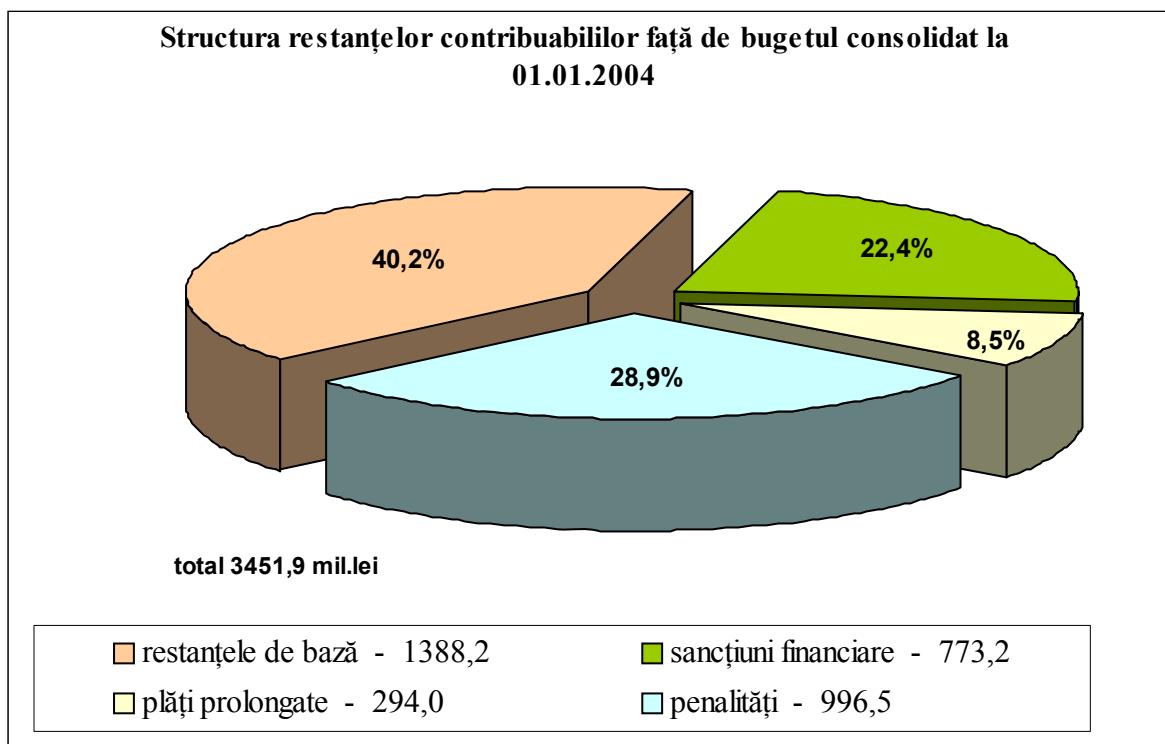
O formă indirectă de acordare a facilităților agenților economici o reprezintă prolongarea și înghețarea termenelor de achitare a diferitor plăți în buget, precum și anularea lor.

Astfel, la finele anului 2003, sumele plăților prolongate și înghețate au constituit **294,0 mil.lei**, din care: plățile amânate în baza acordurilor-memorandum încheiate cu Consiliul Creditorilor de Stat au alcătuit 207,9 mil.lei; plățile amânate ale întreprinderilor insolubile aflate în procedura de redresare – 76,9 mil.lei; plățile amânate în baza altor legi și acte normative – 9,2 mil.lei. În suma totală a plăților prolongate și înghețate, plățile de bază constituie 195,7 mil.lei, penalitățile – 73,0 mil.lei și sancțiunile financiare – 25,3 mil.lei.

Conform unor acte legislative, au fost emise decizii de anulare a impozitelor, penalităților, sancțiunilor și altor plăți în sumă de **142,7 mil.lei**, din care: impozite – 20,1 mil.lei, penalități – 18,6 mil.lei, sancțiuni financiare – 90,1 mil.lei.

De rînd cu organele centrale ale puterii de stat un șir de scutiri și micșorări ale plăților în bugetul consolidat sînt efectuate în baza deciziilor organelor reprezentative locale. Astfel, numai în urma controalelor selective, efectuate de Curtea de Conturi, au fost stabilite asemenea scutiri la plata impozitelor în sumă de **1624,0 mii lei** (raionul Șoldanești – 1231,6 mii lei; raionul Cimișlia – 154,1 mii lei; raionul Strășeni - 75,8 mii lei; raionul Hîncești – 75,0 mii lei; raionul Telenești – 50,0 mii lei; raionul Criuleni – 37,5 mii lei).

Un alt factor care a influențat negativ asupra formării părții de venituri a bugetului consolidat îl constituie creșterea continuă a restanțelor agenților economici. În anul 2003, restanțele agenților economici au crescut cu **531,3 mil.lei** și la 01.01.04 au constituit **3451,9 mil.lei**, inclusiv la plățile de bază – 1388,2 mil.lei (+403,9 mil.lei), sancțiuni financiare - 773,2 mil.lei (-49,0 mil.lei), penalități – 996,5 mil.lei (+157,2 mil.lei) și la plățile prolongate și înghețate – 294,0 mil.lei (+19,2 mil.lei). Din suma totală a restanțelor, restanțele la plățile de bază administrate de SFS constituiau 970,9 mil.lei (+93,9 mil.lei), de Departamentul Vamal – 89,2 mil.lei (-1,9 mil.lei), de CCCEC – 328,1 mil.lei (+311,9 mil.lei).

Neîncasările, în conformitate cu legislația în vigoare, a sumelor sancțiunilor financiare și penalităților calculate reduc esențial efectul controalelor asupra respectării legislației fiscale și vamale. Astfel, în anul 2003, nivelul încasărilor sancțiunilor financiare a constituit doar **12,5 la sută**. La un nivel foarte scăzut sînt încasate plățile suplimentare calculate de CCCEC.

Din suma totală a restanțelor la plățile de bază (1388,2 mil.lei), restanțele problematice pentru încasare constituie **593,2 mil.lei** (42,7 la sută), din care: ale agenților economici care nu activează o perioadă ce depășește 3 ani – 248,1 mil.lei, declarați faliti – 84,6 mil.lei, aflați în litigiu – 87,0 mil.lei, întreprinderilor care nu dispun de patrimoniu și nedeclarate insolabile – 76,8 mil.lei.

Acordarea multiplelor facilități fiscale și vamale, anularea plăților față de buget, fără analiza impactului respectiv asupra economiei naționale, dezorganizează sistemul fiscal și bugetar al țării, crează pentru agenții economici condiții neechitabile, încurajează neachitarea obligațiilor față de bugetul de stat, în speranța unei posibile perspective de anulare a lor.

Practica existentă de acordare a înlesnirilor fiscale, în lipsa unei strategii de determinare și aplicare, evidenței și analizei eficienței lor, se complică prin controlul ineficient din partea organelor competente asupra agenților economici care beneficiază de aceste facilități, aplicarea incorectă și inconsecventă a legislației în vigoare. Lipsa unui cadru juridic perfect permite organelor competente să aplice înlesnirile fiscale și vamale la discreția proprie, iar agenților economici să apeleze la autoritățile de stat pentru a beneficia neargumentat de înlesniri.

În anul 2003, neîncasările la buget din cauza utilizării incorecte de către organele fiscale și vamale a prevederilor actelor legislative și normative în

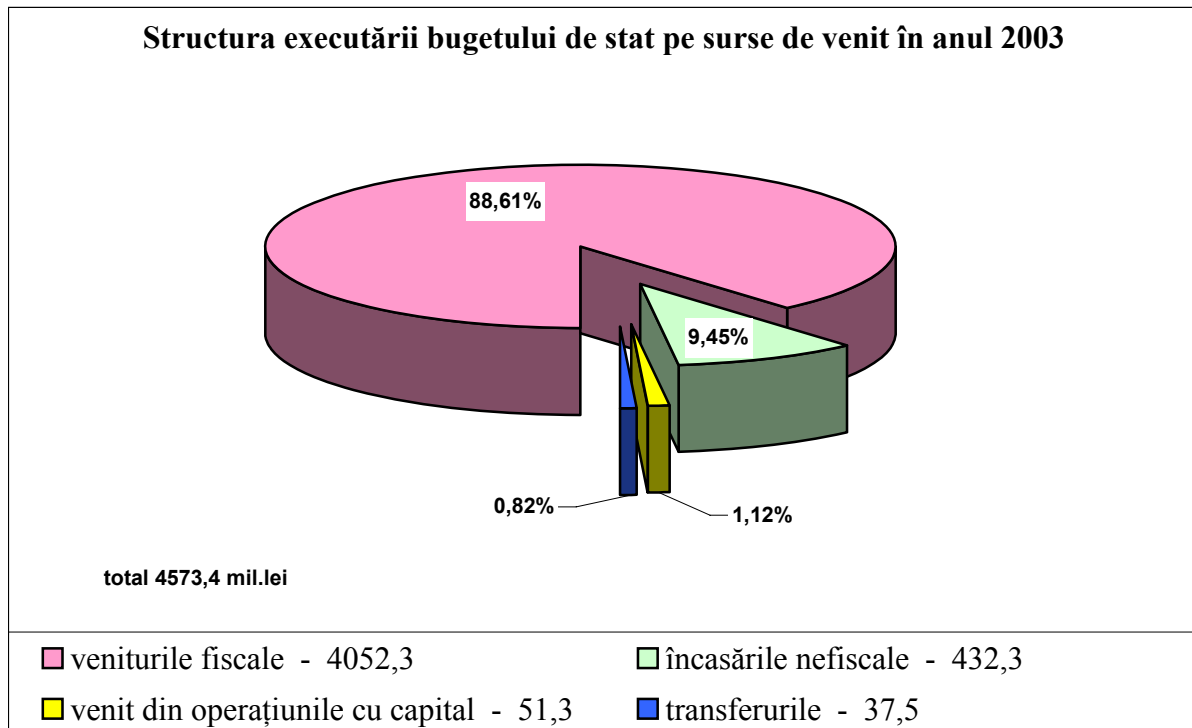
vigoare, conform controalelor selective efectuate de Curtea de Conturi, au constituit 42,5 mil. lei.

Unii contribuabili, obținând înlesniri de la stat, utilizează aceste surse pentru procurarea obiectelor de lux, construcții costisitoare, deoarece legislația în vigoare nu în toate cazurile stabilește folosirea înlesnirilor acordate de stat în scopuri concrete.

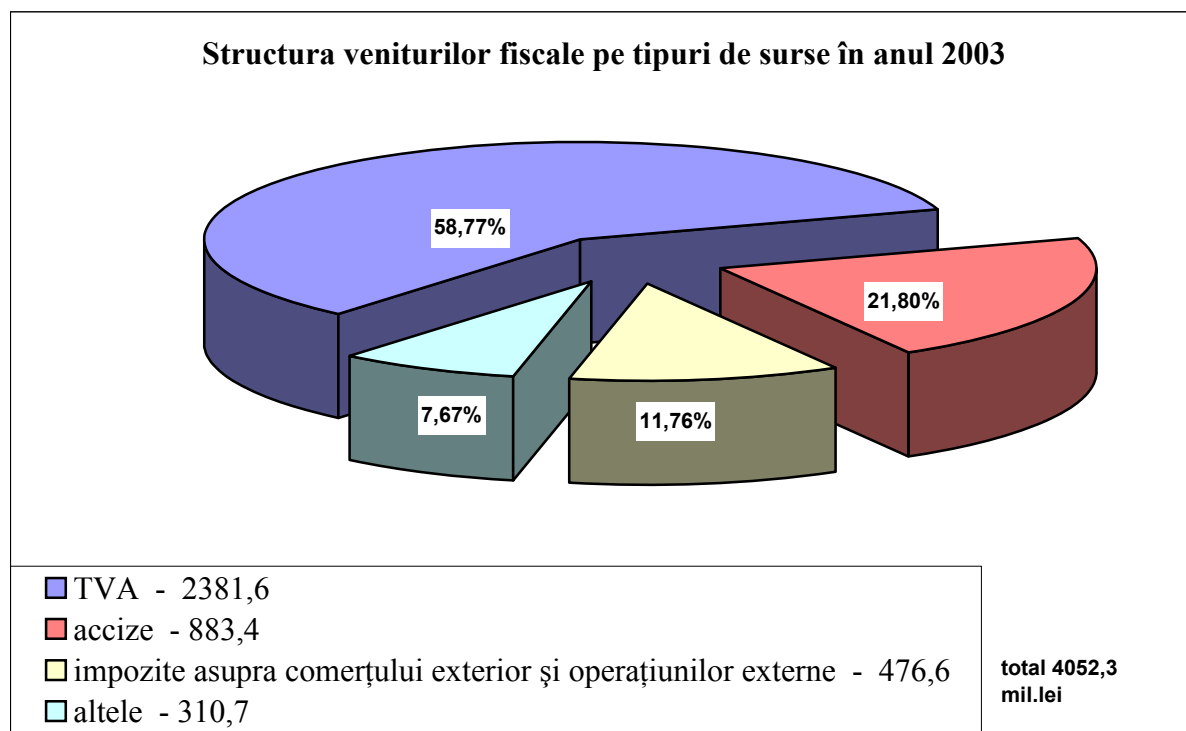
În anul 2002, zece bănci comerciale au calculat impozit pe venit în mărime de 54,5 mil. lei, din care suma facilităților a constituit 26,2 mil. lei, sau 48 la sută. Cu toate că actele legislative în vigoare prevăd multiple tipuri de înlesniri la plata impozitului pe venit pentru băncile comerciale, acestea nu acționează asupra politicii de creditare a băncilor. Băncile comerciale, de regulă, folosesc facilitățile fiscale la impozitul pe venit pentru construcția și reparația spațiilor ocupate.

1. Executarea părții de venituri a bugetului de stat

Prin Legea nr.1463-XV/02 (cu modificările ulterioare), partea de venituri a bugetului de stat a fost aprobată în sumă de **4700,8 mil. lei**. În realitate încasările efective ale veniturilor au constituit **4573,4 mil. lei (97,3 la sută)**, sau **cu 127,4 mil. lei mai puțin** decât planul modificat.

În anul 2003, sursa de bază a veniturilor bugetare au fost veniturile fiscale în sumă totală de 4052,3 mil. lei (88,61 la sută din totalul veniturilor). Încasările nefiscale au constituit 432,3 mil. lei (9,45 la sută), veniturile din operațiunile cu capital – 51,3 mil. lei (1,12 la sută) și transferurile – 37,5 mil. lei (0,82 la sută).

Pe parcursul anului de gestiune, la 8 tipuri de impozite și taxe fiscale n-au fost încasate mijloace în sumă totală de 95,9 mil. lei, din care: accizele la benzină și motorină - 47,5 mil. lei (cu 11,0 la sută mai puțin); accizele la vinurile din struguri, divinuri (coniacuri) și vinurile din struguri saturate cu dioxid de carbon - 23,9 mil. lei (cu 62,8 la sută mai puțin).

În anul 2003, încasările nefiscale la bugetul de stat au constituit 108,1 la sută față de prevederi, concomitent nefiind executate 13 tipuri de încasări în sumă totală de 66,3 mil. lei. Din încasările nefiscale, 51,1 la sută revin venitului net al Băncii Naționale a Moldovei (BNM), acesta constituind 221,0 mil. lei, sau cu 57,0 mil. lei mai mult față de prevederi. Sursa principală de formare a venitului net al BNM o constituie dobânzile plătite de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile acordate de către aceasta, care în anul 2003 au însumat 204,7 mil. lei.

Venituri din operațiunile cu capital au fost încasate în sumă de 51,3 mil. lei, sau la nivel de 57,4 la sută. Venituri din vânzarea acțiunilor statului s-au acumulat cu 73,6 mil. lei mai puțin, ceea ce constituie 5,3 la sută față de prevederile anuale, pe când încasările de la vânzarea patrimoniului de stat au depășit de 10 ori prevederile. Venituri din privatizarea și din vânzarea întreprinderilor de stat și venituri din vânzarea terenurilor proprietate publică au fost încasate de 1,9 ori și, respectiv, de 3,8 ori mai mult față de prevederile anuale.

Deși planul modificat n-a fost realizat, la 22 de tipuri veniturile depășesc sumele prognozate cu 522,9 mil. lei. Cele indicate demonstrează că Ministerul Finanțelor n-a întreprins măsuri adecvate pentru elaborarea unei prognoze reale a bugetului pe anul 2003, ceea ce a contribuit la estimări incorecte.

În pofida multiplelor modificări ale bugetului de stat efectuate pe parcursul anului 2003, când era clară imposibilitatea acumulării granturilor preconizate, Ministerul Finanțelor și Guvernul n-au înaintat propunerile respective privind modificarea acestei surse de venit a bugetului. Ca rezultat, veniturile reale la acest tip de venituri au constituit 0,2 la sută din suma planificată, sau neîncasările au alcătuit 454,1 mil.lei.

Ministerul Finanțelor continuă practica includerii unor venituri doar în executarea de casă a bugetului de stat, ceea ce majorează artificial nivelul executării bugetului. Astfel, pe parcursul anului bugetar, 12 tipuri de venituri în sumă de 11,6 mil.lei au fost reflectate doar în executarea de casă a bugetului de stat, măbind executarea părții de venituri cu 0,3 la sută.

Cu toate că, în conformitate cu H.G.nr.718/2000, defalcările oficiilor cadastrale teritoriale în sumă de 2,2 mil.lei urmau a fi acumulate la un cont special deschis la Ministerul Finanțelor și utilizate pentru rambursarea creditului acordat pentru implementarea Primului Proiect de Cadastru, aceste mijloace au fost reflectate neîntemeiat în executarea de casă a părții de venituri a bugetului de stat.

În urma dezafectării de către Ministerul Finanțelor în anul 1998 a mijloacelor extrabugetare ale instituțiilor bugetare în sumă de 21,8 mil.lei, pe parcursul anului 2003 au fost ratate venituri în mărime de 3,5 mil.lei.

Veniturile administrate de Serviciul Fiscal de Stat

Din totalul de venituri acumulate în **bugetul consolidat**, prin intermediul SFS au fost încasate **3140,5 mil.lei (42,6 la sută)**.

Deși planul încasărilor la bugetul consolidat în ansamblu a fost realizat, totodată, 12 inspectorate fiscale de stat (IFS) teritoriale (Briceni, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Florești, Sîngerei, Soroca, Șoldănești, Telenești) au executat planul de încasări la nivel doar de 85,1 – 99,4 la sută.

În anul 2003, veniturile **bugetului de stat** administrate de organele SFS au însumat **1290,5 mil.lei**, sau 104,4 la sută față de prevederi, ceea ce constituie 28,2 la sută din suma totală a veniturilor bugetului de stat. În comparație cu anul 2002, încasările acestor venituri s-au majorat cu 382,5 mil.lei, sau cu 42,1 la sută. În aceeași perioadă, în **bugetele unităților administrativ-teritoriale (UAT)** organele SFS au acumulat venituri în mărime de **1850,0 mil.lei**, sau 111,3 la sută față de plan, ceea ce constituie 88,7 la sută din suma totală a veniturilor bugetelor UAT. În comparație cu anul 2002, încasările în bugetele UAT ale veniturilor administrate de organele SFS s-au majorat cu 323,4 mil.lei, sau cu 21,2 la sută.

În structura veniturilor bugetului consolidat administrate de SFS veniturile fiscale constituie 2834,4 mil.lei (90,2 la sută), încasările nefiscale – 250,4 mil.lei (8,0 la sută) și veniturile din operațiuni cu capital – 55,8 mil.lei (1,8 la sută). La formarea veniturilor bugetului consolidat din plățile administrate de SFS partea preponderentă revine TVA – 37,4 la sută, impozitului pe venit al persoanelor

fizice – 19,8 la sută, impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător – 18,4 la sută.

În anul 2003, SFS n-a executat sarcina de colectare în bugetul consolidat a impozitului pe proprietate (**cu 16,2 la sută**), accizelor (**cu 15,5 la sută**), impozitului privat (**cu 25,2 la sută**), încasărilor nefiscale (**cu 3,7 la sută**). Ținând cont de restanțele la plățile în buget la începutul anului și de impozitele și taxele calculate în anul 2003, contribuabilii și-au onorat obligațiile față de buget la plățile de bază administrate de Serviciul Fiscal de Stat la nivel de **83,1 la sută**.

Inspectoratul Fiscal Principal de Stat (IFPS) nu întreprinde toate măsurile corespunzătoare, prevăzute de Codul fiscal, pentru colectarea restanțelor, fapt ce îi determină pe agenții economici să tergiverseze achitarea datoriilor față de stat. La 01.01.04, **datoria** agenților economici la plățile de bază administrate de SFS constituia **970,9 mil.lei**.

În anul 2003, restanțe mari față de bugetul consolidat la plățile de bază, penalități și sancțiuni financiare au acumulat agenții economici amplasați în mun. Chișinău – 1804,6 mil.lei, acestea fiind în creștere cu 404,9 mil.lei (cu 28,9 la sută) față de anul precedent. Din suma totală a restanțelor pe mun. Chișinău, 129,3 mil.lei le revin contribuabililor mari administrați de Direcția Administrare a Contribuabililor Mari (DACM) a IFPS, iar 252,1 mil.lei constituie sumele calculate în urma controalelor efectuate de către CCCEC, în total - 381,4 mil.lei, sau 21,1 la sută din suma totală a restanțelor. Restanțe considerabile față de bugetul consolidat sînt înregistrate după agenții economici amplasați în mun. Bălți – 63,2 mil.lei și raioanele Hîncești – 67,9 mil.lei, Ocnița – 67,5 mil.lei, Orhei – 60,7 mil.lei, Căușeni – 60,0 mil. lei, Ungheni – 48,0 mil.lei, Călărași – 46,2 mil.lei, Ialoveni – 51,2 mil.lei, Cahul – 43,1 mil.lei, Anenii Noi – 38,0 mil.lei, UTA Găgăuzia – 169,1 mil.lei etc.

La 01.01.04, restanțele contribuabililor mari administrați de DACM a IFPS față de bugetul consolidat au constituit 277,7 mil.lei, din care restanțele la plățile de bază – 122,4 mil.lei, la penalități – 105,5 mil.lei și la amenzi – 49,8 mil.lei. În anul 2003, DACM a admis creșterea datoriilor contribuabililor mari cu 26,1 mil.lei. La 30 de agenți economici au fost constatate restanțe în sumă de la 1,0 pînă la 5,0 mil.lei, la 15 – de la 5,0 pînă la 10,0 mil.lei, la 8 – de la 10,0 pînă la 15,0 mil.lei, la 5 – de la 15,9 pînă la 27,6 mil.lei, la cîte unu, respectiv, 50,3 mil.lei și 262,9 mil.lei.

La IFS pe mun. Chișinău, în momentul transmiterii plăților de bază, penalităților și amenzilor de la un oficiu fiscal la altul, au fost admise cazuri de dispariție a restanțelor la diferite plăți, în sumă totală de 685,1 mii lei, aceasta nefiind inclusă și în suma restanței totale. În rezultatul transmiterii incorecte a soldurilor plăților la buget ale S.R.L. „Defend” s-a creat o supraplată artificială la TVA și penalități în sumă totală de 245,6 mii lei. IFS pe raionul Nisporeni a micșorat neîntemeiat datoriile față de buget la impozite și taxe în sumă totală de 782,6 mii lei. În lipsa documentelor justificative, IFS pe raionul Cimișlia a micșorat la două primării calculele la impozitul funciar cu 51,4 mii lei.

În urma nerespectării prevederilor Codului fiscal, a necalculării sau calculării incorecte a impozitului pe venit, diminuării venitului impozabil,

necalculării altor plăți (inclusiv sancțiuni financiare și penalități) etc., conform controalelor selective efectuate de Curtea de Conturi, în buget n-au fost încasate 356,6 mii lei, din care: 136,2 mii lei – la IFS pe mun.Chișinău; 62,1 mii lei – la IFS pe raionul Ștefan Vodă; 55,3 mii lei – la IFS pe mun.Bălți; 34,6 mii lei – la IFS pe raionul Drochia (la contribuabilii mari administrați de DACM a IFPS); 27,8 mii lei – la IFS pe raionul Sîngerei etc.

SFS n-a efectuat întocmai controlul asupra veniturilor impozabile ale persoanelor fizice. Astfel, în anul 2003, numai la IFS pe mun.Bălți și pe raioanele Edineț, Briceni, Dondușeni, Ocnîța, Fălești, Sîngerei, Glodeni, Drochia, Florești, Soroca, în lipsa controlului respectiv, 3174 de persoane fizice n-au declarat în termen impozitele aferente bugetului din veniturile impozabile obținute în anul 2002.

În anul 2003, conducerea IFPS a încheiat cu un șir de contribuabili contracte de amânare sau eșalonare a obligațiunilor fiscale în sumă totală de 98,0 mil.lei, din care în bugetul de stat au fost achitate doar 31,4 mil.lei, sau 32,0 la sută. Un nivel scăzut de achitare a obligațiunilor fiscale, în rezultatul amînărilor sau eșalonărilor, a fost stabilit la IFS pe raionul Cantemir – 3,4 la sută, la IFS pe raionul Căușeni – 2,2 la sută, la IFS pe raionul Ungheni – 5,2 la sută, la IFS pe raionul Sîngerei – 7,8 la sută etc. Cele mai mari sume ale obligațiunilor fiscale amînate sau eșalonate în baza contractelor încheiate au fost admise: la IFS pe mun. Chișinău – 16,8 mil.lei, din care la bugetul de stat au fost achitate numai 6,1 mil.lei (36,3 la sută); la IFPS (DACM) – 12,9 mil.lei, din care au fost achitate 7,6 mil.lei (59,0 la sută); la IFS al UTA Găgăuzia – 23,1 mil.lei, din care au fost achitate 5,4 mil.lei (23,3 la sută) etc.

Unele decizii de reziliere a contractelor de amânare sau eșalonare a obligațiunilor fiscale încheiate cu contribuabilii sînt adoptate de către IFPS (DACM) cu întîrziere. Astfel, S.A. „Nis-Struguraș” n-a achitat în termen obligațiunile fiscale în sumă de 941,3 mii lei, însă IFPS, fără să întreprindă măsuri privind executarea silită a obligațiilor fiscale în conformitate cu prevederile Codului fiscal, a reziliat contractul cu întîrziere, acordînd societății indicate o vacanță fiscală neargumentată. Contrar prevederilor Codului fiscal, deși 6 agenți economici nu și-au onorat obligațiunile contractuale privind eșalonarea datoriilor, IFS pe mun.Bălți a anulat unele contracte cu întîrziere de la 2 la 5 luni, astfel acordînd o eșalonare fiscală neîntemeiată la plățile în buget în sumă de 895,5 mii lei.

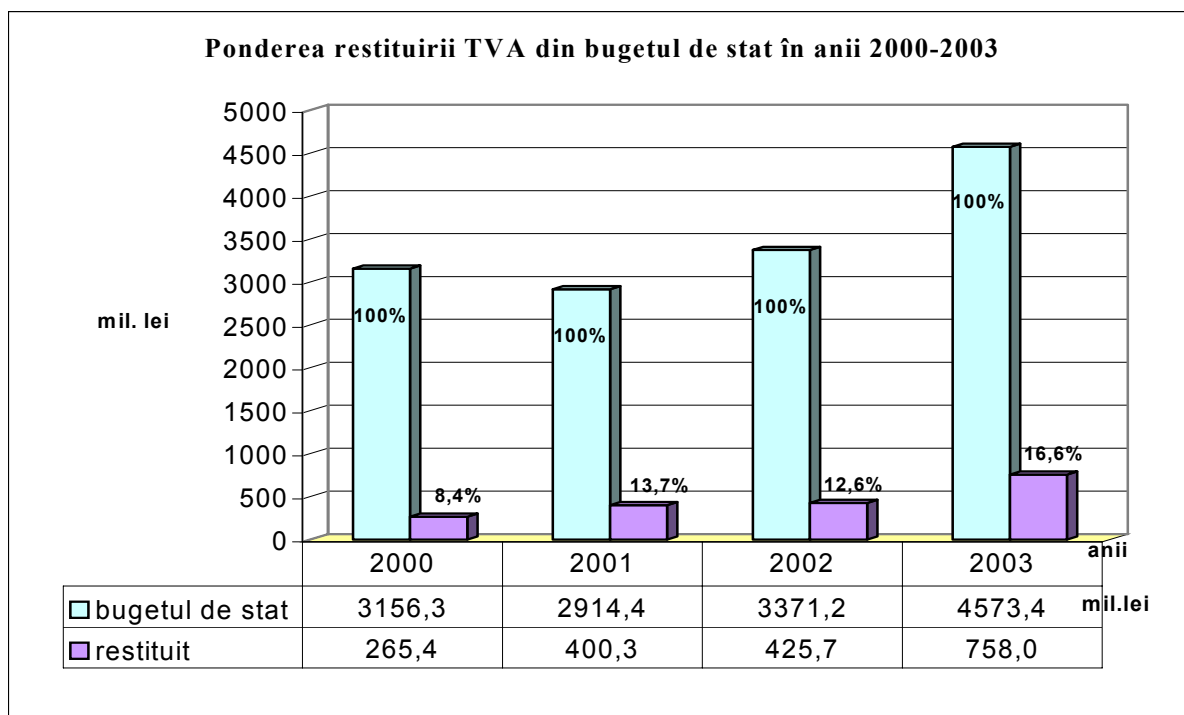
N-au fost respectate întocmai prevederile legislației în vigoare la acordarea înlesnirilor și facilităților fiscale. Astfel, contrar prevederilor Legii nr.1164-XIII/97, care stabilește că agenții economici, în capitalul social al cărora investițiile străine depășesc suma echivalentă cu un milion dolari SUA, sînt scutiți de plata impozitului pe venit pe parcursul a 3 ani de la data încheierii acordului cu IFPS, Ministerul Finanțelor, reieșind din imposibilitatea calculării acestui impozit în modalitatea prevăzută de lege, a aprobat Regulamentul „Cu privire la procedura de încheiere, acțiune și reziliere a Acordului privind acordarea scutirii de plata impozitului”, care stipulează acordarea înlesnirii începînd cu perioada fiscală (an calendaristic) în care a fost adoptată decizia

IFPS. Astfel, IFPS, încheind acorduri de scutire a plății impozitului pe venit cu 4 agenți economici, în diferite perioade ale anului, a aplicat scutirile de plata impozitului pe venit pe tot anul calendaristic în care a fost semnat acordul.

În anul 2002, contrar prevederilor L.nr.1164-XIII/97, opt agenți economici (control selectiv) au diminuat impozitul pe venit cu 1427,3 mii lei. Diminuarea impozitului a fost condiționată de atribuirea la investiții a procurărilor de mărfuri care nu țin de categoria fondurilor fixe, utilizarea scutirii pentru investițiile efectuate în anii precedenți, procurarea mijloacelor fixe în regim de leasing, includerea în suma scutirilor a mijloacelor prevăzute pentru achitare în anii următori etc.

În urma nerespectării prevederilor Codului fiscal, 6 agenți economici (control selectiv) n-au calculat și, respectiv, n-au achitat accizele aferente mărfurilor exportate, pentru care n-a fost efectuată repatrierea valutei în termenele stabilite de lege. Ca rezultat, la buget n-a fost încasată suma de 261,8 mii lei.

În anul 2003, un șir de contribuabili au profitat de **restituirea din bugetul de stat a TVA** în sumă totală de **758,0 mil. lei**, sau 126,3 la sută față de planul precizat și 146,4 la sută – în comparație cu anul precedent.

În pofida faptului că IFPS întreprinde măsuri față de agenții economici care nu calculează, nu declară și nu achită în bugetul de stat TVA, această problemă nu este soluționată definitiv. Analiza dosarelor înaintate de către IFPS în instanțele de judecată demonstrează că un factor negativ pentru interesele financiare ale statului prezintă multiplele cazuri de trecere în cont de către agenții economici a sumelor TVA, în baza facturilor fiscale la livrările de mărfuri și servicii primite de la furnizorii care nu-și onorează obligațiunile

fiscale față de bugetul de stat, prin neprezentarea SFS a declarațiilor privind TVA și, respectiv, prin neachitarea la buget a TVA. Cadrul juridic imperfect privind micșorarea TVA destinată trecerii în cont generează multiple litigii, în care una din părți este statul. Pe parcursul anului 2003, în instanțele de judecată au fost examinate 253 de dosare, suma totală a litigiilor constituind 121,0 mil.lei. Din numărul total al dosarelor, în 54 de cazuri examinate (21,3 la sută), în sumă de 26,5 mil.lei, a fost dat câștig de cauză IFPS, în 163 (64,4 la sută), în sumă de 77,0 mil. lei - contribuabililor, iar 36 de litigii, în sumă de 17,6 mil. lei, sînt în proces de examinare.

Serviciul Fiscal de Stat, în anul 2003, a exercitat 26711 controale la contribuabili, din care 11114 controale, sau peste 41,6 la sută - planificate, iar 15597 de controale, sau 58,4 la sută au fost efectuate în afara programului de control. În comparație cu anul precedent, numărul controalelor s-a mărit cu 1702, sau cu 6,8 la sută. În perioada indicată, a crescut ponderea contribuabililor la care au fost stabilite încălcări fiscale. La unele IFS teritoriale acest indicator constituie: 40,7 la sută – la IFS pe raionul Cantemir; 44,5 la sută – la IFS pe raionul Fălești; 39,1 la sută – la IFS pe mun. Chișinău; 38,3 la sută – la IFS pe raionul Hîncești etc.

În anul 2003, **suma totală calculată suplimentar în rezultatul controalelor** fiscale a constituit **368,0 mil.lei**, inclusiv sancțiunile financiare - 145,3 mil.lei (39,5 la sută). Din suma totală calculată în urma controalelor efectuate, **încasările** acumulate la bugetul de stat au constituit **79,8 mil.lei, sau 21,7 la sută**. În rezultatul controalelor exercitate la agenții economici, de IFS pe mun.Chișinău au fost calculate suplimentar impozite, taxe și alte plăți în sumă de 136,5 mil.lei și aplicate sancțiuni financiare și penalități în mărime de 60,0 mil.lei, în total - 196,5 mil.lei, din care la buget au fost încasate doar 34,2 mil.lei, sau 17,4 la sută. Ponderea cea mai mică la aceste încasări se atestă la IFS pe raionul Cantemir - 5,1 la sută, IFS al UTA Găgăuzia - 6,6 la sută, IFS pe raionul Dubăsari - 7,3 la sută, IFS pe raionul Sîngerei - 7,5 la sută. În comparație cu anul 2002, încălcările stabilite în rezultatul efectuării controalelor fiscale au crescut cu 6 la sută, concomitent fiind în creștere și suma calculărilor cu 93,6 mil.lei, sau cu 34,1 la sută. Însă, suma achitărilor la buget s-a micșorat cu 13,5 mil.lei, sau cu 15 la sută.

În urma executării silite a obligațiilor fiscale, în bugetul de stat au fost încasate venituri în suma totală de 262,2 mil.lei, sau cu 582,8 mil.lei mai puțin în comparație cu anul precedent. Au scăzut cu 550,3 mil.lei încasările de mijloace financiare de la conturile contribuabililor, cu 12,5 mil.lei - încasările de la debitori, cu 7,1 mil.lei - ridicarea mijloacelor financiare din casierie (numerar). SFS a sechestrat bunuri materiale în valoare de 172,5 mil.lei, sau cu 29,3 mil.lei mai puțin decît în anul 2002.

O perioadă îndelungată, bunurile materiale sechestrate n-au fost comercializate și în bugetul de stat n-au fost vărsate mijloacele financiare respective. Astfel, în a.2003, **nivelul comercializării bunurilor sechestrate a constituit 2,6 la sută** din suma bunurilor sechestrate în acest an și soldul bunurilor sechestrate cu dreptul de comercializare înregistrate la începutul anului. Aceasta este și o consecință a faptului că circa un an de zile de la intrarea în vigoare a Titlului V din Codul fiscal (01.07.02) a fost tergiversată elaborarea și aprobarea Regulamentului provizoriu de funcționare a Comisiei republicane permanente pentru organizarea expertizei, evaluării și comercializării bunurilor sechestrate.

În anul 2003, un șir de agenți economici din raioanele Căușeni, Hîncești și Cantemir au admis înstrăinarea neautorizată a bunurilor materiale sechestrate în sumă totală de 557,9 mii lei. Doi agenți economici din raionul Dondușeni samavolnic au realizat producția, neachitînd datoriile față de buget în sumă de 118,0 mii lei.

Deși Codul fiscal prevede că organizarea expertizei, evaluării și comercializării bunurilor sechestrate este pusă în sarcina Comisiei permanente, Guvernul a emis Hotărîrea „Cu privire la unele aspecte ce țin de comercializarea bunurilor sechestrate și confiscate”, prin care s-a stabilit ca toate bunurile sechestrate și confiscate să fie transmise Agenției de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoarele Umanitare.

În contradicție cu prevederile Codului fiscal, care stabilesc că dispoziția privind suspendarea operațiunilor la conturile bancare ale contribuabilului se anulează odată cu lichidarea încălcării pentru care a fost aplicată sau în cazul satisfacerii de către organul competent a contestației contribuabilului, precum și în baza deciziei instanței de judecată, la indicația Guvernului, IFPS a cerut de la conducerea IFS teritoriale deblocarea conturilor bancare ale agenților economici din agricultură, blocate în perioada anilor 2002-2003, fără ca aceștia să stingă obligațiile fiscale. Conducătorii IFS pe raioanele Ocnîța, Dondușeni, Sorooca, Căușeni și Taraclia n-au aplicat întocmai drepturile prevăzute de Codul fiscal în vederea blocării conturilor bancare ale unor agenți economici care au datorii față de buget în sumă de 9793,8 mii lei.

Sistemul informațional al IFS pe mun.Chișinău nu reflectă situația reală a datelor privind încasările plăților în buget, divergențele între bazele de date constituind suma de 186,9 mii lei. Divergențe între datele la plățile fiscale au fost constatate și la IFS raionale. La IFS pe raionul Cimișlia, centrul de calcul al IFPS n-a inclus în fișa personală a S.R.L. „Cenagrosem” impozitul funciar pe anul 2003 în sumă de 227,1 mii lei. La IFS pe raionul Sîngerei, în urma comiterii greșelilor la prelucrarea declarațiilor, a fost admisă majorarea neîntemeiată cu 1067,9 mii lei a sumei TVA aferente bugetului.

Veniturile administrate de Departamentul Vamal

Din suma totală a veniturilor acumulate la bugetul consolidat, prin intermediul organelor Departamentului Vamal (DV) au fost colectate venituri în sumă totală de **3527,1 mil. lei**, cu 410,4 mil. lei (sau cu 13,2 la sută) mai mult decât planul precizat. În comparație cu anul 2002, încasările veniturilor administrate de către organele vamale au sporit cu 1033,4 mil. lei, sau cu 41,4 la sută.

Ținând cont de restanțele la plățile în buget la începutul anului și de impozitele și taxele calculate în anul 2003, contribuabilii și-au onorat obligațiile față de buget la plățile administrate de organele vamale la nivel de **98,5 la sută**.

La 01.01.04, **restanțele** contribuabililor față de bugetul consolidat la plățile de bază administrate de DV au constituit **89,2 mil. lei** și s-au micșorat față de cele înregistrate la început de an cu **1,9 mil. lei**.

DV și subdiviziunile sale teritoriale n-au întreprins măsuri suficiente pentru lichidarea și necomiterea în continuare a încălcărilor la introducerea și scoaterea mărfurilor în/din teritoriul vamal al Republicii Moldova și respectarea regimurilor vamale în strictă corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Ca rezultat, la bugetul de stat n-au fost încasate suficient datorii debitoare, accize, TVA, taxe vamale, sancțiuni și penalități.

În perioada anilor 2001-2003, în urma nerespectării prevederilor Legii nr.1380-XIII/97, opt birouri vamale (Chișinău, Sculeni, Leușeni, Cahul, Ocnița, Nord, Soroca, Briceni) n-au aplicat taxa vamală față de unii agenți economici la importul de mărfuri cu pozițiile tarifare 8701 „Tractoare” și 8704 „Autovehicule pentru transportul mărfurilor”, contribuind la neîncasări în bugetul de stat în sumă de 3,4 mil. lei.

Contrar anexei la Titlul III din Codul fiscal, care prevede scutirea de TVA a poziției tarifare 842890990 pentru întreprinderile din industria sticlei, Biroul vamal Nord a scutit neîntemeiat S.A. „Floarea soarelui” (Bălți) de plata TVA în sumă de 40,1 mii lei la importul mașinii pentru descărcarea semințelor.

Biroul vamal Briceni, neținând cont de prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2002, a admis aplicarea neîntemeiată a TVA și taxelor vamale în sumă de 31,8 mii lei la importul de către persoane fizice a autovehiculelor cu caroseria „universal”, totodată nefiind aplicate accize în mărime de 80,4 mii lei.

Una din cauzele neîncasărilor integrale ale plăților în bugetul statului continuă să fie diminuarea valorii în vamă declarată de agenții economici – importatori de mărfuri. Astfel, în anii 2002 – 2003, în urma diminuării valorii în vamă a florilor importate, neîncasările în bugetul de stat au constituit 294,6 mii lei.

Începând cu anul 2001 și pînă în anul 2005, Legea cu privire la tariful vamal (în redacția Legii nr.1387-XIV/2000) reglementa aplicarea taxelor vamale pe fiecare an la nivel maxim. Guvernul, prin Hotărîrea nr.25/02, a decis, începînd cu 01.01.02, aplicarea taxelor vamale stabilite pentru anul 2001, care la unele mărfuri erau mai inferioare, normă care a acționat pînă la 21.03.02, data intrării în vigoare a modificării Legii cu privire la tariful vamal. Acest fapt a

condiționat neîncasări la bugetul de stat ale taxei vamale numai pentru 16 poziții tarifare în sumă de 4,4 mil. lei.

Nereglementarea juridică a regimului vamal „Admitere temporară” permite unor agenți economici să utilizeze acest regim vamal pentru obținerea unor vacanțe fiscale îndelungate. Astfel, în perioada anilor 2002-2003, în acest regim au fost importate mărfuri în sumă de 904,2 mil.lei, care ulterior a fost înlocuit cu regimul vamal „Import” pentru mărfuri în sumă de 228,2 mil.lei. În urma unor controale selective s-a depistat că 7 agenți economici au beneficiat de avantaje economice (în mărimea dobânzii bancare) în sumă de 1,5 mil.lei.

Neonorarea obligațiilor asumate de către 5 agenți economici privind reexportul de mărfuri admise în regimul „Admitere temporară”, încălcarea prevederilor Codului vamal, precum și neaplicarea de către organele vamale a stipulațiilor acestuia, au condiționat neîncasări la bugetul de stat cu titlu de sancțiuni în mărime minimă de 0,2 mil. lei și maximă de 2,4 mil. lei.

Organele vamale nu aplică în măsură deplină prevederile legislației în vigoare față de agenții economici care încalcă regulile vamale. La sancționarea agenților economici care au comis contravenții vamale birourile vamale nu respectă întocmai prevederile Codului vamal. Astfel, Biroul vamal Aeroport, stabilind nerespectarea obligației de către S.A. ”Moldavian Airlines” (Chișinău) de a returna de pe teritoriul vamal avionul SAAB cu o întârziere de 3,5 luni, n-a aplicat sancțiuni în sumă de 6,4 mil. lei.

Autorizarea neîntemeiată Î.M. „Air-Moldova” S.R.L. a regimului „Admitere temporară” la importul în republică a unei aeronave în valoare de 33,5 mil.lei și plasarea acesteia peste 4 luni în regimul vamal „Import” au cauzat neachitarea (la momentul controlului) în bugetul de stat a TVA în sumă de 6,7 mil.lei.

Biroul vamal Sculeni, nerespectând prevederile Legii nr.1149–XIV/2000, pentru neprezentarea organului vamal de destinație a mărfurilor în termenele stabilite, n-a obligat transportatorul să plătească drepturile de import în sumă de 355,1 mii lei. Analogic, aceste prevederi nu sînt aplicate și la alte birouri vamale.

În perioada anilor 2002-2003, au fost stabilite 303 cazuri de depășire a termenelor de tranzit pe teritoriul republicii, inclusiv la birourile vamale: Leușeni – 110 cazuri, Ocnița – 51 cazuri, Cahul – 31 cazuri, Tighina – 95 de cazuri.

Deși Curtea de Conturi în materialele precedente de control a constatat încălcări la acordarea înlesnirilor fiscale la importul alcoolului etilic nenedenaturat, iar Parlamentul ulterior a anulat înlesnirile la importul acestuia, controlul a depistat alte căi de beneficiere de înlesniri fiscale la acest compartiment prin importul spirtului în Zona Antreprenoriatului Liber. Astfel, S.R.L. „Asvigoris-Farm” și S.R.L. „Darman-Agro” au importat 2,3 mil. litri de alcool etilic nenedenaturat. În rezultatul amestecării la S.A. „DTD-Nistru”, Otaci a acestui alcool cu unele adaosuri în cantități mici, alcoolul a fost prezentat ca amestecuri de substanțe aromatizate, precum și de parfumerie și cosmetică. În urma acestor acțiuni la bugetul de stat nu s-au încasat accize în sumă totală de 19,1 mil.lei.

Veniturile administrate de alte instituții

Conform modificărilor operate în legislația în vigoare, **Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției** (CCCEC) i-a fost acordat dreptul de încasare a plăților fiscale depistate în rezultatul controalelor. Pe parcursul anului de gestiune, din **381,2 mil. lei** restante la început de an și plăți calculate în baza deciziilor CCCEC, în buget au fost încasate **18,7 mil. lei**, sau **4,9 la sută**.

Cu toate că în anul 2003 CCCEC a dublat numărul de controale efectuate, agenții economici n-au asigurat în toate cazurile repatrierea deplină și în termen a mijloacelor bănești, mărfurilor și serviciilor provenite din tranzacțiile economice externe, denaturează volumele de import-export, inventează și utilizează diverse forme și metode de eschivare de la plata impozitelor și taxelor aferente livrărilor (procurărilor) de mărfuri și servicii.

Astfel, conform datelor BNM și Departamentului Vamal, 44 de agenți economici care n-au repatriat în termen valută în sumă de circa 422,1 mil. lei n-au prezentat rapoarte financiare și dări de seamă statistice și fiscale la Departamentul Statistică și Sociologie și la organele Serviciului Fiscal de Stat. Concomitent, 41 de rezidenți care au sume nerepatriate, din care 20 n-au prezentat dări de seamă, au efectuat operațiuni financiare în sumă de 38,0 mil. dolari SUA cu rezidenți ai zonelor off-shore din Uruguay, Gibraltar, Bahamas, Panama, Cipru, Insulele Men, Mauritius, Belize și Virgine și cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor. Însă datorită nereglementării legislative a tranzacțiilor economice încheiate de agenții economici din republică cu agenții economici înregistrați în zonele off-shore și din țările care nu dispun de bază legislativă contra spălării banilor, sau dispun de o bază legislativă inadecvată în acest sens, domeniul de aplicare a legii respective este limitat.

Legislația actuală nu prevede aplicarea unor mecanisme economico-financiare cu impact asupra tranzacțiilor comerciale efectuate de către agenții economici prin zonele considerate off-shore. În această situație, volumul importului se majorează artificial, iar mijloacele bănești sînt scoase din masa monetară și lucrează pentru economia altor țări. În 8 luni ale anului 2003, conform datelor Departamentului Vamal, 78,6 la sută din importul în țară al produselor petroliere, 83,6 la sută – din importul zahărului alb, 80,7 la sută – din importul semințelor de sfeclă de zahăr, 89,3 la sută – din importul hîrtiei și cartonului, 56,2 la sută – din importul îngrășămintelor chimice, 50,0 la sută – din importul calculatoarelor au fost efectuate prin intermediul rezidenților cu sediul în zonele off-shore (Cipru, Gibraltar, Insulele Virgine etc.).

Nu este creat un cadru juridic bine determinat pentru reglementarea operațiilor import-export de servicii și nu există o statistică oficială respectivă. Nu există documente tipizate care ar conține informația necesară pentru acceptarea repatrierii de servicii. Ca rezultat, conform informației BNM, 42 de agenți economici n-au repatriat în termen servicii în sumă de 54,3 mil. dolari SUA, 2,5 mil. EURO, 4,9 mil. franci elvețieni (echivalentul a 814,3 mil. lei).

Contrar Legii nr.1466-XIII/98, alți 13 agenți economici n-au repatriat în termen 2,0 mil. dolari SUA, 2,1 mil. lei, 23,0 mii EURO și 6,8 mii lire sterline. Suma sancțiunilor financiare, prevăzute de legea nominalizată, pentru nerepatrierea în termen a mijloacelor bănești și materiale, care urmează a fi aplicată acestor întreprinderi, a fost evaluată la circa 13,4 mil. lei.

Informația CCCEC despre nerepatrierea valutei nu coincide cu cea a BNM, fapt ce denotă existența și aplicarea diferitor principii și criterii de constatare a sumelor nerepatriate, neefectuarea sau efectuarea tardivă a înscrierilor în cartela de plată, precum și informarea reciprocă neoperativă între CCCEC și BNM despre rezultatele controalelor și modificarea situației.

N-au fost întreprinse măsurile corespunzătoare pentru majorarea acumulărilor în buget de către instanțele judecătorești. **Departamentul de executare a deciziilor judiciare** n-a asigurat integral controlul asupra executării reale și în termene rezonabile a deciziilor judecătorești privind încasarea bunurilor materiale și mijloacelor financiare în folosul statului. Din 175,1 mii de documente privind încasarea în folosul statului a sumei de 98,0 mil.lei, parvenite spre executare în anul 2002, de fapt au fost executate 120,0 mii în sumă de 25,0 mil.lei (25,5 la sută). În trimestrul I al anului 2003, în folosul statului au fost încasate 7,1 mil.lei. Totodată, la momentul respectiv, au rămas neexecutate 64,3 mii de documente în sumă de 42,2 mil.lei (inclusiv din anul precedent). Mai mult de 50 la sută din documentele parvenite spre executare au fost restituite instanțelor care le-au emis, pentru scimbarea modului de executare și suspendare, sau efectuarea altor acțiuni.

Majoritatea titlurilor executorii privind încasarea datoriilor și taxelor în folosul statului nu se execută sau se execută contrar ordinii prevăzute de Codul de procedură civilă (CPC). Astfel, direcțiile din sectoarele Botanica, Buiucani, Centru, Rîșcani și Ciocana (mun.Chișinău) n-au executat titluri executorii de încasare în folosul statului a diferitor taxe, sancțiuni financiare, bunuri materiale și bănești etc. în sumă totală de 7,8 mil.lei, 2,0 mii dolari SUA și 3,8 mil.ROL.

Nerespectînd prevederile CPC, oficiile din Cantemir și Hîncești n-au întreprins măsuri pentru încasarea forțată în folosul statului a circa 7,3 mil.lei. Oficiul Glodeni n-a întreprins măsurile respective de încasare forțată de la S.R.L. „Natla” în folosul statului a amenzii în mărime de 1,1 mil.lei, aplicată de către Departamentul Vamal, iar Oficiul Criuleni n-a executat titlul executoriu pe cauza civilă la acțiunea Departamentului Vamal către AȘP „Porumbeni” privind încasarea în folosul statului a plăților pentru procedurile vamale și penalităților în sumă de 1,4 mil.lei. La comercializarea fabricii de prelucrare a strugurilor a Î.S. „Sovhozul-fabrică Moldova” și a cisternelor de aluminiu n-a fost calculată TVA, în sumă de 659,0 mii lei și, respectiv, 129,5 mii lei (Oficiul Ialoveni).

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare n-a ținut cont în toate cazurile de prevederile Legii nr.728-XIII/96, Codului fiscal și Regulamentului cu privire la importul și exportul de semințe și material săditor și a eliberat unor agenți economici autorizații privind importul semințelor și materialului săditor pentru scutirea de TVA în sumă de 976,0 mii lei. În urma controlului ineficient al ministerului, o parte din materialul semincer importat n-a fost utilizat în

scopurile prevăzute pentru a beneficia de scutirea de TVA. Unor agenți economici le-au fost eliberate autorizații pentru importul materialului semincer, cu scutirea de TVA, în lipsa licențelor pentru producerea și comercializarea semințelor, în unele cazuri a celor de soiuri neomologate etc.

Contrar prevederilor Legii nr.659-XIV/99 și Codului fiscal, S.A. „Fabrica de prelucrare a semințelor de porumb „Răuțel” (Fălești) a declarat la livrările scutite de plata TVA semințele de cartofi cu valoarea de 281,8 mii lei, cu toate că întreprinderea nominalizată nu este producătoare de semințe de cartofi și nu dispune de certificat de calitate pentru această marfă. În urma tranzacției respective nu s-a calculat și nu s-a transferat la bugetul de stat TVA în sumă de 56,4 mii lei.

În anul 2002, în baza rapoartelor de expertiză ale **Camerei de Comerț și Industrie** (CCI), filiala Tighina, S.R.L. „Șif” și S.R.L. „Taia-Tir-Trans” din r-nul Slobozia au fost determinate ca producători, cu scutirea de la plata drepturilor de import în sumă de 1542,8 mii lei, din care taxa vamală – 563,1 mii lei și TVA – 921,1 mii lei. Însă, în urma investigațiilor de serviciu efectuate de CCI au fost întocmite noi rapoarte de expertiză, prin care agenții economici nominalizați n-au fost determinați ca producători.

În perioada anilor 2002-2003, **misiunile diplomatice ale Republicii Moldova** au beneficiat de restituirea TVA la mărfurile procurate în perioadele de gestiune anterioare. În majoritatea cazurilor, sumele TVA restituite de țările-gazdă, în loc să fie înregistrate la decontări cu bugetul și transferate în bugetul de stat, au fost folosite ca sursă de finanțare suplimentară neautorizată. Astfel, numai TVA restituită Ambasadelor Republicii Moldova în Franța și în Israel au constituit 9,8 mii EURO și, respectiv, 25,3 mii șecheli.

2. Activitatea organelor publice privind utilizarea mijloacelor bugetului de stat și a mijloacelor extrabugetare

Utilizarea mijloacelor bugetului de stat

Conform Legii bugetului de stat pe anul 2003 nr.1463-XV/02 (cu modificările operate), partea de cheltuieli a bugetului de stat a fost aprobată în sumă de **4402,6 mil.lei**.

Potrivit Raportului anual al Ministerului Finanțelor, executarea bugetului de stat pe anul 2003 la cheltuieli a constituit **4255,1 mil.lei** (96,6 la sută), sau cu **147,5 mil.lei** mai puțin față de prevederile anuale. Executarea părții de cheltuieli a fost majorată neîntemeiat prin reflectarea numai la executarea de casă a cheltuielilor în mărime de 95,5 mil.lei, admiterea suprafinanțărilor de 15,4 mil.lei, precum și prin efectuarea modificărilor cheltuielilor pentru deservirea datoriei de stat externe (planul diminuat cu 75,0 mil.lei). Ca rezultat, nivelul de executare a părții de cheltuieli a bugetului de stat a fost mărit artificial cu **4,0 la sută**. Astfel, partea de cheltuieli a fost executată la nivelul de numai 92,6 la sută,

rămânând nefinanțate cheltuielile prevăzute de lege în mărime de 258,4 mil. lei, și nu de 147,5 mil. lei, după cum este reflectat în raport. De menționat că numai în ultima zi a anului instituțiilor bugetare le-au fost restituite dispoziții de plată trezoreriale neexecutate în sumă de 6,1 mil. lei, fapt care a condiționat neachitarea și majorarea (față de a.2002) a datoriilor creditoare ale instituțiilor bugetare.

Atît Ministerul Finanțelor, cît și instituțiile bugetare nu respectă prevederile legilor bugetare anuale referitor la acoperirea datoriilor creditoare formate la începutul anului din contul finanțării anului de gestiune. Ministerul Finanțelor coordonează devizele de cheltuieli ale instituțiilor bugetare și deschide planuri de finanțare a acestora, fără a prevedea mijloace pentru achitarea datoriilor creditoare. Cele mai mari datorii creditoare admise din vina executorilor de buget sînt înregistrate la Ministerul Afacerilor Interne – 34,0 mil. lei, Ministerul Apărării – 20,7 mil. lei, Ministerul Justiției (cu instituțiile penitenciare) – 13,0 mil. lei, Ministerul Sănătății – 13,6 mil. lei, Ministerul Educației – 11,0 mil. lei etc.

Pînă în prezent, Ministerul Finanțelor nu a elaborat o modalitate unică de reflectare a datoriilor creditoare ale bugetului de stat. Potrivit datelor din Raportul anual al Ministerului Finanțelor, la 01.01.04, datoriile creditoare constituiau 322,0 mil. lei. La determinarea datoriilor creditoare ale bugetului de stat, Ministerul Finanțelor a admis cazuri de tratare neuniformă a lor. Astfel, datoriile bugetului de stat față de bugetul asigurărilor sociale de stat sînt incluse în suma totală a datoriilor creditoare, iar datoriile față de bugetele unităților administrativ-teritoriale în mărime de 77,1 mil. lei, datoriile pe titlurile executorii – de 87,8 mil. lei și datoriile pe cotele de membru ale Republicii Moldova față de organismele internaționale și regionale – de 411,7 mil. lei (ultimele nefiind luate la evidență pînă în mai 2004) nu au fost incluse, astfel datoriile creditoare ale bugetului de stat la finele anului 2003 fiind diminuate cu circa 576,6 mil. lei.

Ministerul Finanțelor nu efectuează o analiză sau un control riguros al necesarului de materiale și alte bunuri pentru instituțiile bugetare, precum și al situației privind datoriile debitoare. În urma controlului și analizei dărilor de seamă despre materialele și produsele alimentare ale instituțiilor bugetare, s-a stabilit că la sfîrșitul anului 2003 stocul acestor bunuri, format din contul mijloacelor bugetului de stat, a constituit 461,4 mil. lei, în timp ce cheltuielile efectuate pe parcursul anului pentru necesitățile instituțiilor au alcătuit 249,8 mil. lei. Totodată, instituțiile bugetare finanțate de la bugetul de stat au admis și formarea datoriilor debitoare în mărime de 53,6 mil. lei, din care: 14,3 mil. lei – datoria înregistrată la Ministerul Sănătății (pentru medicamente și utilaj); 4,5 mil. lei – la Ministerul Educației (pentru servicii comunale, alimentație și utilaj); 2,9 mil. lei – la Ministerul Justiției (pentru servicii, utilaj și reparații capitale) etc.

Cheltuielile bugetului de stat pe ramuri și tipuri au fost finanțate neproportional. În aspect funcțional, sub nivelul mediu (96,6 la sută) au fost finanțate cheltuielile pentru gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 87,0 la sută; complexul pentru combustibil și energie – 89,9 la sută; agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria

apelor – 92,2 la sută. Totodată, cheltuielile la grupa principală „Autoritățile executive” au fost executate cu 18,5 la sută peste prevederile anuale.

De asemenea, au fost finanțate neproporțional și cheltuielile la unele articole și alineate, executarea variind de la 23,9 pînă la 215,0 la sută. Astfel, cheltuielile la art. „Contribuția Guvernului la implementarea unor programe” au fost finanțate la nivelul de numai 65,2 la sută; la alin. „Indemnizații în schimbul pensiilor alimentare pentru copii” – de 75,0 la sută; la alin. „Ajutoare unice populației conform dispozițiilor Guvernului” – de 81,9 la sută; la alin. „Transferurile capitale pentru lucrările reformei funciare” – de 87,5 la sută. Conform prevederilor L.nr.1463-XV/02, cheltuielile la alin. „Transferuri cu destinație specială către bugete de alt nivel” au fost finanțate la nivelul de 215,0 la sută.

Ministerul Finanțelor a efectuat unele cheltuieli neprevăzute în bugetul de stat. Astfel, nerespectîndu-se L.nr.1463-XV/02, s-au efectuat cheltuieli neîntemeiate de circa 15,4 mil. lei, inclusiv: 1,5 mil. lei – pentru serviciile de consultanță la privatizarea companiei vinicole; 7,5 mil. lei – pentru procurarea mijloacelor fixe; 2,6 mil. lei – pentru executarea titlurilor executorii; 3,8 mil. lei – pentru finanțarea altor cheltuieli.

Din contul mijloacelor bugetare prevăzute la alte grupe principale au fost efectuate cheltuieli în sumă de 25,5 mil. lei pentru investiții capitale, care, potrivit Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.96, urmau a fi incluse în legea bugetară anuală într-o poziție distinctă.

Conform L.nr.1463-XV/02, fondul de rezervă al Guvernului a fost aprobat în sumă de 38,0 mil. lei. Pentru executarea hotărîrilor Guvernului cu privire la alocarea mijloacelor din fondul de rezervă, luate la evidență în perioada gestionară, au fost preconizate cheltuieli în sumă de 36,6 mil. lei, dar s-au finanțat 32,7 mil. lei. De cele mai mari sume din fondul de rezervă al Guvernului au beneficiat: Cancelaria de Stat a RM – de 24,6 mil. lei (75,5 la sută din volumul total); Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor – de 1,0 mil. lei; Ministerul Afacerilor Externe – de 0,9 mil. lei etc. Prin H.G. nr.1579-h/03, Cancelariei de Stat i-au fost alocate mijloace bugetare în mărime de 3,1 mil. lei, pentru acoperirea cheltuielilor ce țin de procurarea terenului de pămînt aferent întreprinderii cu capital străin – sanatoriul „Moldova” din Truscaveț (Ucraina), care pînă la finele anului de gestiune n-au fost utilizate conform destinației și, respectiv, conform Regulamentului privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, urmau a fi restituite în bugetul de stat, ceea ce, de fapt, nu s-a efectuat. La rîndul său, Cancelaria de Stat a transferat mijloacele în cauză de la contul bugetar la contul extrabugetar al său, astfel acestea rămînînd pînă în prezent neutilizate.

Nerespectînd prevederile L.nr.847-XIII/96, Ministerul Finanțelor practică în continuare contrasemnarea și executarea Hotărîrilor Guvernului în care nu sînt specificați beneficiarii și sumele concrete (H.G.nr.763-20/03; H.G.nr.1491-h/03).

În bugetul de stat au fost prevăzute transferuri din fondul de susținere financiară a teritoriilor, pentru nivelarea posibilităților financiare ale UAT, în

sumă de 708,3 mil. lei. Real s-au alocat 89,2 la sută, la finele anului înregistrându-se un sold nefinanțat în mărime de 76,8 mil. lei. Transferurile au fost repartizate în mod neuniform. Astfel, mun. Bălți și UTA Găgăuzia au primit transferurile integral (100%), în timp ce alți UAT le-au fost alocate transferuri la nivel de la **78 la sută**.

Conform rezultatelor anuale, executarea bugetului de stat s-a soldat cu depășirea veniturilor asupra cheltuielilor în sumă de 318,3 mil. lei, sau cu 20,1 mil. lei mai mult față de suma aprobată. Controlul a stabilit că formarea excedentului a fost determinată de un șir de factori, inclusiv: nefinanțarea cheltuielilor prevăzute de lege în sumă de 258,4 mil. lei, reflectarea numai la executarea de casă a unor venituri în sumă de 95,5 mil. lei. Depășirea veniturilor asupra cheltuielilor în sumă de 318,3 mil. lei a fost folosită totalmente la achitarea datoriilor externe, deși, potrivit L.nr. 1463-XV/02, în acest scop urmau a fi utilizate numai 298,2 mil. lei.

La finanțarea datoriilor externe, Ministerul Finanțelor, nerespectând L.nr. 847-XIII/96, a atras nelegitim și soldul disponibil de mijloace din bugetul de stat, la 01.01.03, în mărime de circa 62,4 mil. lei.

Trezoreria Centrală n-a asigurat controlul convenit la etapa de efectuare a unor plăți, ceea ce a cauzat neîncasări la buget. Astfel, din suma de 2465,3 mii lei, transferată Companiei "Raiffeisen Investment" A.G. pentru serviciile de consultanță la privatizarea companiei vinicole, Trezoreria Centrală n-a încasat 10 la sută (circa 246,5 mii lei), ca impozit pe venit de la sursa de plată a nerezidentului, astfel încălcând Codul fiscal.

Controalele efectuate de către Curtea de Conturi în anul 2003 asupra utilizării resurselor financiare publice confirmă că autoritățile publice centrale și locale, instituțiile bugetare și agenții economici, care beneficiază de mijloacele bugetului de stat, nu respectă modul stabilit de utilizare a finanțelor publice, limitele de cheltuieli prevăzute pentru întreținerea lor și finanțarea programelor de stat, admit cazuri de utilizare neeficientă și contrar destinației a resurselor financiare publice.

Aparatul Parlamentului a admis supracheltuieli la art. "Retribuirea muncii" în sumă de 9,9 mii lei și la art. "Contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat" – de 6,8 mii lei.

Asigurarea materială a Parlamentului și a Aparatului Parlamentului se reflectă neîntemeiat la două articole din devizul de cheltuieli: art. 111 „Retribuirea muncii” și art. 135 „Transferuri către populație”, deși, conform Clasificației bugetare, adoptată prin H.P. nr. 969-XIII/96, în cea mai mare parte, cheltuielile reflectate la articolul 135 corespund celor de la articolul 111. Doar unele sume (cheltuielile pentru transport, chirie etc.) pot fi reflectate la art. 135. Ca urmare, veniturile n-au fost impozitate și, respectiv, la bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat nu s-au transferat sumele corespunzătoare.

Situații similare s-au constatat și la **Aparatul Președintelui și Cancelaria de Stat a RM**, în ce privește reflectările la art. "Transferuri către populație". Ca rezultat, nu s-au calculat impozitele și cotele asigurărilor sociale de stat.

La întreținerea aparatului **Ministerului Justiției** au fost admise supracheltuieli în sumă de 59,4 mii lei. De asemenea, Departamentul Instituțiilor Penitenciare și unele instituții subordonate acestuia, încălcând prevederile L.nr.847-XIII/96, au admis supracheltuieli la plata mărfurilor și serviciilor în mărime de 286,4 mii lei.

La Departamentul Instituțiilor Penitenciare nu s-au întreprins măsurile necesare privind stingerea datoriilor debitoare cu termenul de prescripție expirat, care la 01.01.04 constituiau suma de 681,2 mii lei, inclusiv 550,0 mii lei – ale Trupelor de carabinieri.

Neefectuarea la **Ministerul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului** (MECDT) a inventarierii decontărilor a determinat formarea datoriilor cu termenul de prescripție expirat, inclusiv debitoare - 167,2 mii lei (neîntemeiat s-au trecut la cheltuieli – 161,4 mii lei) și creditoare – 95,8 mii lei, cu care, conform actelor normative, urma a fi majorată finanțarea.

Factorii de decizie ai Inspecției de Stat în Construcții din subordinea MECDT, în dările de seamă pe anii 2002 și 2003, au diminuat cheltuielile efective cu 44,6 mii lei și, respectiv, 33,5 mii lei, astfel fiind tănuite supracheltuieli în mărime de 78,1 mii lei.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) și instituțiile subordonate au continuat practica de utilizare contrar destinației a mijloacelor financiare publice. Ministerul, prin contractele încheiate, a autorizat Agenția Națională pentru Ameliorare, Reproducție în Zootehnie să distribuie mijloacele alocate din buget ministerului pentru susținerea măsurilor de creștere a animalelor de rasă, prevăzute în Legea privind selecția și reproducția în zootehnie. Din suma totală de 1093,9 mii lei, s-au cheltuit contrar destinației 679,3 mii lei, sau 62 la sută, din care 446,1 mii lei – pentru întreținerea Agenției.

De asemenea, nerespectând Hotărârea Guvernului „Cu privire la măsurile pentru depozitarea centralizată și neutralizarea pesticidelor inutilizabile și interzise”, MAIA a utilizat contrar destinației alocațiile din bugetul de stat în sumă de 440,0 mii lei, adică la procurarea unui automobil, la achitarea datoriei pentru energia electrică a locatarilor din cămine etc.

MAIA, încălcând Legea bugetului de stat și H.G. nr.798/93, a repartizat unor agenți economici mijloace bugetare în sumă de 2891,7 mii lei, pentru procurarea preparatelor biologice. Ca urmare, furnizorii respectivi au utilizat mijloacele financiare în sumă de 1815,4 mii lei în interesele proprii timp de mai mult de 30 de zile de la data primirii banilor pe conturile lor de decontări.

Controlul inefficient din partea **Ministerului Afacerilor Externe** (MAE) asupra utilizării mijloacelor publice de către misiunile diplomatice a cauzat comiterea unor încălcări ale actelor normative în vigoare. Astfel, ignorându-se H.G. nr.410/94 și Regulamentul cu privire la activitatea economico-financiară a misiunilor diplomatice și consulare ale republicii, au fost angajate persoane în funcții neprevăzute în statele de personal aprobate misiunilor, fapt care a contribuit la efectuarea de plăți ilicite. În total, în anii 2002-2003, acestora li s-au achitat 41,2 mii dol. SUA, inclusiv Ambasadei Republicii Moldova în

Turcia – 12,1 mii dol. SUA, Ambasadei Republicii Moldova în Germania – 29,1 mii dol. SUA.

În total, pe devizele de cheltuieli (a.2002) au fost înregistrate economii, concomitent fiind admise supracheltuieli la unele articole și alineate ale devizului în sumă totală de 155,6 mii lei, inclusiv pe aparatul central al MAE – 49,1 mii lei, Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă ONU la Geneva – 106,5 mii lei etc.

În anul 2003, unele misiuni diplomatice au utilizat mijloacele în sumă de 157,1 mii lei, prevăzute la unele articole ale devizului de cheltuieli, pentru efectuarea cheltuielilor la alte articole. Astfel de cazuri au fost stabilite la Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă ONU la New-York - 50,7 mii lei, Ambasada Republicii Moldova în Uzbekistan – 47,9 mii lei, Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă ONU la Geneva – 41,2 mii lei etc.

Agenția de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoarele Umanitare pe lângă Guvernul Republicii Moldova, în anul 2003, contrar prevederilor L.nr.1463-XV/02 și L.nr.847-XIII/96, a admis supracheltuieli la întreținerea aparatului central în sumă de 17,7 mii lei. Totodată, Agenția a utilizat din rezervele materiale de stat, pentru întreținerea transportului aparatului central, combustibil în sumă de 46,8 mii lei, diminuând cu această sumă fondul special de bunuri materiale, prin ce a încălcat L.nr.589-XIII/95.

Pentru a.2003, **Departamentul Vamal** a planificat investiții capitale în construcții în sumă de 32050,0 mii lei, care au fost incluse în devizul de cheltuieli coordonat cu Ministerul Finanțelor. Aceste alocații n-au fost repartizate de către Parlament, după cum prevede art.20 din Legea bugetului de stat pe a.2003. În realitate, s-au finanțat 24910,2 mii lei, dar au fost efectuate cheltuieli de 26271,3 mii lei.

Un șir de instituții subordonate **Ministerului Educației (ME)** n-au respectat prevederile L.nr.847-XIII/96 și Instrucțiunea Ministerului Finanțelor nr.85 din 09.10.96, admitând depășiri ale cheltuielilor efective față de cele aprobate, și anume: școala profesională polivalentă nr.1, or.Cupcini – 23,8 mii lei; gimnaziul-internat, s.Văscăuți, r-nul Soroca – 29,8 mii lei; școala profesională polivalentă, or.Ocnița – 40,8 mii lei; gimnaziul-internat, mun. Ungheni – 63,5 mii lei.

Încălcând H.G. nr.291/93, H.G.nr.430/02, unele instituții din subordinea ministerului au efectuat cheltuieli neîntemeiate pentru salarizare în sumă totală de 78,5 mii lei.

Persoanele cu funcții de răspundere ale unor instituții subordonate ME au încălcat prevederile L.nr.426-XIII/95 la întocmirea și aprobarea dărilor de seamă privind executarea devizelor de cheltuieli pe anii 2002–2003. Astfel, la Universitatea pedagogică de stat „Ion Creangă”, în darea de seamă pe mijloacele bugetare, la art. „Retribuirea muncii”, au fost reflectate cheltuieli de casă majorate cu 54,6 mii lei și cheltuieli efective – cu 100,3 mii lei, iar la alte articole, cheltuieli efective și de casă – cu 131,4 mii lei. Încălcări similare au fost

comise la gimnaziul-internat din mun.Ungheni și la școala-internat (gimnaziu) pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților din or.Bender.

Deși în ansamblu pe **Ministerul Culturii**, la efectuarea cheltuielilor, a fost obținută economie, unele instituții din cadrul ministerului au admis supracheltuieli față de planul precizat în sumă de 138,3 mii lei.

Încălcându-se Legea serviciului public nr.443-XIII din 04.05.95, H.G.nr.151/01 „Despre aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice” și H.G.nr.139/98 „Cu privire la salarizarea funcționarilor publici și persoanelor care efectuează deservirea tehnică ce asigură funcționarea autorităților publice”, a fost atribuit statutul de funcționar public persoanelor care efectuează deservirea tehnică a aparatului ministerului, neîntemeiat fiindu-le mărită categoria de salarizare și achitate salarii în sumă totală de 40,9 mii lei.

Departamentul Agroindustrial „Moldova-Vin”, încălcând prevederile art.34 (2) din Legea bugetului de stat pe anul 2002 și L.nr.847-XIII/96, a admis supracheltuieli pentru întreținerea instituției în sumă de 16,7 mii lei, inclusiv 14,9 mii lei - la retribuirea muncii.

Profitând de lipsa de control din partea conducerii Departamentului, ex-contabilul-șef, încălcând legislația în vigoare, la discreția proprie, stabilea și achita suplimente și adaosuri la salariile colaboratorilor. Supraplățile la salariu, efectuate în perioada anilor 2002-2003, au constituit 30,3 mii lei. Au fost stabilite cazuri de denaturare a datelor din evidența contabilă și dările de seamă, de decontare neîntemeiată din casierie și de utilizare irațională a mijloacelor bugetare pentru convorbiri telefonice în interese personale.

Conducerea Departamentului, încălcând L.nr.1463-XV/02, a majorat necesarul de mijloace bugetare și a denaturat datele din evidența contabilă, formând surplusuri de mijloace bugetare în sumă de 32,7 mii lei.

Nerespectând Regulamentul cu privire la reprezentarea statului în societățile economice, conducerea Departamentului, în a.2003, a desemnat, în calitate de reprezentanți ai statului în S.A. ”Aroma”, S.A. ”Fabrica de vin Cojușna”, în care statul are cota sa, pe doi vicedirectori ai Departamentului, care au fost remunerați cu 54,0 mii lei, iar în Î.M. ”Euro-Alco” S.A., ”Basavin-Grup” S.A. – pe șeful și șeful-adjunct al Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice, remunerați cu 8,7 mii lei.

Unele consilii electorale de circumscripție raionale din cadrul **Comisiei Electorale Centrale**, nerespectând L.nr.847-XIII/96 și Clasificația bugetară, au utilizat contrar destinației mijloace în sumă de 27,1 mii lei.

Consiliul electoral de circumscripție nr.28 Sîngerei, încălcând art.24 (2) din L.nr.1463-XV/02, a procurat carburanți în sumă de 19,0 mii lei, fără a încheia contractele de achiziție și fără a întocmi și a anexa documentele primare de strictă evidență cu rechizitele obligatorii ale furnizorului, anexînd numai bonurile de casă.

Nu sînt excluse încălcările Legii cu privire la achizițiile publice nr.1166-XIII/97. În anul 2003, ca și în anii precedenți, grupurile de lucru au contractat mărfuri, lucrări și servicii prin divizarea volumului achizițiilor în mai

multe contracte, fără desfășurarea licitațiilor și înregistrarea lor la Agenția Națională pentru Achiziții Publice.

Încălcând legea bugetară anuală, un șir de autorități publice centrale și instituțiile din subordinea lor au dezafectat mijloace bugetare pe un termen ce depășește 30 de zile, sub formă de plată prealabilă, pentru procurarea mărfurilor și prestarea serviciilor, în sumă totală de 7902,6 mii lei, inclusiv: Departamentul Vamal – 5479,3 mii lei, Ministerul Justiției – 714,2 mii lei, CCCEC – 460,0 mii lei, Aparatul Parlamentului – 300,8 mii lei, Departamentul Dezvoltării Turismului – 250,0 mii lei, Procuratura Generală – 216,4 mii lei, Ministerul Culturii – 215,8 mii lei.

Încălcări ale modului stabilit de utilizare a mijloacelor bugetare au fost depistate și la alte instituții publice.

Utilizarea mijloacelor fondurilor extrabugetare

Prin art.37 din L.nr.1463-XV/02, au fost aprobate 11 fonduri extrabugetare cu volumul de **venituri** în sumă de **127,2 mil.lei**, inclusiv soldul la începutul anului – de 41,7 mil.lei. În aspect funcțional, 3 fonduri din numărul total al acestora finanțează unele programe speciale în domeniul social-cultural, 6 – în diverse ramuri ale economiei naționale și 2 – în domeniul protecției mediului.

Veniturile au constituit **122,7 mil.lei**, **cheltuielile de casă – 50,5 mil.lei**, iar **soldul** de mijloace înregistrat la finele anului – **72,2 mil.lei**. În bilanțul contabil închis de Trezoreria Centrală veniturile au fost reflectate cu 12,9 mil.lei mai puțin față de datele controlului, cheltuielile – respectiv, cu 0,3 mil.lei și soldul de mijloace – cu 3,7 mil.lei.

În unele cazuri, actele legislative și normative în vigoare (Legea nucului nr.658-XIV/99, H.G.nr.216/01 etc.) nu prevăd organele responsabile de acumularea mijloacelor în fondurile extrabugetare, de controlul și sancționarea pentru utilizarea acestora contrar destinației. În contractele încheiate între gestionarii fondurilor extrabugetare și beneficiarii acestor mijloace nu sînt prevăzute sancțiuni pentru încălcarea termenelor de realizare a măsurilor prevăzute de contracte, precum și pentru utilizarea contrar destinației a mijloacelor.

Fondul Ecologic Național (FEN) pe a.2003 a fost aprobat (cu rectificările ulterioare) la venituri și cheltuieli în sumă de **20,5 mil.lei**. Executarea veniturilor constituie **20,6 mil.lei**, din care soldul mijloacelor bănești la începutul anului – 4,3 mil.lei. **Veniturile planificate pentru colectare în anul de gestiune** în sumă de 16,2 mil.lei au fost încasate integral. Totodată, neîncasările la trei tipuri de venituri (din cele patru, care formează FEN) în sumă de 1,7 mil.lei au fost acoperite din contul încasărilor la plata pentru importul combustibilului. Acest fapt confirmă existența la tipul al patrulea de venit a rezervelor suplimentare pentru formarea FEN, precum și lipsa unei prognoze bine determinate.

Fostul Minister al Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului (MECDT), încălcând prevederile actelor normative în vigoare, n-a efectuat controlul necesar asupra acumulărilor reale în FEN, precum și verificarea lunară cu Departamentul Vamal a cantităților de combustibil importat și a valorii în vamă a acestuia, în scopul estimării corecte a plăților pentru poluare. În afară de aceasta, ministerul n-a ținut în mod separat pe tipuri de venit evidența analitică a încasărilor la FEN. Mai mult decât atât, nu se ține evidența plăților calculate spre încasare în FEN, nu se contabilizează restanțele la plată. Ca rezultat, în diferite rapoarte financiare și statistice se admit multiple divergențe și incorectitudini la reflectarea datelor.

Cheltuielile de casă ale FEN au fost executate la nivelul de **10,3 mil. lei**, ce constituie 50 la sută din suma preconizată. Din mijloacele acumulate în sumă de 20,6 mil. lei, au fost valorificate 50 la sută, și nu 70, după cum prevede H.G. nr.988/98. Ca rezultat, pentru implementarea strategiilor programelor și planurilor naționale de protecție a mediului s-au utilizat cu 4,1 mil. lei mai puțin decât prevederile legale.

Cheltuielile efective ale FEN au constituit 5,2 mil. lei, sau cu 5,1 mil. lei mai puțin decât cheltuielile de casă. La 01.01.04 datoriile debitoare însumau 10,0 mil. lei, adică s-au majorat de 2 ori în comparație cu 01.01.03. Au fost admise datorii debitoare cu termenul de prescripție expirat în sumă de 403,3 mii lei.

Lipsa unui control strict din partea fostului MECDDT și consiliului de administrare al FEN a permis beneficiarilor să utilizeze neeficient și contrar destinației mijloacele FEN (Institutul „Urbanproiect” – 100,0 mii lei; Agenția Ecologică Centru – 88,5 mii lei; AGȚ „Morari Vasile Ion” – 95,8 mii lei; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – 370,0 mii lei; sectorul de reparație a fântânilor arteziene Chișinău – 100,0 mii lei; „Ecopol” S.R.L. – 60,0 mii lei; expediția hidrogeologică „EHGeoM” – 187,9 mii lei etc).

Din mijloacele FEN au fost acordate granturi beneficiarilor care au comis unele încălcări la implementarea proiectelor anterioare. Deși Serviciul de Stat „Hidrometeo” n-a transmis în termen (până la 01.06.02) lucrările pentru proiectul contractat ulterior, în a.2003 a beneficiat încă de două proiecte în sumă totală de 371,0 mii lei. Totodată, beneficiarul a indicat în raportul privind utilizarea mijloacelor financiare primite în a.2003 că suma de 67,9 mii lei a fost folosită pentru procurarea utilajului de la GP „Ghidrometpribor” or. Sankt-Petersburg și instalarea lui. La momentul controlului acest utilaj n-a fost achiziționat și instalat.

Conducerea fostului MECDDT și consiliul de administrare al FEN, în unele cazuri, neîntemeiat a prelungit termenul de executare a proiectelor, beneficiarii cărora nu respectă condițiile contractuale, graficul de executare a lucrărilor și cerințele de utilizare a mijloacelor conform devizului aprobat. Astfel, Oficiul „Biodiversitate”, neconfirmând utilizarea până la 01.01.04 a sumei de 197,5 mii lei, a mai primit surse pentru realizarea încă a două proiecte în sumă totală de 143,3 mii lei. N-a fost confirmată utilizarea mijloacelor FEN nici de către „Moldexpo” S.A. (50,0 mii lei), primăria Sîngerei (240,0 mii lei), întreprinderea editorial-poligrafică „Știința” (140,0 mii lei) etc.

Persoanele responsabile de gestionarea mijloacelor FEN, în multe cazuri, târăgănează examinarea materialelor prezentate de beneficiari referitor la utilizarea mijloacelor, iar consiliul de administrare al FEN nu examinează și nu aprobă rapoartele finale ale beneficiarilor de granturi, nu determină eficiența utilizării mijloacelor publice alocate și a realizării proiectelor finanțate din FEN, în temeiul contractelor, unele din acestea fiind întocmite cu eludarea prevederilor Legii vânzării de mărfuri nr.134-XIII/94.

Fondul extrabugetar pentru finanțarea lucrărilor de constituire a bazei normative în construcții (în continuare Fondul BNC) pe a.2003 a fost aprobat la venituri și cheltuieli în sumă de 3,5 mil.lei. Pe parcursul anului s-au încasat 2,7 mil.lei de la defalcări din volumul investițiilor efectuate din alte surse, în timp ce de la defalcările din volumul investițiilor prevăzute în bugetul de stat nu s-au înregistrat încasări. Cheltuielile de casă ale Fondului BNC au însumat 2,8 mil.lei, iar cele efective – 1,2 mil.lei, formându-se datorii debitoare în mărime de 1,6 mil.lei.

Fostul MECTD, încălcând prevederile Legii contabilității, Regulamentul Ministerului Finanțelor nr.7 din 18.01.99, Instrucțiunea Ministerului Finanțelor nr.85 din 09.10.96, n-a ținut evidența analitică a cheltuielilor pe teme și articole de cheltuieli și n-a stabilit controlul strict asupra executării lucrărilor de către beneficiarii mijloacelor Fondului BNC, alocând mijloacele în temeiul proceselor-verbale de recepție a producției tehnico-științifice, întocmite în mod formal, fără transmiterea producției finite. Ca rezultat, la 01.01.04, datoria debitoare însuma 2,6 mil.lei.

Ministerul, consiliul de administrare al Fondului BNC și cele 32 de comitete tehnice pentru reglementări în construcții, pentru remunerarea cărora din Fondul BNC s-au cheltuit 162,6 mii lei, n-au întreprins măsuri față de antreprenori privind respectarea condițiilor contractuale. Ca rezultat, majoritatea beneficiarilor de mijloace ale Fondului BNC în genere n-au executat lucrările sau le-au executat parțial, n-au prezentat pînă în prezent dări de seamă financiare, înregistrînd datorii debitoare considerabile.

Astfel, din 25 de contracte încheiate în anii 2001–2003 cu Centrul „CERCON” și finanțate în sumă de 759,9 mii lei, la 01.01.04, nici pe un contract nu erau efectuate integral lucrările preconizate, iar dările de seamă financiare au fost prezentate parțial doar pe 8 contracte. Astfel, Centrul a format datorii de 471,6 mii lei. La elaborarea producției tehnologice, Centrul „CERCON” a exercitat funcția de intermediar. În executarea celor 25 de contracte au fost antrenate 119 persoane și doar în 10 contracte din ele – 30 de lucrători ai Centrului (25 la sută). Din costul total al lucrărilor, 51,2 la sută s-au utilizat pentru remunerarea grupului de lucru, iar 48,8 % au rămas la dispoziția Centrului.

Datorii esențiale au acumulat: Universitatea Tehnică a Moldovei - 427,2 mii lei, Institutul „URBANPROIECT” - 495,1 mii lei, Institutul „Acvaproiect” - 119,5 mii lei; Î.S. „Incercom” - 880,0 mii lei, S.A. „Ceproserving” - 167,9 mii lei etc.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare n-a administrat pe deplin și eficient mijloacele **fondului extrabugetar pentru stimularea dezvoltării culturii nucului**. La distribuirea mijloacelor fondului n-au fost luate în considerație acumulările ulterioare. Astfel, consiliul de administrare al fondului din cadrul ministerului, prin deciziile sale, a repartizat S.A. „Prometeu-T” suma de 13,0 mii lei pentru altoirea nucului și procurarea materialului portaltoi, în timp ce acest agent economic, exportând nuci în valoare de 58,2 mil. lei, a transferat în fondul respectiv doar 92,9 mii lei. În anii 2001-2002, la contul fondului menționat au fost acumulate mijloace în sumă de 1,2 mil. lei, sau 21,6 la sută din mijloacele posibile.

În a.2001 fondul de stimulare a dezvoltării culturii nucului n-a fost aprobat prin legea bugetară anuală ca fond extrabugetar, iar serviciul fiscal n-a efectuat controlul necesar asupra acumulărilor în fondul respectiv. Astfel, 14 firme exportatoare (din 36) în a.2001 și 24 de exportatori ai nucilor, produselor derivate din nuci și lemnului de nuc (din 72) în a.2002 n-au transferat mijloace în acest fond, în timp ce suma exporturilor constituia 32,9 mil. lei.

Potrivit L.nr.1463-XV/02, **Fondul extrabugetar pentru realizarea Programului complex de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor** a fost aprobat la venituri și cheltuieli în mărime a câte 9,5 mil.lei. Conform datelor Ministerului Finanțelor din registrul repartizării veniturilor generale de stat pe parcursul anului 2003, veniturile din vânzarea terenurilor proprietate publică au însumat 11,4 mil.lei, iar în bilanțul general și în cartea mare a Trezoreriei de Stat acestea au fost reflectate în mărime de 14,4 mil. lei, sau cu 3,0 mil.lei mai mult față de mijloacele real acumulate.

Pentru realizarea Programului menționat, Ministerul Finanțelor urma să transfere de la contul special al Guvernului suma de 8,0 mil.lei Agenției de Stat Relații Funciare și Cadastru. Încălcând L.nr.1463-XV/02 și H.G. nr.728/03, Trezoreria de Stat real a transferat Agenției suma de 15,1 mil.lei, sau cu 7,1 mil.lei mai mult față de mijloacele aprobate.

Controlul efectuat în a.2003 la Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru, care este responsabilă de gestionarea și utilizarea mijloacelor fondului respectiv, a stabilit că Agenția, încălcând prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2002, a utilizat mijloace din acest fond în sumă de 225,6 mii lei, neținând cont de limitele alocațiilor preconizate în mod distinct pe fiecare tip de lucrări.

Încălcând prevederile L.nr.847-XIII/96 și Legilor bugetului de stat pe a.2002 și a.2003, Agenția a prevăzut cheltuielile pe anul următor cu majorarea lor în mărimea datoriilor creditoare pe anii precedenți. În așa mod, cheltuielile aprobate pe a.2002 au fost majorate neîntemeiat cu 5,6 mil.lei.

În Programul de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor, aprobat prin H.G. nr.712/02, Agenția a inclus neargumentat spre valorificare lucrările la următoarele obiecte deja recepționate, dar neachitate: “Reconstrucția iazurilor antierozionale din primăria com.Hîrtopul Mare” în sumă de 269,3 mii lei; “Lucrări de proiectare pentru reconstrucția iazurilor antierozionale din primăria com.Grînăuți” – 173,2 mii lei; “Lucrările de proiectare pentru reconstrucția iazului din primăria com. Budești” – 57,2 mii

lei, legiferînd în așa mod datoriile creditoare formate pînă la întocmirea și aprobarea programului. În program a mai fost inclus un număr sporit de obiecte care nu vor avea acoperirea financiară respectivă în termenele stabilite.

Conducerea Agenției, nerespectînd L.nr.1308-XIII/97, fără consimțămîntul Guvernului, a întocmit și a aprobat la discreția sa Programul complex de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor pe anul 2002. În program au fost incluse obiecte, al căror cost de deviz, la 01.01.02, constituia 69,2 mil.lei. Pe parcursul a.2002 au fost finalizate unele obiecte și lucrări de proiectare în sumă totală de 4,8 mil.lei și executate lucrări în curs de expediție în sumă de 18,5 mil.lei. Însă, ținînd cont de faptul că Agenția anual reevaluează costul de deviz al obiectelor incluse în programul respectiv, reieșind din indicii de majorare la prețurile curente a lucrărilor și materialelor, valoarea acestora crește, iar finanțarea lor devine dificilă. La realizarea programului, aprobat prin H.G.nr.728/03, în baza Legii nr.1463-XV/02, pentru anul 2003 s-au preconizat 9,5 mil.lei. În același timp, soldul costului de deviz al programului constituie 90,6 mil.lei, din care indexarea – 22,9 mil.lei. În costul de deviz al programului respectiv, pentru anul 2003, au fost incluse dublu cheltuielile pentru întreținerea Asociației în sumă de 584,9 mii lei, ceea ce a dus la majorarea artificială a acestuia cu suma indicată.

Agenția a inclus în program unele obiecte care nu erau necesare și care, pînă la urmă, neatingîndu-și scopul, au fost excluse, iar la unele obiecte volumul lucrărilor a fost majorat, fapt care a dat posibilitate Agenției să dirijeze mijloacele statului și să includă ori să excludă la discreția sa obiecte din program. Lipsa, pe parcursul a mai multor ani, a controlului din partea Agenției asupra modului de includere a obiectelor în Programul de executare a lucrărilor de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor a permis irosirea și folosirea contrar destinației a mijloacelor extrabugetare în sume esențiale. Aceasta se confirmă prin excluderea și trecerea la cheltuieli a circa 55 de obiecte, amplasate pe teritoriul gospodăriilor agricole supuse reorganizării, cu costul de deviz de 61,8 mil.lei, precum și a volumului de lucrări executate în sumă de 11,5 mil.lei, achitate din contul mijloacelor bugetare.

Au fost stabilite abateri de la proiectele inițiale și cadrul normativ, care au dus la efectuarea cheltuielilor iraționale de mijloace publice. Astfel, în temeiul adresării prefectului jud.Soroca privind includerea în planul de proiectări și construcții pe anul 1999 a lucrărilor tehnice la primăria Bădiceni pentru defrișarea a 68 ha de livadă ale S.A. "Badiu-Sor", Asociația a inclus în proiectul inițial acest tip de lucrări, majorând neîntemeiat suprafața cu 32 ha (suprafața defrișată în anii precedenți), iar costul de deviz – cu 90,0 mii lei. Mai mult decît atît, costul de deviz al obiectului în cauză, indicat în Programul de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor, aprobat prin H.G. nr.712/02, este de 379,6 mii lei, sau cu 78,4 mii lei mai mare decît costul inițial de deviz, care era deja majorat.

Controlul la fața locului asupra veridicității reflectării în unele procese-verbale de către antreprenorii Întreprinderilor de stat pentru protecția solului din raioanele Soroca și Orhei a volumelor de lucrări executate în primăriile Bădiceni

și Suruceni a stabilit mărirea nejustificată a volumului lucrărilor cu 231,0 mii lei, precum și a costului de deviz al lucrărilor tehnice cu suma de 448,9 mii lei, fapt care a determinat utilizarea neîntemeiată a mijloacelor fondului extrabugetar respectiv.

Încălcările și neajunsurile depistate sînt o consecință a nerespectării actelor legislative și normative în vigoare de către persoanele responsabile de la ministere, departamente la acumularea și gestionarea mijloacelor fondurilor extrabugetare; a controlului nesatisfăcător din partea direcțiilor de ramură ale Ministerului Finanțelor, care patronează aceste fonduri, precum și a lipsei normei legale, care ar prevedea responsabilitatea pentru utilizarea mijloacelor fondurilor respective contrar prevederilor legislației în vigoare.

Utilizarea mijloacelor speciale și altor mijloace extrabugetare

Instituțiile publice finanțate de la buget, în afara alocațiilor bugetare, beneficiază de mijloace speciale și alte mijloace extrabugetare. Prin legea bugetară anuală, au fost aprobate **mijloace extrabugetare** instituțiilor finanțate de la bugetul de stat la partea de venituri în mărime de **696,9 mil. lei** și la partea de **cheltuieli** – de **691,1 mil. lei**, cu un **sold** de **5,8 mil. lei**. În anul 2003, Ministerul Finanțelor, fără a înainta propunerile respective de modificare a sintezei mijloacelor extrabugetare, a precizat și a majorat partea de venituri, partea de cheltuieli, precum și soldul la 01.01.03, respectiv, cu 448,6 mil. lei, 325,9 mil. lei și 122,2 mil. lei.

Potrivit dărilor de seamă privind formarea și utilizarea mijloacelor extrabugetare ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat, în anul 2003, instituțiile bugetare au încasat **venituri** în sumă de **829,2 mil. lei**, din care **0,5 mil. lei** a fost integral vărsată la buget ca depășire planificată și au executat **cheltuieli** în mărime de **683,3 mil. lei**, înregistrînd la finele anului un **sold** de **145,4 mil. lei**. De menționat că în bilanțul contabil pe anul 2003, întocmit de Trezoreria de Stat, veniturile, cheltuielile și soldurile de mijloace speciale și extrabugetare au fost diminuate, respectiv, cu 49,2 mil. lei, 48,9 mil. lei și 1,9 mil. lei. Aceste devieri sînt rezultatul neincluserii în bilanț a rulajelor conturilor, deschise cu încălcarea L.nr.847-XIII/96 de către unele instituții bugetare în bănci comerciale.

Veniturile de la activitatea extrabugetară a instituțiilor publice deservite de la bugetul de stat se află în continuă creștere. Astfel, în anul 2003, încasările s-au majorat de circa 2 ori față de anul 2001. Această creștere a fost condiționată atît de majorarea tarifelor la servicii, cît și de extinderea drepturilor de prestare a acestora prin acte normative.

Din suma totală de mijloace extrabugetare încasate în anul 2003, circa 76 la sută (630,0 mil. lei) reprezintă veniturile de la acordarea serviciilor contra plată, din care 40 la sută (255,0 mil. lei) revin instituțiilor de învățămînt (pregătirea cadrelor prin contract), iar 16,2 la sută (102,0 mil. lei) – instituțiilor medicale (prestarea serviciilor medicale). Continuă nerespectarea de către

instituțiile bugetare, inclusiv cele de învățământ din cadrul autorităților publice centrale, a prognozei achitărilor pentru energia electrică și termică, prevăzute din mijloacele bugetare și extrabugetare, în majoritate aceste servicii fiind achitate din contul mijloacelor bugetare.

Din cheltuielile executate din contul mijloacelor extrabugetare, 528,3 mil. lei (77,3 la sută) constituie **cheltuielile curente**, iar 155,0 mil. lei (22,7 la sută) – **cheltuielile capitale**.

Controalele efectuate în anul 2003 au stabilit multiple încălcări la planificarea, acumularea și utilizarea mijloacelor speciale și extrabugetare de către unele ministere și instituții din subordinea lor.

Majoritatea instituțiilor subordonate **Ministerului Educației** n-au asigurat executarea părții de venituri pe mijloacele extrabugetare. Astfel, la conturile trezoreriale extrabugetare au fost acumulate venituri în sumă totală de 196,3 mil. lei, sau 81 la sută din suma veniturilor aprobate.

Conducerea Universității pedagogice de stat „Ion Creangă” n-a întreprins măsurile necesare în vederea acumulării veniturilor de mijloace extrabugetare, aprobate în devizele de cheltuieli, neîncasările față de plan constituind 3,7 mil. lei, sau 33 la sută. În trimestrul I al a.2003, Universitatea a utilizat mijloace bugetare în sumă de 135,8 mii lei pentru salarizarea personalului, care urma să fie întreținut din contul mijloacelor extrabugetare. Această instituție, în perioada anilor 2002-2003, din contul bugetului de stat a efectuat cheltuieli de studii pentru 54 de studenți, în timp ce cheltuielile urmau să fie acoperite din contul mijloacelor extrabugetare ale instituției.

Taxa pentru studiile elevilor în grupele cu plată la școala profesională polivalentă, or.Ocnița, în anii 2002-2003, a fost încasată prin intermediul maiștrilor de instruire profesională, care n-au introdus integral în casa instituției sumele primite, prin ce s-au încălcat prevederile L.nr.847-XIII/96, H.G.nr.764/92, Instrucțiunea Ministerului Finanțelor nr.85 din 09.10.96 și Regulamentul aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.43 din 11.04.01 (în continuare Regulamentul nr.43). Ca urmare, au fost depistate lipsuri de mijloace bănești în sumă de 13,7 mii lei.

De la prestarea diferitor servicii în domeniul agriculturii, 9 instituții din cadrul **Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare** (MAIA) au acumulat, în a.2002, mijloace speciale în sumă de 15,5 mil. lei (față de 17,4 mil. lei – planificate în deviz).

Analiza veniturilor și cheltuielilor de mijloace extrabugetare denotă că unor instituții li se alocă din buget mijloace financiare, deși acestea dispun de mijloace extrabugetare în sume considerabile, care permit acoperirea integrală a necesităților pentru întreținerea lor. Astfel, Serviciului veterinar de stat la frontieră și transporturi, în a.2002, i-au fost alocate din buget 197,0 mii lei, în timp ce veniturile de mijloace speciale obținute de la prestarea serviciilor au constituit 5610,0 mii lei, iar cheltuielile – 3541,8 mii lei. Analogic, mijloace suficiente pentru întreținere au fost acumulate și de către Comisia de stat pentru încercarea soiurilor de plante și Inspectoratul de Stat pentru Produse Cerealiere.

Nerespectându-se L.nr.173-XIII/94, Regulamentul cu privire la modul de formare și utilizare a mijloacelor speciale ale Serviciului veterinar de stat, precum și regulamentele similare ale altor inspectorate din cadrul ministerului n-au fost publicate în M.O.

Încălcând L.nr.847-XIII/96 și Regulamentul nr.43, unele instituții de învățământ din cadrul ministerului n-au depus la conturile trezoreriale mijloacele speciale obținute de la gospodăriile auxiliare, acestea fiind folosite pentru diverse necesități direct din casierie. Astfel, conform dărilor de seamă prezentate ministerului, Colegiul agroindustrial din Rîșcani a folosit în așa mod mijloace speciale în sumă de 611,8 mii lei, Colegiul agricol din s.Țaul – 8192,0 mii lei etc.

Ministerul Afacerilor Externe. În conformitate cu Regulamentul nr.43, în cazul când cheltuielile sînt mai inferioare decît veniturile, depășirea veniturilor asupra cheltuielilor se prevede în deviz într-o poziție aparte și este destinată pentru transferare la buget. Fără a ține cont de aceasta, MAE nu planifică în devizele de cheltuieli pe mijloacele extrabugetare ale Ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă transferarea la buget a depășirii veniturilor asupra cheltuielilor, care la 01.01.04 constituia 3,0 mil.lei.

Supraestimarea acestor cheltuieli la planificarea, păstrarea timp îndelungat în solduri mari a mijloacelor speciale nominalizate a contribuit la folosirea irațională atît a mijloacelor speciale, cît și a celor bugetare, destinate pentru întreținerea activității misiunilor diplomatice, care pot fi reduse din contul utilizării mijloacelor speciale disponibile.

La **Grădina Botanică a AȘM**, încălcându-se prevederile legislației în vigoare, continuă nedepunerea zilnică a mijloacelor extrabugetare încasate în casierie la contul bancar de mijloace extrabugetare, deschis în Trezoreria teritorială Chișinău – bugetul de stat; utilizarea mijloacelor extrabugetare direct din casierie, fiind achitat în numerar costul mărfurilor procurate și serviciilor primite.

Conducerea Grădinii Botanice n-a respectat cerințele Regulamentului cu privire la modul de formare și administrare a mijloacelor extrabugetare în instituțiile de cercetare-dezvoltare la tipul “Veniturile muzeelor și expozițiilor de la plata de intrare și plata excursiilor, de la comercializarea reproduțiilor operelor de artă”. Astfel, n-a fost stabilit costul plății de intrare în Grădina Botanică și, prin urmare, n-au fost planificate veniturile pe mijloacele speciale. Plata de intrare în Grădina Botanică se încasează de către firma “Elat-Rentservice” S.R.L., ceea ce contravine prevederilor Regulamentului sus-numit și Acordului de colaborare încheiat între Grădina Botanică și firma nominalizată. La tipul de mijloace speciale “Veniturile gospodăriilor auxiliare, loturilor experimentale, atelierelor pe lîngă instituțiile publice”, pentru anul 2003 au fost aprobate venituri în mărime de 295,0 mii lei. În 9 luni ale a.2003 s-au încasat mijloace bănești în sumă de numai 49,9 mii lei (16,9 la sută).

Departamentul Instituțiilor Penitenciare n-a executat partea de venituri pe mijloacele extrabugetare, acumulînd cu 4,0 mil.lei mai puțin față de devizul aprobat. Încălcând L.nr.847-XIII/96 și Regulamentul nr.43, una dintre instituțiile

subordonate Departamentului n-a trecut la contul trezorerial mijloacele obținute de la gospodăria auxiliară, iar suma de 64,6 mii lei a fost folosită în numerar direct din casierie.

În anul 2003, **Agenției de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoarele Umanitare pe lângă Guvernul Republicii Moldova** i-au fost aprobate venituri (mijloace extrabugetare) de la comercializarea bunurilor din rezervele materiale de stat și de mobilizare în sumă de 44,2 mil. lei. Veniturile de casă au constituit 33,5 mil. lei, iar veniturile calculate (efective) – 55,6 mil. lei, depășind cu 11,4 mil. lei planul aprobat. Nivelul încasărilor veniturilor calculate a constituit doar 60,3 la sută, ceea ce a influențat negativ asupra completării rezervelor materiale de stat și a determinat creșterea datoriilor debitoare. La Combinatul „Liman”, instituție subordonată Agenției, nivelul încasărilor a constituit doar 17,1 la sută din veniturile calculate.

Agenției i-au fost aprobate cheltuieli de mijloace extrabugetare în sumă de 44,2 mil. lei, cheltuielile de casă constituind 30,1 mil. lei, iar cele efective - 41,4 mil. lei. La finele anului s-au înregistrat datoriile creditoare de 1,8 mil. lei.

Datoriile debitoare pentru bunurile materiale deblocate din fondurile speciale de bunuri materiale, la finele anului 2003, au constituit 202,5 mil. lei, majorându-se cu 18,9 mil. lei, în comparație cu începutul anului. Astfel, datoriile pentru bunurile comercializate din rezervele materiale de stat constituie 132,5 mil. lei, rezervele de mobilizare - 9,1 mil. lei, tehnica agricolă - 23,9 mil. lei, consumul neautorizat - 13,5 mil. lei și penalitățile - 23,5 mil. lei.

Cu toate că din suma totală a datoriilor debitoare înregistrate la Agenție au fost emise titluri executorii în mărime de circa 57,4 mil. lei (28,3%), executarea lor rămâne nesatisfăcătoare.

Încălcări ale modului stabilit de acumulare și utilizare a mijloacelor extrabugetare au fost depistate și în cadrul fostului Minister al Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, Academiei de Științe a Moldovei, Departamentului Standardizare și Metrologie, Companiei „Teleradio-Moldova”, Casei Naționale de Asigurări Sociale etc.

3. Activitatea organelor publice privind formarea și administrarea finanțelor publice locale

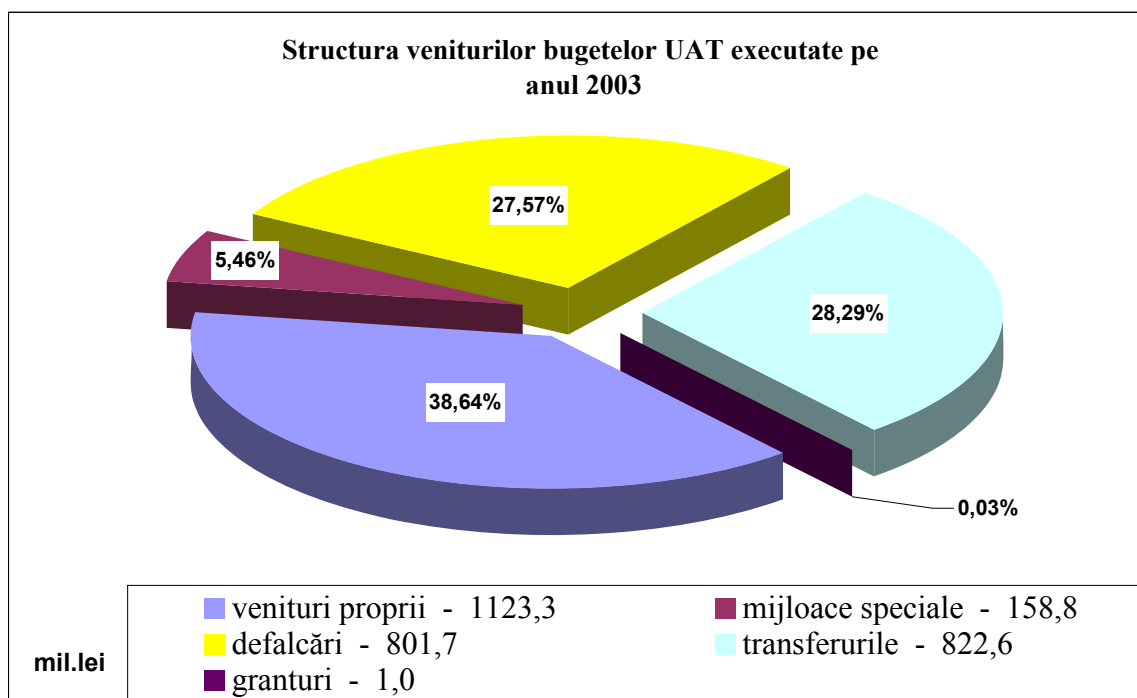
Finanțele publice locale sînt parte integrantă a sistemului finanțelor publice naționale și sînt administrate de autoritățile administrației publice locale în condițiile legii și conform principiilor autonomiei locale.

Bugetele unităților administrativ-teritoriale (cu rectificările ulterioare) pentru a.2003 au fost aprobate la **venituri** în sumă de **2730,4 mil. lei** și la **cheltuieli** – de **2717,8 mil. lei**, cu **excedent de 12,6 mil. lei**.

Sursele de venituri ale bugetelor UAT au fost preconizate astfel: venituri proprii – 1061,3 mil. lei (38,9%); mijloace speciale – 182,9 mil. lei (6,7%),

defalcări din veniturile generale de stat – 658,6 mil.lei (24,1%); transferuri de la bugetul de stat – 820,6 mil.lei (30,0%); granturi – 7,0 mil.lei (0,3%).

Executarea de casă la partea de **venituri** a constituit **2907,4** mil.lei (106,5%), din care pe surse: venituri proprii – 1123,3 mil.lei (105,9%), mijloace speciale – 158,8 mil.lei (86,8%), defalcări din veniturile generale de stat – 801,7 mil.lei (121,7%), transferuri de la bugetul de stat – 822,6 mil.lei (100,2%), granturi – 1,0 mil.lei.

În anul 2003, bugetelor UAT le-a fost achitată integral datoria bugetului de stat la transferurile preconizate pe anul 2002 în sumă totală de 79,3 mil. lei, care neîntemeiat n-au fost incluse în indicatorii planului precizat la părțile de venituri și cheltuieli ale bugetelor respective pe anul 2003, ce a permis autorităților executive ale administrației publice locale să utilizeze aceste mijloace la discreția lor, astfel majorând artificial executarea părții de venituri a bugetelor UAT de la 103,5 pînă la 106,5%, iar a părții de cheltuieli – de la 99,7 pînă la 102,6%.

La executarea de casă a bugetelor unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a bugetului municipiului Chișinău, se întocmesc două dări de seamă diferite: una – de către Trezoreria teritorială, în care planul precizat include modificările din toate sursele de finanțare și alta - de către Direcția generală finanțe, în care nu sînt incluse rectificările din mijloacele soldului disponibil la începutul anului și mijloacele primite în anul de gestiune din bugetul de stat pe decontările din anul precedent. Diferența dintre aceste dări de seamă la bugetul mun. Chișinău, spre exemplu, a constituit: la venituri – 3,2 mil. lei, iar la cheltuieli – 58,6 mil. lei.

Ministerul Finanțelor n-a transferat integral bugetelor UAT mijloacele prevăzute de la bugetul de stat prin L.nr.1463-XV/02, admițînd la finele anului

formarea datoriilor bugetului de stat față de bugetele UAT în sumă de 77,1 mil.lei. Transferurile de la bugetul de stat în bugetele UAT au fost efectuate neproportional (Anenii Noi – 78%, Drochia – 78,8%, Taraclia – 99,6%, mun.Bălți – 100% etc.).

Neasigurarea încasării complete a plăților de bază calculate de către agenții economici a determinat formarea restanțelor față de bugetele UAT care, la 01.01.04, constituiau 344,5 mil.lei. Cele mai mari restanțe la plățile de bază s-au format la impozitul funciar – 128,2 mil.lei; impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător – 88,8 mil.lei; impozitul pe venitul din salariu – 44,1 mil.lei; taxa pentru amenajarea teritoriului – 11,7 mil.lei, impozitul pe bunurile imobile – 10,6 mil.lei etc. În profil teritorial, cele mai mari restanțe la buget au înregistrat mun.Chișinău – 77,6 mil.lei și UTA Găgăuzia – 56,2 mil.lei; raioanele: Cahul – 12,9 mil.lei, Căușeni – 11,8 mil.lei, Anenii Noi – 10,0 mil.lei, Ialoveni – 9,7 mil.lei, Hîncești – 9,6 mil.lei, Ungheni – 9,0 mil.lei etc.

În anul 2003, bugetele UAT au executat **cheltuieli de casă** în sumă de **2788,6 mil.lei** și **cheltuieli efective** – de **2679,5 mil.lei**.

La 01.01.04, bugetele UAT înregistrau **datorii debitoare** în sumă de **44,4 mil.lei** și **creditoare** – de **411,9 mil.lei**. Controlul a stabilit datorii debitoare cu termenul de prescripție expirat în sumă totală de 3,2 mil.lei, din care: r-nele Ungheni – 1,4 mil.lei, Briceni – 0,5 mil.lei, Strășeni – 0,5 mil.lei, Dubăsari – 0,2 mil.lei etc. Datoriile debitoare ale bugetului r-nului Drochia, la 01.01.04, constituiau 2475,5 mii lei, din care datoria debitoare a primăriei Zgurița în sumă de 1005,5 mii lei, formată din luna mai 2001, în urma realizării secției de sucuri firmei „Vudpecher” S.R.L. și neachitării costului acesteia, conform condițiilor contractuale.

Au fost stabilite și datorii creditoare cu termenul de prescripție expirat în sumă de 2,3 mil.lei, inclusiv: r-nele Ocnița – 1,5 mil.lei, Strășeni – 0,4 mil.lei, Nisporeni – 0,1 mil.lei, Edineț – 0,1 mil.lei etc.

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și doi n-au asigurat verificarea integrală a veridicității datoriilor debitoare și creditoare, inclusiv a celor cu termenul de prescripție expirat și n-au întreprins măsuri, în conformitate cu legislația în vigoare, de raportare a acestora respectiv la diminuarea și majorarea finanțării.

Datoriile creditoare ale bugetelor UAT, la 01.01.04, includeau datorii la articolele: „Retribuirea muncii” – în mărime de 70,0 mil.lei și „Contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale de stat” – de 112,8 mil.lei, „Plata mărfurilor și serviciilor” – de 57,7 mil.lei, „Investițiile capitale și reparațiile capitale” – de 47,9 mil.lei, alte cheltuieli – de 123,5 mil.lei.

La finele anului 2003, la conturile bugetelor UAT s-au format **solduri** de mijloace bănești disponibile în sumă de **254,8 mil.lei**, sau cu 45,0 mil.lei mai mult decât în anul precedent. Privitor la menținerea echilibrului bugetar, în rezultatul executării de casă a bugetelor UAT, 14 raioane și UTA Găgăuzia au încheiat anul bugetar cu deficit de 20,4 mil.lei, inclusiv: r-nele Fălești – 7,8 mil.lei, Sîngerei – 3,2 mil.lei, Soroca – 2,3 mil.lei, Orhei – 1,9 mil.lei, Criuleni –

1,2 mil. lei, Telenești – 0,9 mil. lei etc. Concomitent, 17 raioane, mun. Bălți și mun. Chișinău au încheiat anul bugetar cu excedent în sumă de 139,2 mil. lei, inclusiv: mun. Chișinău – 85,4 mil. lei, mun. Bălți – 0,3 mil. lei, r-nele: Ungheni – 12,8 mil. lei, Edineț – 8,5 mil. lei, Glodeni – 5,9 mil. lei etc.

Unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și doi, în procesul elaborării bugetelor, au comis încălcări ale prevederilor L.nr.491-XIV/99, fiind stabilite multiple cazuri de prognozare incorectă a bazei fiscale, inclusiv în mun. Bălți – cu 1,2 mil. lei, r-nele Briceni – cu 1,4 mil. lei, Fălești – cu 1,0 mil. lei etc.

Concomitent, unii factori de decizie ai autorităților administrației publice locale, ignorând prevederile L.nr.491-XIV/99, la elaborarea bugetelor au majorat calculele necesarului de mijloace bugetare la partea de cheltuieli cu circa 18,1 mil. lei: inclusiv r-nele Ungheni – cu 4,0 mil. lei, Sîngerei și Ialoveni – cu câte 3,9 mil. lei etc.

Prognozarea incorectă a bazei fiscale și majorarea necesarului de cheltuieli au determinat mărirea nejustificată a transferurilor din bugetul de stat cu circa 12,5 mil. lei (r-nele Ungheni – cu 3,0 mil. lei, Ialoveni – cu 2,4 mil. lei, Briceni – cu 2,1 mil. lei, Telenești – cu 1,7 mil. lei, mun. Bălți – cu 1,2 mil. lei etc.).

Contrar prevederilor legale, 13 primării din r-nul Hîncești au stins restanțele persoanelor fizice la impozitul funciar (pășuni) din contul mijloacelor bugetelor respective, dezafectându-se în acest scop mijloace din soldurile disponibile în sumă de 548,0 mii lei.

În urma controlului insuficient asupra plenitudinii și corectitudinii calculării taxei pentru parcare transportului, în bugetul mun. Bălți pe a.2003 nu s-au încasat venituri în sumă de 133,4 mii lei.

Au fost stabilite divergențe între datele privind veniturile încasate în bugetele UAT și datele IFS teritoriale, și anume: în r-nele Ialoveni – 1103,4 mii lei, Călărași – 865,7 mii lei, Rîșcani – 789,3 mii lei, Căușeni – 772,4 mii lei etc.

Nerespectînd L.nr.491-XIV/99, executorii de buget ai autorităților executive ale unor raioane, precum și ai unor primării din cadrul acestor raioane, în anul 2003, au admis depășiri ale limitelor de cheltuieli aprobate, și anume: în r-nele Ungheni – 5,4 mil. lei, Călărași – 3,5 mil. lei, Nisporeni – 2,8 mil. lei, Hîncești – 2,5 mil. lei etc.

În contradicție cu L. nr.1463-XV/02, unii ordonatori de credite au admis dezafectarea mijloacelor bugetare sub formă de plată prealabilă, cu depășirea termenului de 30 de zile. Controlul selectiv a stabilit astfel de cazuri în sumă de circa 828,8 mii lei.

Consiliul raional Orhei, în lipsa studiului necesarului de cheltuieli și a devizului aprobat, a dezafectat din bugetul raional mijloace în sumă de 560,0 mii lei pentru susținerea financiară a clubului de fotbal „Orhei”.

Contrar prevederilor L.nr.491-XIV/99, un șir de autorități executive ale administrației publice locale, fără aprobarea de către consiliile respective a rectificărilor la bugetele aprobate, au admis utilizarea mijloacelor soldurilor disponibile în sumă de circa 36,1 mil. lei, precum și a mijloacelor încasate din

bugetul de stat sub formă de transfer cu destinație specială în sumă de 2,6 mil. lei.

Nerespectându-se prescripțiile H.G. nr.688/03 și H.G.nr.689/03, au fost admise cazuri de majorare a cheltuielilor pentru întreținerea unităților neprevăzute în statele de personal cu circa 207,5 mii lei, inclusiv în r-nele: Căușeni – cu 93,4 mii lei, Basarabeasca – cu 79,9 mii lei, Cimișlia – cu 34,2 mii lei. Din bugetul raional Basarabeasca au fost efectuate cheltuieli în sumă de 769,4 mii lei pentru întreținerea a 85 de unități suplimentare de personal, fără a fi aprobate de Consiliul raional Basarabeasca. Primăria mun. Bălți, pentru întreținerea personalului supranormativ al secției gospodăriei municipale, a utilizat neîntemeiat mijloace extrabugetare în sumă de 69,9 mii lei.

Unele autorități executive (r-nele Cahul, Ocnița, Drochia, Rîșcani) ale administrației publice locale, încălcând actele legislative și normative în vigoare, au stabilit adaosuri și suplimente mărite la salariu și, totodată, au atribuit incorect grade de calificare funcționarilor publici.

În lipsa controlului din partea Direcțiilor generale finanțe ale raioanelor Cahul și Cantemir, precum și din partea Trezoreriilor teritoriale respective, executorii de buget, încălcând L.nr.491-XIV/99 și ordinul Ministerului Finanțelor „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la mijloacele extrabugetare ale instituțiilor publice”, au admis încasarea și utilizarea mijloacelor speciale fără întocmirea și aprobarea devizelor de venituri și cheltuieli pe mijloacele speciale. La unele instituții finanțate din bugetul raionului Fălești devizele de venituri și cheltuieli pe mijloacele speciale s-au precizat cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor în sumă de 348,6 mii lei.

Bugetele r-lor Briceni și Ocnița au fost rectificate din contul sursei de venit „Încasările mijloacelor speciale ale instituțiilor bugetare”, cu încălcarea prevederilor L.nr.491-XIV/99, neavând încasate la momentul rectificărilor sume ce depășesc prognoza anuală. La elaborarea devizelor de venituri și cheltuieli pe mijloacele extrabugetare ale instituțiilor finanțate de la bugetul raional Basarabeasca n-au fost incluse soldurile mijloacelor la începutul anului în mărime de 152,6 mii lei și datoria debitoare pe anii precedenți în sumă de 37,0 mii lei, iar la aprobarea bugetelor raionale Cimișlia, Basarabeasca etc. n-au fost prezentate anexele cu tarifele la serviciile cu plată prestate de instituțiile finanțate de la bugetul respectiv.

Unele autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi au angajat împrumuturi cu scadență în același an bugetar, fiind depășit nivelul de 5% din totalul veniturilor proprii, de la bugetele UAT de nivelul al doilea, respectiv: Ungheni – cu 3420,1 mii lei; Edineț – cu 501,5 mii lei, Glodeni - cu 340,0 mii lei etc. Atât autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, cât și cele de nivelul doi n-au întreprins măsurile necesare de rambursare a acestor împrumuturi. Astfel, r-nul Ungheni, la 01.01.04, înregistra soldul nerambursat (inclusiv datorii ale anilor precedenți) al acestor împrumuturi în mărime de 6748,8 mii lei, Sîngerei – de 329,6 mii lei, Călărași – de 248,6 mii lei etc.

Contrar prevederilor L.nr.491-XIV/99, Consiliul raional Ocnița, pentru recuperarea cheltuielilor efectuate suplimentar de către unele bugete locale, a alocat acestora mijloace sub formă de transferuri în sumă de 1,2 mil.lei.

Nerespectându-se prevederile Legii fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației, n-au fost transferate alocațiile în cuantumul prevăzut de către autoritățile locale ale raionului Ocnița în sumă de 84,3 mii lei, iar ale Legii privind protecția socială a invalizilor – alocațiile în scopurile prevăzute de la bugetele raionale Ocnița - în mărime de 214,8 mii lei și Dondușeni – de 158,0 mii lei.

Ordonatorii principali ai bugetelor unităților administrativ-teritoriale Basarabeasca și Hîncești n-au aprobat devizele de cheltuieli din bugetele raionale în sumă de 15,3 mil.lei și, respectiv, 2,1 mil.lei.

În contradicție cu L.nr.1166-XIII/97, factorii de decizie ai unor autorități ale administrației publice locale au achiziționat mărfuri și servicii fără organizarea procedurii de achiziții publice. Astfel de cazuri s-au stabilit în raioanele: Basarabeasca – de 570,0 mii lei; Glodeni – de 200,3 mii lei etc. Încălcând art.25 din legea sus-menționată și Regulamentul cu privire la achiziția mărfurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri, unii executori de buget ai primăriei mun. Bălți au divizat neîntemeiat mijloacele bugetare pentru procurarea computerelor, cărbunelui, reparația curentă și întreținerea drumurilor în sumă totală de 2,2 mil.lei. Încălcări analogice au fost stabilite și în raioanele Sîngerei, Ungheni etc.

Încălcând L.nr.491-XIV/99, în lipsa Regulamentului privind modul de utilizare a mijloacelor fondului de rezervă, aprobat în modul stabilit, Consiliul raional Ialoveni a emis decizii privind folosirea mijloacelor acestui fond în sumă de 251,9 mii lei, depășind limita aprobată cu 21,6 mii lei. Consiliul raional Nisporeni a aprobat fondul de rezervă, depășind limita prevăzută (2%) cu 132,7 mii lei. Consiliul municipal Chișinău a repartizat în anul 2003 mijloace din fondul de rezervă municipal cu 221,5 mii lei mai mult decât suma aprobată. Pentru construcția liniei de troleibuze „Centru-Petricani”, Departamentului transport public și căi de comunicație i s-au repartizat mijloace în mărime de 2000,0 mii lei, ceea ce contravine Regulamentului privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Primăriei municipiului Chișinău, care nu prevede cheltuieli pentru investiții capitale.

Mijloacele prevăzute pentru investiții capitale în municipiul Chișinău nu s-au folosit în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Primăria mun.Chișinău a adoptat decizia „Cu privire la reînceperea construirii bulevardului Mircea cel Bătrîn”, prin care Departamentul transport public și căi de comunicație a fost investit cu dreptul de beneficiar al lucrărilor. Contractul de bază și acordurile adiționale privind reconstrucția bulevardului Mircea cel Bătrîn au fost încheiate cu S.A.”Edilitate” dintr-o singură sursă și înregistrate de către Agenția Națională pentru Achiziții Publice în contradicție cu prevederile Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului, în lipsa ofertei și devizului general de lucrări. Acordurile adiționale de lucrări au fost încheiate cu încălcarea limitei prevăzute de lege (cu 5307,0 mii lei mai mult decât limita

de 30%). Realmente, în anul 2003, Departamentul transport public și căi de comunicație, la reconstrucția bulevardului Mircea cel Bătrîn, a efectuat cheltuieli efective de 27562,4 mii lei, sau cu 10066,5 mii lei mai mult decât suma total contractată. La reconstrucția bulevardului, în baza deciziilor Consiliului municipal, în total au fost executate lucrări în sumă de 35833,0 mii lei, din care 60,0 mii lei s-au utilizat contrar destinației. În anul 2003, în legătură cu construcția acestui obiect, la grupa principală de cheltuieli „Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica” au fost admise depășiri ale limitelor de alocații aprobate în sumă de 7480,1 mii lei.

Controlul a stabilit încălcări la gestionarea și asigurarea integrității patrimoniului. Contrar L.nr.861-XII/92, au fost date în arendă suprafețe de către Consiliul raional Telenești (în lipsa contractului), 5 primării din r-nl Hîncești (arenda fără plată), iar Consiliul municipal Bălți a scutit unii agenți economici de plata pentru arendă, micșorînd-o, totodată, cu costul lucrărilor de reparație ce nu țin de spațiul arendat.

Nerespectînd Regulamentul aprobat prin H.G.nr.688/95, Consiliul raional Hîncești a transmis gratuit la balanța S.A. „Moldtelecom” încăperea cu suprafața de 125,2 m², în valoare de 79,6 mii lei. Încălcînd aceleași prevederi legale, consiliul local Pîrîta, r-nul Dubăsari, a transmis gratuit Asociației obștești „Orășelul copilăriei” tabăra de odihnă a copiilor cu costul de bilanț în mărime de 766,2 mii lei. La Oficiul cadastral teritorial Orhei n-a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra edificiului „Stadionul orășenesc” în valoare de 164,0 mii lei, iar la OCT Ialoveni – dreptul de arendă a casei de cultură, la reparația căreia s-au utilizat 100,0 mii lei din fondul de rezervă al raionului.

Patrimoniul municipiului Chișinău este gestionat cu unele abateri de la actele normative în vigoare. Departamentul transport public și căi de comunicație, contrar deciziei Primăriei municipiului Chișinău „Cu privire la transmiterea unor mijloace tehnice și utilaje la balanța Primăriei”, n-a transmis mijloacele fixe în sumă de 4751,0 mii lei la balanța Primăriei, ci firmei S.A. „Edilitate” pentru păstrare temporară. Totodată, Departamentul n-a supus inventarierii anuale toate mijloacele fixe, ceea ce contravine Regulamentului privind dările de seamă contabile ale instituțiilor publice. Inventarierea patrimoniului.

În contul datoriilor istorice față de bugetul local, Primăria mun. Chișinău a procurat de la S.A. „Alfa” încăperi din str. Alba Iulia 75, cu suprafața de 9690,8 m², care ulterior au fost transmise întreprinderii „Business Incubator Alfa” S.A., cu valoarea de 3392,0 mii lei, ca cotă-parte în capitalul social, fără a lua la evidență valoarea acțiunilor în aceeași mărime.

Consiliul județean Chișinău, timp de 2 ani, n-a luat la evidență patrimoniul Întreprinderii de Stat „Casa de odihnă Fluxul Nistrului”, transmisă județului prin H.G.nr.1330/2000. Acesta a fost luat la evidență cu întârziere și transmis ulterior primăriei Molovata Nouă. La rîndul său, Consiliul local Molovata Nouă a decis să reorganizeze întreprinderea sus-menționată în întreprindere de deservire comunală, fără consimțămîntul Ministerului Agriculturii (fondatorul principal). Ulterior primăria Molovata Nouă a dat inițial

în arendă patrimoniul pe un termen de 10 ani, iar apoi fără tender și estimarea valorii obiectului l-a realizat, prin negocieri directe, firmei „Ecanur Lux” S.R.L., la prețul de 128,0 mii lei, cu o diminuare față de costul de bilanț de 27,6 mii lei.

Au fost stabilite încălcări ale modului de organizare și ținere a contabilității, de întocmire și prezentare a rapoartelor financiare. Astfel, primăria Sturzovca, r-nul Glodeni, a majorat neîntemeiat cu 398,7 mii lei datoria creditoare la 01.01.03 și a micșorat cu 239,7 mii lei cheltuielile efective la 01.01.04. Neîntemeiat a fost micșorată datoria debitoare în sumă de 2,8 mil. lei a S.R.L. „Bălți-Gaz” față de bugetul raional Sîngerei pentru construcția gazoductului Alexăndreni-Sîngerei. În darea de seamă a bugetului raionului Călărași s-au majorat cu 27,5 mii lei datoriile creditoare ale primăriei Sipoteni la capitolul „Investițiile capitale și reparațiile capitale”. A fost stabilită diferența de 309,8 mii lei dintre datele reflectate în darea de seamă anuală privind executarea bugetului raionului Basarabeasca și datele din evidența contabilă.

Datele din dările de seamă privind utilizarea mijloacelor extrabugetare ale instituțiilor finanțate de la bugetul municipal Chișinău, precum și cele din fișele trezoreriale nu corespund cu datele din evidența contabilă. Departamentul transport public și căi de comunicație n-a reflectat la părțile de venituri și cheltuieli ale dării de seamă suma de 236,3 mii lei, transferată în buget la tipul “Plata pentru arenda încăperilor”. Departamentul arhitectură și urbanism a reflectat în darea de seamă cheltuielile din mijloacele speciale în sumă de 3721,0 mii lei, iar în fișa trezorerială – de 3949,0 mii lei, sau cu 228,0 mii lei mai mult.

Încălcînd prevederile L.nr.426-XIII/95, primăria Parcani, r-nul Șoldănești, n-a reflectat în evidența contabilă clădirea nefinisată a școlii de cultură generală în valoare de 2,4 mil. lei. Din cele 290,0 mii lei, finanțate în conformitate cu H.G. nr.1520/03, primăria Parcani a transferat 241,0 mii lei firmei ”Protecția” S.A., trecîndu-le la cheltuieli, în lipsa documentelor justificative. N-au fost luate la evidența contabilă și lucrările de gazificare a localității Brezoaia, r-nul Ștefan Vodă, în sumă de 322,2 mii lei (construcție neterminată).

În temeiul deciziei Consiliului raional Taraclia, Direcția generală finanțe, în lipsa devizului de cheltuieli, a procurat și a repartizat gratuit Întreprinderii municipale „Apă-Canal” Taraclia mijloace fixe în sumă de 546,0 mii lei. Contabilitatea Consiliului raional, în lipsa documentelor justificative de procurare, a luat la balanță costul spațiului locativ în mărime de 82,0 mii lei și, concomitent, a scos din evidența contabilă costul „Activelor materiale în curs de execuție” în mărime de 10,2 mil. lei. Totodată, pentru reparația spațiului locativ procurat, din bugetul raional Taraclia au fost dezafectate 25,0 mii lei. Primăria Abaclia, r-nul Basarabeasca, neîntemeiat a scos din evidența contabilă mijloace fixe în sumă de 3,8 mil. lei (obiecte de menire socială).

În urma inventarierii efectuate la primăria Zgurița, r-nul Drochia, s-au constatat lipsuri de bunuri materiale care, la 16.04.04, constituiau 1,8 mil. lei.

Unii ordonatori de credite ai autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și doi au casat bunuri contrar Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele (fondurile) fixe (r-nele Leova - de 2,5

mil.lei, Rezina – de 333,6 mii lei). Totodată, în lipsa controlului din partea conducătorilor serviciilor contabile, s-a admis trecerea la cheltuieli a bunurilor materiale, neconfirmate prin documente justificative, în sumă de 276,0 mii lei, inclusiv în r-nele: Leova – 240,1 mii lei, Basarabeasca – 14,9 mii lei, Cimișlia – 9,8 mii lei etc.

Controlul documentației de deviz și al proceselor-verbale ale lucrărilor de reparație și construcție a depistat majorări în sumă de 203,6 mii lei. Astfel, contrar H.G. nr.1570/02, la întocmirea de către unii executori de buget din raionul Ocnița a documentației de deviz și a proceselor-verbale ale lucrărilor de reparație executate au fost majorate normele de calcul, prin metoda de resurse, cu 145,5 mii lei, iar în rezultatul măririi cheltuielilor de regie și a nivelului rentabilității volumul lucrărilor de reparație a străzilor din or.Glodeni s-a mărit cu 44,4 mii lei și din or. Rîșcani – cu 13,7 mii lei.

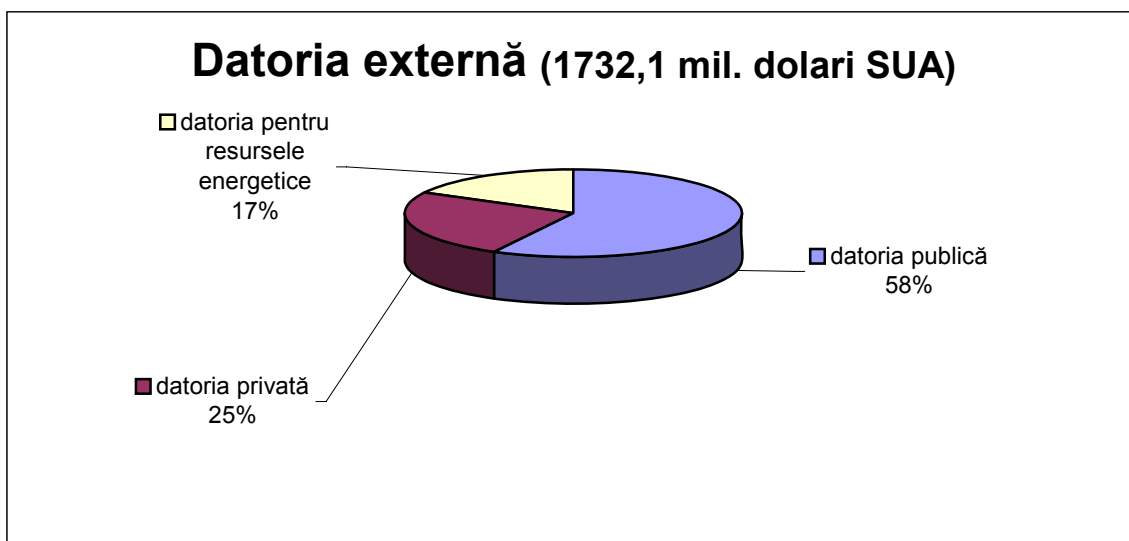
În activitatea unităților administrativ-teritoriale au fost stabilite și alte încălcări la utilizarea mijloacelor bugetare locale, acestea fiind o consecință a nerespectării de către autoritățile executive și reprezentative ale administrației publice locale a legislației în vigoare la elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor, precum și a administrării ineficiente a bunurilor care le aparțin.

4. Formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele externe și interne

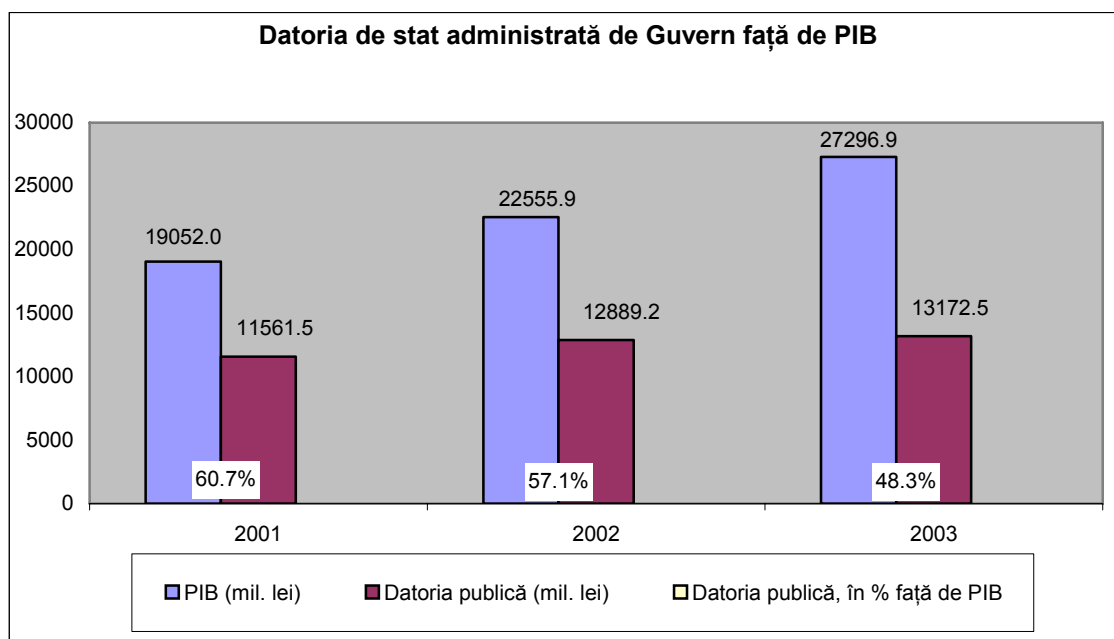
Datoria Republicii Moldova la 01.01.04 constituia: **1732,1 mil. dolari SUA** – datoria externă și 2920,4 mil.lei – datoria internă.

Datoria externă:

- ***datoria publică – 1000,1 mil. dolari SUA***, din care 142,1 mil. dolari SUA - datoria administrată de Banca Națională a Moldovei și 858,0 mil. dolari SUA – datoria administrată de Guvernul Republicii Moldova, inclusiv garanțiile de stat – 82,5 mil. dolari SUA;
- ***datoria privată (împrumuturi) – 431,6 mil. dolari SUA***;
- ***datoria pentru resursele energetice – 300,4 mil. dolari SUA***.

Valoarea efectivă a datoriei de stat administrată de Guvern în monedă națională la finele anului 2003 a însumat **13172,5 mil. lei**, inclusiv datoria de stat internă - **2920,4 mil. lei**, sau 48,3 la sută din PIB, în diminuare cu 8,8 puncte față de anul 2002.

Datoria de stat externă

Stocul datoriei de stat externe administrată de Guvernul Republicii Moldova la situația din 01.01.04 s-a cifrat la suma de **775,5 mil. dolari SUA** (echivalentul a **circa 10252,1 mil. lei**), ce reprezintă o creștere a stocului cu **circa 51,2 mil. dolari SUA** (7,1%), comparativ cu situația din 01.01.03 (724,3 mil. dolari SUA), și **cu 32,1 mil. dolari SUA** față de limita datoriei de stat externe (743,4 mil. dolari SUA), stabilită prin Legea bugetului de stat pe anul 2003.

Variațiile nefavorabile ale cursului dolarului SUA față de celelalte valute

străine înregistrate pe parcursul anului bugetar au produs o majorare a stocului datoriei cu **circa 38,1 mil. dolari SUA**, cu toate că fluxul financiar de intrare a fost mai mic decât fluxul financiar de ieșire.

Potrivit Raportului Ministerului Finanțelor, stocul datoriei de stat externe la situația din 01.01.04 a constituit **751,4 mil. dolari SUA**, fiind diminuat cu **circa 24,1 mil. dolari SUA**, care reprezintă arieratele pe dobândă, necapitalizate și, respectiv, nereflectate la datoria de stat externă, inclusiv 12,9 mil. dolari SUA - datorii formate pînă la 01.01.03, și 11,2 mil. dolari SUA - datorii din anul 2003. Astfel, modalitatea existentă de reflectare a datoriei de stat externe voalează sumele arieratelor pe dobînda necapitalizată și nu redă tabloul real al datoriei de stat.

Pentru deservirea datoriei de stat externe și garantate, în bugetul de stat pe anul 2003 au fost prevăzute mijloace în sumă de **117,8 mil. dolari SUA** (1696,2 mil. lei), inclusiv pentru plata dobînzii - 23,8 mil. dolari SUA (342,2 mil. lei) și rambursarea principalului - 94,0 mil. dolari SUA (1354,0 mil. lei).

De fapt, Ministerul Finanțelor a utilizat mijloace în sumă de **52,5 mil. dolari SUA** (732,7 mil. lei), inclusiv soldul disponibil de mijloace din bugetul de stat, la 01.01.03, în mărime de circa 62,4 mil. lei, prin ce a încălcat art.40 din L.nr.847-XIII/96.

Pentru achitarea dobînzii s-au transferat **18,2 mil. dolari SUA** (257,0 mil. lei), inclusiv 1,2 mil. dolari SUA (16,9 mil. lei) pentru deservirea datoriei garantate în anii precedenți, iar pentru achitarea principalului - **34,3 mil. dolari SUA** (475,7 mil. lei), inclusiv 0,4 mil. dolari SUA (5,8 mil. lei) pentru achitarea datoriei garantate.

Cît privește deservirea și rambursarea datoriei de stat externe, s-a format o diferență de circa **65,3 mil. dolari SUA** în rezultatul neonorării obligațiunilor Guvernului față de creditorii bilaterali și comerciali (38,9 mil.dolari SUA, inclusiv 1,7 mil. dolari SUA pe garanții externe), precum și al ajustării plăților în baza cererilor de plată prezentate de către creditori.

Finanțarea din partea organismelor internaționale nu a fost reluată. S-au efectuat doar valorificări în cadrul unor proiecte inițiate anterior, fiind înregistrate disbursări în sumă totală de 24,2 mil. dolari SUA. Cofinanțarea proiectelor din contul granturilor a însumat 5,1 mil. dolari SUA.

Datoria de stat internă

Datoria de stat internă constă din împrumuturi contractate de la Banca Națională a Moldovei și hîrțile de valoare în circulație pe piața internă.

Pe parcursul anului, **datoria de stat internă** s-a majorat cu 99,0 mil. lei, sau cu 3,5 la sută, constituind la 01.01.04 suma totală de **2920,4 mil. lei**, și s-a încadrat în limita stipulată în Legea bugetului de stat pe anul 2003 (de 3515,4 mil. lei). Această creștere a datoriei de stat interne este rezultatul majorării volumului hârtiilor de valoare de stat (HVS), emise în circulație.

Din suma totală a datoriei de stat interne, împrumuturile acordate de **Banca Națională a Moldovei** au constituit **1744,0 mil. lei** și **hârțile de valoare de stat** în circulație – **1176,4 mil. lei**. În anul 2003 volumul comercializat al HVS în formă de înscrieri în conturi s-a cifrat la 3756,7 mil. lei.

Pentru plata dobânzii la împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 204,7 mil. lei, sau cu 129,4 mil. lei mai mult decât cheltuielile similare în anul 2002. Dobânda achitată pentru HVS răscumpărate a constituit 117,8 mil. lei, sau de 1,8 ori (cu 51,7 mil. lei) mai mult decât cheltuielile analogice din anul precedent, datorită creșterii indicelui dobânzii de 2,6 ori (cu 9,6 puncte) față de dobânda medie ponderată a HVS realizate în anul trecut.

Garanțiile de stat

O formă de susținere financiară a agenților economici este acordarea de către Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova a garanțiilor de stat pentru creditele contractate de agenții economici direct cu instituțiile financiare de peste hotare și din republică. **Stocul datoriei** la 01.01.04 a constituit **82,5 mil. dolari SUA**, inclusiv datoria față de garant - 24,8 mil. dolari SUA.

Întru onorarea garanțiilor acordate pentru împrumuturi externe, pe parcursul anului 2003 un șir de agenți economici au restituit pe principal 2,7 mil. lei (echivalentul a 0,2 mil. dolari SUA). Faptul nerambursării datoriilor față de Ministerul Finanțelor de către S.R.L. „Vininvest” (7,5 mil. dolari SUA și 4,2 mil. EURO), S.A. „Santek” (1,2 mil. EURO), S.A. „Perfuzon” (5,1 mil. EURO) a fost examinat de către o comisie guvernamentală, care a definitivat un șir de Amendamente la Acordurile de asigurare a garanțiilor, stabilind un nou grafic de achitare a datoriilor.

Conform Acordului de Credit pentru Dezvoltare (Proiectul de Finanțare Rurală) dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA), au fost disbursate **5,5 mil. dolari SUA**.

Guvernul, de comun acord cu Asociațiile de economii și împrumut ale cetățenilor (AEÎC), a creat S.A. „Corporația de finanțare rurală” (în continuare Corporația), care a activat în baza Acordului de recreditare, încheiat cu Ministerul Finanțelor.

Din creditul acordat Republicii Moldova de către IDA pentru subvenționarea producătorilor de producție agricolă, S.A „Corporația de finanțare rurală”, AEÎC, Federația națională a AEÎC au cheltuit pentru întreținere circa 10,8 mil. lei, datoria statului la 01.01.04 constituind 6,0 mil. dolari SUA.

Reconstrucția aerogării Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău" a fost efectuată din contul creditului investițional acordat de Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în sumă de 9,0 mil. dolari SUA (garantat de stat) și din contul investițiilor capitale alocate din bugetul de stat în sumă de 3,0 mil. dolari SUA. Valoarea lucrărilor executate a depășit valoarea contractată cu 623,6 mii dolari SUA, din cauza executării unor lucrări suplimentare. Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău" n-a întreprins măsurile necesare pentru a nu depăși costul total al lucrărilor efectuate din contul reducerii volumului de lucrări mai puțin importante sau reducerii costului mobilierului și a utilajului special. Cu toate că valoarea proiectului n-a depășit suma de 12,0 mil. dolari SUA (inclusiv cheltuieli neprevăzute și riscuri), companiei-manager i-a fost achitată suma de 1455,5 mii dolari SUA, sau cu 62,5 mii dolari SUA mai mult decât suma prevăzută în contract. Soldul datoriei la 01.01.04 constituia 5,9 mil. dolari SUA.

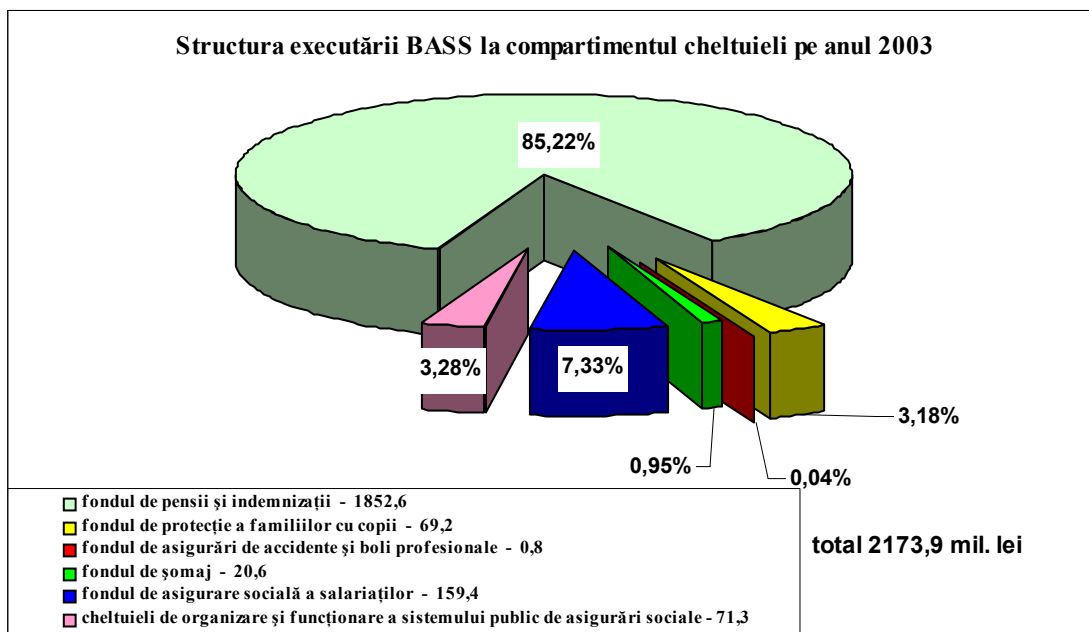
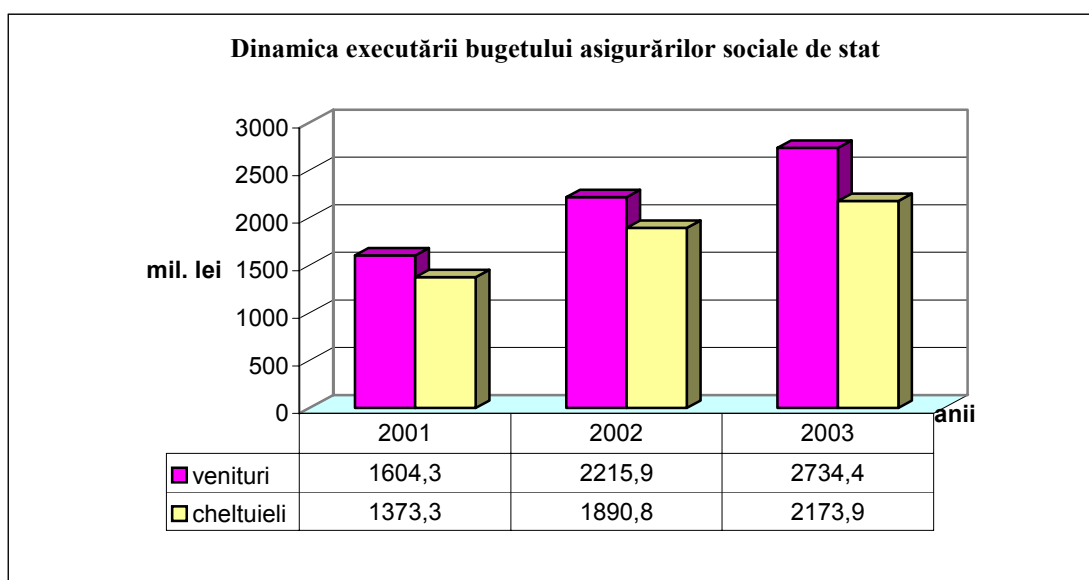
Practica creditării agenților economici cu resurse creditare de stat demonstrează că contractarea lor este o povară nejustificată pentru buget și duce la risipirea mijloacelor bugetare. Creditele acordate s-au transformat, de fapt, într-o finanțare bugetară indirectă a agenților economici din diferite domenii ale economiei naționale.

Indicatorii macroeconomici ce țin de datoria publică demonstrează că în anul 2003 datoria de stat administrată de Guvern a fost în scădere față de anul trecut, aceasta fiind rezultatul creșterii nominale a PIB și rambursării creditelor obținute în anii precedenți, ținându-se cont de lipsa finanțării din partea organismelor internaționale. Deseori rezultatele controalelor exercitate denotă faptul că, de regulă, scopurile propuse în angajarea creditelor, emiterea garanțiilor, în majoritatea cazurilor, n-au fost atinse.

CAPITOLUL II. Formarea și utilizarea resurselor asigurărilor sociale de stat

Bugetul asigurărilor sociale de stat (în continuare BASS) pe anul 2003, aprobat prin Legea nr.1519-XV/02, cu rectificări, a fost precizat la **venituri** în sumă de **2561,6 mil.lei**, iar la **cheltuieli** – de **2327,7 mil.lei**, cu depășirea veniturilor asupra cheltuielilor de **233,9 mil.lei**.

Executarea **veniturilor** BASS în anul 2003 a constituit **2734,4 mil.lei**, sau 106,7 la sută, iar a **cheltuielilor** – **2173,9 mil.lei**, sau 93,4 la sută față de sumele precizate. Ținând cont de mijloacele bănești în tranzit, la începutul anului de gestiune, în sumă de 26,1 mil.lei, depășirea veniturilor asupra cheltuielilor a alcătuit **586,6 mil.lei**, inclusiv **soldul** de mijloace bănești, la 01.01.04, în sumă de **418,6 mil.lei**.

Atît partea de venituri, cît și partea de cheltuieli a BASS au fost executate cu unele abateri și încălcări ale actelor legislative și normative în vigoare.

Proiectul BASS a fost elaborat de către Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) în lipsa Normelor metodologice, care n-au fost elaborate și aprobate de către Consiliul administrativ al CNAS.

Încalcînd statutul CNAS, Casele teritoriale de asigurări sociale (CTAS) practic n-au contribuit la elaborarea proiectului bugetar pe a.2003.

Din lipsa clasificăției bugetare, nu este ținută evidența încasărilor, conform prognozei veniturilor pe tipuri de tarife, a cheltuielilor și transferurilor din CNAS, delimitate pe sectoarele UAT, care sînt acoperite cu transferuri de la BASS în proporție de peste 25 la sută. N-au fost analizate posibilele încasări, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, care ar completa veniturile CNAS.

Din cauza iresponsabilității persoanelor cu funcții de răspundere ale unor CTAS și Inspectoratelor fiscale de stat teritoriale, n-a fost elaborat sistemul de interacțiune între două structuri de stat în domeniul calculării și administrării contribuțiilor la BASS pentru fondatorii întreprinderilor individuale și posesorii patentelor de întreprinzător. Ca rezultat, în anul 2003, nu s-au calculat și încasat contribuții la BASS în sumă totală de 5,3 mil. lei, inclusiv de la întreprinderi individuale – 3,1 mil. lei și de la posesorii de patentă – 2,2 mil. lei.

Ponderea cea mai mare la încasări revine plăților curente. Totodată, n-au fost întreprinse măsuri respective de reducere a restanțelor formate la începutul anului 2003, în conformitate cu atribuțiile IFPS și CNAS prevăzute de actele legislative și normative în vigoare.

Restanțele agenților economici față de BASS, la 01.01.04, constituiau **1220,0 mil. lei**, majorîndu-se cu 133,2 mil. lei în comparație cu 01.01.03. Datoria agenților economici față de BASS din salariul achitat fără sancțiuni financiare, conform datelor CNAS, constituie 617,8 mil. lei, fiind în creștere cu 98,6 mil. lei.

Restanța la 8 CTAS s-a mărit față de a.2002 cu 26,1 mil. lei, ponderea cea mai mare constituind-o datoriile întreprinderilor complexului agroindustrial, care s-au majorat cu peste 18,7 mil. lei. Indicele de calcul al datoriilor din salariile achitate fără sancțiuni financiare include și supraplățile efectuate de agenții economici în BASS la achitarea sancțiunilor financiare, ultimele fiind reflectate cu semnul ”minus”, ceea ce a dus la micșorarea artificială a datoriilor.

Restanța pe mun. Chișinău, pe anul 2003, din salariul achitat fără sancțiuni financiare constituie 159,6 mil. lei, iar reieșind din datele IFPS aceasta alcătuieste 231,6 mil. lei, sau cu 72, 0 mil. lei mai mult față de datele CNAS. În a.2003, s-au menținut datoriile considerabile față de BASS din salariul achitat ale instituțiilor bugetare din domeniul învățămîntului și ocrotirii sănătății. Astfel, în sect. Buiucani sînt înregistrate asemenea datorii în sumă totală de 25,3 mil. lei. În mun. Chișinău cele mai mari datorii la plata contribuțiilor din salariile achitate le au: S.A. „Franzețuța” – 3,4 mil. lei; S.A. „Asidcons” – 5,7 mil. lei; S.R.L. „Conum-M” – 4,4 mil. lei; S.A. „Termocom” – 6,7 mil. lei; S.A. „Agurdino” – 1,2 mil. lei; BC „Moldova-Agroindbank” S.A. – 0,3 mil. lei. De asemenea, datorii mari față de BASS au acumulat și agenții economici din alte UAT. Astfel,

datoria Î.S. „Tighina” (r-nul Anenii Noi) alcătuiește 0,5 mil.lei, S.R.L. „Kelleu-Grains” și „Petrolvit-Prim” (r-nul Căușeni) – 0,6 mil.lei și, respectiv, 0,3 mil.lei.

Au fost stabilite și cazuri de eschivare de la plata contribuțiilor. Unul din cei mai mari restanțieri – S.R.L. „Moldsemporumb”, cu datoria de 1,5 mil.lei, conform informației BC „Moldova-Agroindbank” S.A., s-a eschivat de la plata contribuțiilor, schimbând destinația mijloacelor ridicate în numerar. Cazuri similare s-au depistat și la S.A. „Fabrica de fermentare a tutunului” din Șoldănești, la care au fost plătite salarii în sumă de 167,0 mii lei, fără achitarea contribuțiilor de 48,4 mii lei.

La Î.M. „Direcția de producție a gospodăriei locativ-comunale Leova” s-au achitat salarii din venitul obținut în numerar în casa întreprinderii, astfel neachitând contribuții de 103,8 mii lei și necalculând penalitatea în mărime de 83,4 mii lei pentru neachitarea în termen la BASS a plăților obligatorii.

În rezultatul diminuării calculului contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și neprezentării dărilor de seamă forma 4-BASS, 461 de întreprinderi individuale și unele societăți cu răspundere limitată n-au transferat contribuții la BASS în sumă totală de 384,0 mii lei.

Încălcând prevederile legale, organele administrației publice locale din raioanele Drochia, Soroca n-au prezentat CTAS informația despre proprietarii de terenuri agricole, ceea ce a determinat neincluderea în calcule a 808,5 ha de terenuri agricole și, respectiv, neîncasarea contribuțiilor în sumă de 150,4 mii lei. Unele primării ale r-nelor Edineț și Briceni au prezentat CTAS informații denaturate privind proprietarii de terenuri agricole și bonitatea solului. Ca rezultat, la BASS nu s-au încasat contribuții în sumă de 42,6 mii lei.

CNAS n-a respectat L.nr.1519-XV/02, dezafectînd mijloace din veniturile BASS pentru acoperirea cheltuielilor prevăzute din contul bugetului de stat, ceea ce a condiționat formarea permanentă a datoriilor creditoare ale Ministerului Finanțelor față de BASS care constituie 128,5 mil.lei. Factorii de decizie ai CNAS, contrar L.nr.426-XIII/95, n-au verificat cu Ministerul Finanțelor datoriile dintre bugete.

Darea de seamă privind executarea BASS pe a.2003 a fost întocmită cu unele divergențe și abateri de la L. nr.426-XIII/95. Astfel, suma veniturilor acumulate pe conturile bancare în anul 2003 a fost mărită cu 3,2 mil.lei, iar soldul mijloacelor investite în hîrțile de valoare a fost diminuat cu 358,3 mii lei.

Conform Legii insolvenței, n-a fost asigurată identitatea indicatorilor din darea de seamă asupra executării BASS cu datele agenților economici, inclusiv cu datele privind anularea penalităților, în sumă de 32,3 mil.lei și a datoriilor de bază - de 15,4 mil.lei.

Neincluderea în partea de venituri planificate a sumelor destinate utilizării de către agenții economici pentru plata indemnizațiilor și compensațiilor în contul contribuțiilor față de BASS (132,3 mil.lei), precum și a soldurilor de mijloace rămase la conturile BASS la finele anului precedent (42,4 mil.lei), cu reflectarea lor ulterioară în executarea de casă a părții de venituri în a.2003, a majorat neîntemeiat executarea părții de venituri a BASS.

În BASS, pe anul 2003, au fost prevăzute mijloace destinate indexării pensiilor în mărime de 229,0 mil.lei. În executarea de casă suma cheltuielilor la acest compartiment nu este indicată aparte, ci este inclusă în componența cheltuielilor pe tipuri concrete de pensii. Întocmirea în așa mod a dării de seamă despre cheltuielile ce țin de indexarea pensiilor nu asigură transparența lor.

CNAS n-a ținut evidența și n-a sistematizat datele agenților economici care activează în condiții de Acord-memorandum, în baza dării de seamă unice, coordonată cu Consiliul Creditorilor, CNAS și IFPS. Ca urmare, n-a fost asigurată identitatea sumelor calculate din momentul încheierii Acordului-memorandum.

Cu încălcarea condițiilor Acordului-memorandum, un șir de agenți economici (S.A. „Cereal Flor” (Florești), S.A. „Semințe Nord” (Drochia), S.A. „Vinurile Moldovei” (Ialoveni), CAS „Fântâna Rece” (Rîșcani), S.A. „Fabrica de fermentare a tutunului” din Șoldănești, fabrica de nutrețuri combinate și întreprinderea „Maximovca” din r-nul Anenii Noi) nu și-au onorat obligațiunile față de BASS la achitarea plăților curente, calculate în perioada procedurii de izolare, astfel majorând datoriile la salariul achitat care, la 01.01.04, au constituit 5,4 mil.lei.

Întreprinderilor S.A. „Vitamina” și S.A. „Automobilistul-Nis” din r-nul Nisporeni le-au fost anulate penalități în sumă totală de 76,6 mii lei, cu trimitere la L. nr.409-XV/03 și L. nr.402-XV/03, cu toate că la 01.04.03 aveau datorii față de BASS.

Contrar Regulamentului cu privire la procedura de încheiere, acțiune și reziliere a Acordului de aprobare a tarifului redus al contribuțiilor de asigurări sociale la fondul de retribuire a muncii și alte recompense, emis întru executarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2003, CNAS a acordat înlesniri Combinatului de articole din carton sect. Ciocana, S.A. „ASPA” Orhei, S.A. „Migdal-P”, S.A. „Vitanta-Intravest”, S.R.L. „Polimobil” Bălți.

La plata pensiilor și indemnizațiilor, prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”, au fost admise cazuri de finanțare a mijloacelor în avans, care în evidența CNAS figurează ca datorii debitoare considerabile. Din octombrie 2003 și pînă la 01.01.04, în evidența CNAS au fost înregistrate datorii debitoare de 81,6 mil.lei.

Devizul de cheltuieli pentru întreținerea aparatului CNAS a fost aprobat în sumă de 40,9 mil.lei, finanțarea și cheltuielile de casă fiind efectuate în aceeași mărime. Cheltuielile efective au însumat 42,6 mil.lei, sau cu 1,7 mil.lei mai mult față de cele precizate. Datoriile creditoare, la 01.01.04 (în comparație cu 01.01.03), s-au majorat cu 677,0 mii lei și au constituit 3,1 mil.lei.

În anul 2003, CNAS, în lipsa modificărilor respective ale devizului de cheltuieli efectuate în modul stabilit, a luat la intrări la balanța proprie imobil în valoare de 2,9 mil.lei transmis de agenții economici în contul stingerii datoriilor față de BASS. Ca rezultat, BASS a fost lipsit neîntemeiat de mijloace financiare în aceeași mărime.

Conducerea CNAS, profitînd de deservirea contului de finanțare a cheltuielilor pentru întreținere prin intermediul băncilor comerciale, precum și

de lipsă de control din partea Trezoreriei de Stat, la unele alineate a admis supracheltuieli de casă în sumă de 467,0 mii lei, inclusiv 319,8 mii lei – utilizate pentru desfășurarea conferinței interstatale, care în evidența contabilă este reflectată ca datorie debitoare a APSF Moscova.

Unele contracte de achiziție a mărfurilor, serviciilor și lucrărilor, a căror valoare depășește 10,0 mii lei și 20,0 mii lei, s-au încheiat cu încălcarea Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului. Întru evitarea procedurii de achiziții publice, contractele privind lucrările de reparație încheiate cu un singur antreprenor, au fost divizate în contracte separate. Din contractele încheiate în anii 2002-2003 pentru executarea lucrărilor de reparație în sumă totală de peste 15,0 mil.lei, fără înregistrarea la Agenția Națională pentru Achiziții Publice, au fost executate contracte în sumă de peste 6,2 mil.lei.

În a.2003, conform devizului de cheltuieli al CNAS, pentru reparațiile curente ale clădirilor și încăperilor au fost precizate cheltuieli în sumă de 7,2 mil.lei, cheltuielile efective constituind 9,0 mil.lei, prin ce s-au admis supracheltuieli de 1,8 mil.lei. Aceste cheltuieli au fost planificate pentru lucrările de reparație curentă a clădirilor și încăperilor, însă în realitate, conform actelor, lucrările în sumă de 3,4 mil.lei au fost lucrări capitale, luate la intrări în evidența contabilă în modul respectiv.

În majoritatea contractelor de achiziție n-au fost stabilite termenul și condițiile de achitare-livrare. CNAS a efectuat plăți integrale în avans, ceea ce a dus la formarea datoriilor debitoare pe parcursul anului 2003 care, la 01.01.04, constituiau 288,3 mii lei. Astfel, potrivit contractelor încheiate, Î.I. „Dastic Nicolae” i-au fost achitate plăți în avans în sumă totală de 306,1 mii lei, inclusiv 207,0 mii lei – potrivit contractelor neînregistrate la Agenția Națională pentru Achiziții Publice.

Utilajul și consumabilele durabile atribuite la categoria de fonduri fixe, în unele cazuri, s-au procurat cu depășirea sumelor precizate în devizul de cheltuieli.

Conform devizului de cheltuieli, deplasările în interes de serviciu au fost planificate în sumă totală de 537,5 mii lei. Cheltuielile efective au constituit 620,7 mii lei, admițându-se supracheltuieli de 83,2 mii lei.

Detașarea conducătorilor și colaboratorilor CNAS peste hotarele republicii s-a efectuat cu încălcări ale H.G. nr.836/02 și Regulamentului aprobat prin această hotărâre, achitându-se neargumentat 26,6 mii lei, iar la deplasările colaboratorilor detașați pe teritoriul republicii – 15,4 mii lei.

Încălcările și neajunsurile depistate în urma controlului sînt o consecință a nerespectării de către CNAS a actelor legislative și normative în vigoare, a nedeservirii mijloacelor BASS prin sistem trezorerial, precum și a conlucrării nesatisfăcătoare a CNAS cu IFPS și Ministerul Finanțelor.

CAPITOLUL III. Integritatea și gestionarea patrimoniului public

În anul 2003 au fost efectuate controale asupra procesului de deetatare și privatizare a patrimoniului de stat, eficienței administrării lui de către întreprinderile care îl gestionează.

Conform datelor Departamentului Statistică și Sociologie, mijloacele fixe pe toate formele de proprietate, la 01.01.03, constituiau 100,9 mlrd. lei (valoarea completă) și 54,8 mlrd. lei (valoarea reziduală). După apartenență, 89,2% din valoarea reziduală este proprietatea Republicii Moldova, 4,8% – proprietate mixtă și 6,0% – străină. După forma lor de proprietate, 69,7% este proprietate publică (58,2% – de stat și 41,8% – municipală), 21,1% – privată, 9,2% – mixtă.

Legea cu privire la proprietate prevede că dreptul de posedare, folosire și administrare a proprietății de stat este exercitat de organul abilitat de stat în domeniu (Departamentul Privatizării).

Guvernul n-a întreprins măsurile respective pentru modificarea legislației cu privire la proprietate, însă, prin Hotărârea nr.698 din 20 iulie 2001, a transmis funcțiile de administrare către organele publice centrale de specialitate. Potrivit hotărârii nominalizate, în semestrul II al anului 2001, ministerelor, departamentelor și altor structuri le-au fost distribuite spre administrare pachetele de acțiuni în 553 de societăți pe acțiuni și 308 întreprinderi de stat. Mai multe pachete de acțiuni și întreprinderi au preluat: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – respectiv, 287 și 59; Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor – 70 și 49; Ministerul Culturii – 24 și 39; Ministerul Industriei – 48 și 6; Ministerul Ecologiei – 39 și 16. Conform datelor Departamentului Privatizării, în gestiunea ministerelor și departamentelor au rămas majoritatea întreprinderilor de stat și pachetelor de acțiuni în societățile pe acțiuni. Fiind incluse în Programul privatizării, majoritatea pachetelor de acțiuni, din diverse motive, n-au fost realizate. La momentul actual, structurile ramurale administrează 439 de pachete de acțiuni.

Prin modificarea legislației, în scopul susținerii și protejării de către stat a societăților pe acțiuni în cadrul activităților de postprivatizare, s-a permis convertirea în acțiuni a datoriilor creditoare față de stat. În vederea examinării posibilității de convertire a datoriilor, care includ orice tip de impozite, taxe, penalități, plăți și amenzi la bugetul public și credite cu garanție de stat, Guvernul a instituit o Comisie interdepartamentală. Pe parcursul activității sale, Comisia a examinat propunerile Departamentului Privatizării pentru circa 60 de întreprinderi, dar n-a selectat nici una din ele și de comun cu responsabili ai ministerelor ramurale (după caz, membri ai Comisiei), n-a argumentat propuneri de convertire a datoriilor. Acest fapt este o dovadă de conlucrare neeficientă a Departamentului Privatizării cu organele ramurale în vederea gestionării activității și revitalizării întreprinderilor.

Gestionarea patrimoniului public

La **privatizarea patrimoniului de stat din complexul de construcții** au fost depistate nereguli esențiale. Întreprinderile reorganizate, încălcând Legea contabilității, n-au asigurat în toate cazurile autenticitatea datelor din bilanțurile contabile prezentate organelor specializate de stat, n-au verificat corectitudinea acestor date. Astfel, valoarea fondurilor fixe, conform bilanțului contabil prezentat Departamentului Privatizării de către Î.A. „Monolit”, era mai inferioară decât cea oficială cu 6,9 mil.ruble, în urma reflectării incorecte în bilanțul contabil a mișcării fondurilor fixe și a separării din cadrul întreprinderii a unor noi persoane juridice. Devieri similare au fost depistate și în bilanțul contabil al S.A. „Precon”, care au constituit 4,8 mil.lei.

Atât la Departamentul Privatizării, cât și la S.A. „Consocivil” lipsesc documentele de argumentare a diminuării cotei statului de la 86%, la momentul înregistrării ei, pînă la 33,5% – conform modificărilor operate în documentele de constituire, permise de Departament. La determinarea structurii capitalului social al S.A. „Consocivil” valoarea patrimoniului de stat a fost diminuată cu 31,6 mii lei.

Gestionarea activității societăților pe acțiuni, constituite în baza fostelor întreprinderi de stat și de arendă cu participarea capitalului de stat, continuă să fie neeficientă. Astfel, trustul de arendă specializat în proiectări, reparații și construcții din Chișinău (fostul „Gorremstroitrest”), în perioada pregătirii pentru privatizare prin reorganizare în S.A. „Precon”, a angajat cu garanția Ministerului Finanțelor un credit comercial în mărime de 500 mii lei, acesta fiind achitat cu dobânzile aferente din contul bugetului de stat în sumă de 675,7 mii lei. Ministerul Finanțelor a obligat IFS pe mun.Chișinău să încaseze de la S.A. „Precon” soldul datoriei la creditul garantat de stat în mărime de 0,5 mil.lei, însă Inspectoratul n-a întreprins măsurile respective pentru executarea deplină a ordinului. Realizînd la licitații șase clădiri din șapte sechestrate, Oficiul fiscal Buiucani n-a asigurat încasarea sumei totale la buget în contul stingerii datoriei S.A. „Precon” față de stat. Suma de 224,7 mii lei din 561,2 mii lei (costul obiectelor realizate) a fost transferată la conturile curente ale S.A. „Precon”, datoria față de buget în mărime de 217 mii lei rămînînd nestinsă, iar societatea a fost decapitalizată de baza de producție, datorînd statului 636,8 mii lei (159,3 mii lei – plățile de bază și 477,5 mii lei – penalitățile).

În urma gestionării nesatisfăcătoare a activității, în anul 2001, la S.A. „Precon” s-au format datorii debitoare față de S.A. „Zorile” (141,5 mii lei) și S.A. „Termocom” (368,0 mii lei) pentru asigurarea cărora, conform sentințelor judecătorești, au fost sechestrate și vîndute la licitație diferite construcții în valoare totală de 651 mii lei. Ca rezultat, acțiunile societății și-au pierdut o parte esențială din acoperirea patrimonială. Societatea a rămas fără clădiri și edificii, utilajul de producție se păstrează în clădirile deja înstrăinate, iar întreprinderea în ultimii ani nu funcționează.

Din aceeași cauză și-au pierdut acoperirea patrimonială și acțiunile altor societăți pe acțiuni din complexul de construcții, constituite cu participarea

proprietății de stat. Astfel, în anul 2002, valoarea activelor nete ale S.A. „Macara” a fost mai inferioară față de cea a capitalului social înregistrat cu 1365,9 mii lei, S.A. „Consam” – cu 843,4 mii lei, S.A. „Mecanindmontaj” – cu 1800 mii lei.

Din cauza iresponsabilității reprezentanților statului la administrarea societăților pe acțiuni formate cu participarea capitalului de stat, majoritatea acestora au nimerit într-o situație financiară dificilă, scăzând brusc atractivitatea lor pentru posibili investitori. Acțiunile statului în aceste societăți, fiind expuse de mai multe ori la vânzare, pînă la urmă au fost comercializate la prețuri diminuate de 4-10 ori față de valoarea nominală. Astfel, prin Bursa de Valori, au fost comercializate la prețuri diminuate acțiunile statului în: S.A. „Oțelcom” – de 9 ori (cu 624,3 mii lei); S.A. „Edificiu” – de 7 ori (cu 165,3 mii lei); S.A. „Lusmecon” – de 5 ori (cu 3100 mii lei); S.A. „Chișinău-Coninvest” – de 4,5 ori (cu 860,2 mii lei); S.A. „Vita-Nova” – de 5,8 ori (cu 431,0 mii lei); S.A. „Faur Constructorul” – de 10 ori (cu 189,3 mii lei), statul ratînd venituri în sumă de 5370,1 mii lei.

În lipsa controlului din partea Departamentului Privatizării și a evidenței contabile la S.A. „Cariera de granit și pietriș Soroca”, 15 vagoane de tren în valoare de 1916,6 mii lei, transmise societății în a.1997 de la Concernul de Stat „INMACOM”, n-au fost incluse în capitalul social și se utilizează fără plată.

Perioada în care Departamentul privatizării a exercitat din numele statului funcția de proprietar al patrimoniului de stat se caracterizează prin faptul că majoritatea societăților pe acțiuni formate în complexul de construcții cu participarea capitalului de stat, pierzîndu-și o parte însemnată din fondurile fixe, mijloacele circulante și activele financiare, au devenit nerentabile, sistîndu-și activitatea.

Din momentul transmiterii în gestiune a patrimoniului de stat de la Departamentul Privatizării la ministerele ramurale, statul a pierdut nu numai controlul asupra activității economice, ci și orice relații cu un șir de societăți pe acțiuni, patrimoniul de stat fiind irosit. Astfel, 39 de societăți pe acțiuni nu se află pe adresa juridică indicată în documentele de constituire, o parte din ele nu sînt înregistrate la Camera Înregistrării de Stat (S.A. „Execond” – cota-parte a statului – 32,1%, S.A. „Lucomon” – 31,76%, S.A. „Zebo” – 100% etc.).

Întreprinderea „CIMS-73” S.A., inițial fondată ca întreprindere de stat (în anii 1992-1995 – întreprindere de arendă), ulterior a fost reorganizată în societate pe acțiuni, în care, după privatizare, cota statului a rămas de 36,8 la sută. Departamentul Privatizării n-a numit în această societate reprezentantul statului, s-a eschivat de la dirijarea patrimoniului de stat. Ca consecință, a fost sustrasă averea statului (423,7 mii lei) din S.A. „CIMS-73”, ultima practic sistîndu-și activitatea.

La 25.10.95, Departamentul Privatizării a instituit Comisia de stat de privatizare a patrimoniului de stat din S.A. „Zebo”, la 26.10.95 a numit Comitetul de conducere al societății, iar la 27.10.95 a eliberat permisul de reînregistrare a acestei societăți care de jure nu exista, deoarece n-a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat. Patrimoniul de stat cu care a fost

dotată această întreprindere (1191,5 mii lei) a fost sechestrat și comercializat în contul stingerii datoriilor pentru un credit angajat cu permisiunea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare de la BCA „Moldova-Agroindbank”. Aceasta a dus la dispariția averii statului în această întreprindere și la lichidarea ei, în timp ce la Departamentul Privatizării și la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare S.A. „Zebo” figurează ca întreprindere în gestiune.

Din trimestrul III al a.1999 și-a sistat activitatea S.A. „Zidarul iscusit”, înregistrată în martie 1995 cu cota statului de 54,9% în capitalul social, iar conform datelor ARCS „Moldagroconstrucția” – de 62%. Drepturile de acționar și de administrare a patrimoniului de stat îi aparțin Ministerului Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului.

La fondarea S.A. „Macara”, în capitalul social n-a fost inclusă valoarea a 32 de macarale cu prețul rezidual de 162,5 mii lei, predarea cărora societății a fost întocmită ca tranzacție de transmitere a fondurilor fixe în gestiune economică. Ulterior, la casarea acestor macarale, mijloacele financiare obținute în sumă de 38,3 mii lei n-au fost transferate în bugetul de stat.

Organele de conducere ale unor societăți pe acțiuni, profitând de lipsa de control din partea Departamentului Privatizării în perioada postprivatizare, au dirijat nesatisfăcător activitatea economică a întreprinderilor. Acționarii acestor societăți, neprimind dividende, au înstrăinat acțiunile la prețuri simbolice. Astfel, la S.A. „Edificiu” 86 la sută din acțiunile societății sînt concentrate la 9 persoane din conducerea societății și membrii familiilor acestora.

Patrimoniul de stat în societățile pe acțiuni constituite în baza fostelor întreprinderi de stat și de arendă din complexul de construcții continuă să fie gestionat nesatisfăcător de către ministerele de ramură, cărora actualmente le revine exercitarea funcțiilor de administrator al proprietății de stat transmise de la Departamentul Privatizării. Ministerul Agriculturii, fiindu-i transmise funcțiile de administrare a proprietății de stat în 281 de societăți pe acțiuni, n-a preluat gestionarea reală a patrimoniului de stat în 191 de societăți (68%).

Din cauza dirijării neeficiente a procesului de constituire a întreprinderilor de arendă, reorganizării acestora și a întreprinderilor de stat în societăți pe acțiuni, lipsei la acel moment a cadrului juridic respectiv, în multe cazuri cota statului în capitalul social al societăților pe acțiuni nou-formate a fost neîntemeiat diminuată. Eschivarea departamentului și ministerelor de ramură de la gestionarea patrimoniului de stat în societățile pe acțiuni și coordonarea activității economice a acestora în perioada postprivatizare, precum și lipsa unui program de stat privind susținerea și dezvoltarea întreprinderilor din cadrul complexului de construcții au condiționat situația deplorabilă în care actualmente se află potențialul de producție și economic al complexului respectiv, acesta în mare parte fiind distrus.

Ministerul Educației n-a respectat întocmai prevederile actelor normative în vederea administrării proprietății de stat conform funcțiilor delegate de Guvern. Ca urmare, instituțiile din subordine au utilizat această proprietate ineficient și contrar legislației. Astfel, Institutul național de educație

fizică și sport (INEFS) a încheiat contracte neeficiente de colaborare și de arendă a edificiilor și terenurilor aferente.

În baza unui contract de arendă, institutul a transmis S.R.L. „De Facto” în posesie și folosință temporară (cu plată) o clădire (după construcție, reconstrucție și reutilare) la prețul inițial de bilanț de 90,6 mii lei, pentru prestarea serviciilor de însănătoșire și reabilitare. S.R.L. „De Facto” a demolat clădirea în cauză, neonorându-și obligațiunile contractuale, iar terenul sportiv cu valoarea de 116,6 mii lei, construit în anul 2002, n-a fost reflectat în evidența contabilă a institutului.

Conducerea Universității pedagogice de stat „Ion Creangă”, încălcând prevederile legilor bugetului de stat pe anii 2002 și 2003, a aplicat incorect coeficientul ramural de utilizare a încăperilor transmise în arendă, ratînd venituri de 98,3 mii lei.

Persoanele cu funcții de răspundere ale Colegiului pedagogic „Sf.Chiril și Metodiu”, mun.Taraclia, nerespectînd prevederile legilor bugetare de stat pe anii 2002 și 2003, au scutit nelegitim unii agenți economici și persoane fizice de plata arendeii în sumă de 44,4 mii lei. Contabilul-șef al colegiului n-a calculat și n-a reflectat în evidența contabilă plata pentru chirie în mărime de 15,5 mii lei, contribuind la diminuarea datoriilor debitoare ale instituției.

În anul 2002, în lipsa autorizației Ministerului Educației, INEFS și gimnaziul-internat (mun.Ungheni) au casat bunuri materiale raportate la mijloace fixe în sumă de 30,2 mii lei, și, respectiv, de 25,2 mii lei. Nejustificat s-au trecut la cheltuieli lipsurile de fonduri fixe și obiecte de mică valoare în sumă de 25,0 mii lei. N-au fost înregistrate produsele achiziționate de la persoane fizice și de la Î.I. „Perepecica Valeriu” în valoare totală de 139,2 mii lei. S-au constatat lipsuri de produse alimentare în sumă totală de 114,4 mii lei.

Bunurile imobile ale liceului teoretic Costești în valoare de 843,1 mii lei nu sînt înregistrate la oficiul cadastral teritorial.

Persoanele responsabile pentru păstrarea bunurilor materiale și mijloacelor financiare din unele instituții de învățămînt n-au asigurat integral supravegherea, integritatea bunurilor, fiind admise lipsuri și delapidări în sumă totală de 112,8 mii lei.

În rezultatul gestionării neeficiente a proprietății de stat de către **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare** și Departamentul privatizării, ca urmare a micșorării valorii nominale a acțiunilor în S.A. „Fabrica de fermentare a tutunului or.Orhei”, statul a fost lipsit de proprietate în valoare de 4,4 mil.lei.

Contrar actelor normative, fără a coordona cu pretura sect.Rîșcani, mun.Chișinău, ministerul a permis comercializarea unei grădinițe de copii (nr.129 din bd.Moscovei 4/2), cu suprafața totală de 2759,4 m² și valoarea reziduală de 1359,4 mii lei.

Nerespectînd Regulamentul privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloace (fonduri) fixe, ministerul a permis întreprinderilor subordonate casarea diferitor obiecte, cu valoarea reziduală de 191,5 mii lei.

În baza ordinului ministerului privind lichidarea Asociației științifice de producție „Tevit”, aceasta, de fapt, și-a sistat activitatea, iar patrimoniul a fost trecut integral la balanța Institutului Național pentru Zootehnie și Medicină Veterinară „Tevit”, deși datoriile față de bugetul asigurărilor sociale în mărime de 1353,5 mii lei și față de bugetul de stat la impozite și taxe – de 272,5 mii lei n-au fost achitate.

Conducătorilor întreprinderilor ramurale, în care statului îi aparține pachetul de control al acțiunilor, le-au fost majorate salariile, sporurile la salariile de funcție, fiind neîntemeiat achitați 110,9 mii lei. Încălcând Legea salarizării, prin deciziile adunărilor generale ale S.A. „Franzeleuța”, S.A. „Tutun-CTC”, S.A. „Viorica-Cosmetic”, în anii 2001-2002, la 9 persoane – reprezentanți ai statului le-au fost plătite neîntemeiat indemnizații în sumă de 108,4 mii lei.

Contrar Legii contabilității, n-au fost luate la evidență 76 de unități de mijloace fixe (computere, imprimante, televizoare etc.) în sumă de peste 0,5 mil.lei.

Departamentul de executare a deciziilor judiciare și subdiviziunile teritoriale n-au asigurat controlul convenit asupra executării reale a deciziilor judecătorești. Potrivit titlului executoriu, o parte din proprietatea Î.S. "Sovhozul-fabrică Moldova" a fost supusă sechestrului și a fost comercializată. Astfel, cisternele de aluminiu au fost vândute cu 647,5 mii lei, deși conform evaluării costul lor real a constituit 1469,5 mii lei.

La **Departamentul Agroindustrial „Moldova-Vin”**, cu încălcarea Legii contabilității, n-au fost luate la evidență bunuri materiale (calculatoare, seturi de mobilă) în sumă de 296,4 mii lei. Totodată, la momentul controlului, lipseau documentele de proveniență legală a valorilor materiale în sumă de 150,5 mii lei.

Serviciul de Informații și Securitate, contrar Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, deține diferite bunuri materiale (televizor, videomagnetofon, computere, printer color, cameră de luat vederi ș.a.), care n-au fost evaluate și reflectate în evidența contabilă. De asemenea, fără a fi luate la evidență, se păstrau diferite valute și bijuterii confiscate pe parcursul anilor 1996-2003: 413,4 mii USD, 0,2 mii DEM, 1435,0 mii ROL, 445,0 dinari iugoslavi, 46,0 mii RUR, 20,3 mii forinți ungari, bijuterii din aur în valoare de 16,4 mii USD, iar alte bijuterii din argint și aur, respectiv, 247 și 93 unități (semifabricate) n-au fost evaluate, nefiind determinat prețul lor real.

La reînregistrarea **Î.S. „Poșta Moldovei”**, mărimea capitalului social n-a fost determinată, în baza rezultatelor inventarierii, valoarea fiind micșorată cu 4,0 mil.lei. Resursele financiare destinate reparației și reconstrucției au fost utilizate nerațional și neeficient prin efectuarea plăților prelabile (în avans), immobilizând astfel resursele financiare ale întreprinderii în datorii debitoare. Selectarea și angajarea firmelor pentru executarea lucrărilor de reparație și construcție, precum și primirea lucrărilor de la ele, în majoritatea cazurilor nu era efectuată de specialiștii respectivi ai întreprinderii, ci personal de către conducător.

Pentru construcția oficiului poștal Cupcini au fost achitate în prealabil lucrări în valoare de 837,6 mii lei. În acest caz, contractul încheiat cu S.R.L. „Prestar-Plus” prevedea efectuarea lucrărilor în sumă de 246,4 mii lei, în realitate fiind achitate 1174,9 mii lei. În anul 2003 au fost încheiate 3 contracte privind reparația capitală a încăperilor oficiului poștal Căușeni. Costul lucrărilor a constituit 188,4 mii lei, fiind transferați cu 43,0 mii lei mai mult decât prevederile contractului.

Conducerea întreprinderii, nerespectând prevederile legislației, a procurat mijloace de transport cu termene de utilizare de 11-12 ani la prețuri majorate. Unele bunuri au fost casate fără indicarea cauzei, iar un șir de mijloace fixe n-au fost evaluate în ordinea și modalitatea stabilită, ele fiind trecute la obiecte de mică valoare și de scurtă durată. Astfel, la momentul reînregistrării, acestea constituiau 356,7 mii lei, la 01.01.02 – 764,4 mii lei, iar la 30.09.03 – 922,6 mii lei. În a.2001 s-au realizat fonduri fixe de 14,2 mii lei, valoarea cărora constituia 147,5 mii lei.

Centrele de poștă Chișinău, Orhei, Ungheni, Ialoveni gestionează insuficient patrimoniul de stat aflat la bilanțurile acestora. Contrar prevederilor legislației, au fost privatizate încăperi la prețuri diminuate (Centrul de transportare a poștei din mun.Chișinău, Centrul de poștă Ialoveni). Clădirea administrativă a Centrului de poștă Ungheni în valoare de 173,1 mii lei este utilizată de către o Asociație a locatarilor, fără legalizarea respectivă a acestei operațiuni. Pe terenul aferent clădirii Centrului de transportare a poștei se află construcții neautorizate, care aparțin la 8 persoane juridice. Cu acești agenți economici, în anul 2003, Centrul de poștă Chișinău a încheiat contracte de arendă, în care au fost indicați coeficienți diminuați. Plata arendei anuale a fost diminuată cu 56,8 mii lei față de prevederile legale.

Conducătorii și contabilii-șefi ai filialelor Î.S. „Poșta Moldovei” nu asigură un control eficient asupra integrității mijloacelor bănești. La Direcția de poștă Orhei casierita a sustras 65,9 mii lei, din care suma nerestituită de 60,4 mii lei n-a fost reflectată în evidența contabilă. La oficiul poștal din satul Talmaza-1 a fost stabilită lipsa mijloacelor bănești în sumă de 12,6 mii lei. În Centrul de poștă Ialoveni s-a depistat lipsa mijloacelor bănești de 15,0 mii lei. Centrul de poștă Hîncești a folosit venitul în numerar din casă pentru procurarea lemnului de foc, cheltuindu-se fără documente justificative 109,1 mii lei. Oficiul poștal Antonești al Direcției de poștă Tighina a admis lipsa mijloacelor financiare în mărime de 65,7 mii lei, inclusiv a celor pentru achitarea pensiei în sumă de 59,8 mii lei.

Controlul la **Dispensarul dermatovenerologic municipal Chișinău** a constatat că Primăria mun.Chișinău, prin decizia sa, a dat în arendă, pe un termen de 5 ani, Asociației Mamologilor din Republica Moldova (organizație obștească) un lot de pământ cu suprafața de 0,26 ha din str.Columna 55, pentru proiectarea și construirea unui Centru de oncoprevenție pentru femei, din contul demolării clădirilor avariate, cu restituirea Primăriei a costului de bilanț al clădirilor demolate (461,0 mii lei). Cu toate că Asociația Mamologilor n-a restituit Primăriei mun.Chișinău costul de bilanț al clădirilor demolate, comisia

primăriei a întocmit un act privind transmiterea din proprietatea Primăriei în gestiunea economică a S.R.L. „NALI” (dar nu a Asociației Mamologilor), contra mijloace bănești, a imobilului din str.Columna 55, cu costul de 116,3 mii lei în loc de costul de bilanț, după cum prevedea decizia respectivă a Primăriei.

Conducerea Î.M. „Apă-Canal” din or.Cantemir, nerespectând prevederile Legii contabilității, n-a organizat inventarierea mijloacelor fixe primite de la S.A. „Fabrica de conserve” Cantemir, în special a bazei de odihnă „Plai”. N-au fost evaluate aparte activele bazei de odihnă și nu s-au deschis fișe de inventar pe fiecare obiect separat. O parte din bunurile materiale, primite de la fabrica de conserve, a fost transmisă în contul stingerii datoriilor creditoare întreprinderii „RomixInt” S.R.L., fără efectuarea inventarierii lor și evaluării la momentul transmiterii. Transmiterea a avut loc în lipsa încheierii comisiei pentru comercializarea activelor neutilizate în procesul tehnologic. În mod analogic au fost înstrăinate și 7 vase de inox S.A. „Oxana-M” și Î.M. „Alfa Chișinău”.

Întreprinderii cooperatiste de panificație „PANIFCOOP” Baimaclia i-au fost transmise în același mod 2 ambare cu prețul de bilanț în mărime de 181,4 mii lei, în timp ce datoria față de această întreprindere la momentul respectiv alcătuia doar 82,4 mii lei.

Cu consimțământul conducerii Î.M. „Apă-Canal”, de către executorii judecătorești a fost sechestrată și comercializată clădirea administrativă a întreprinderii la prețul de 18,7 mii lei, deși valoarea reziduală constituia 132,4 mii lei. Prin această tranzacție întreprinderea a fost prejudiciată cu 113,7 mii lei.

Întreprinderile în proces de insolvabilitate și faliment

Până la etapa actuală au fost declarate falimentare 338 de întreprinderi, au fost radiate din Registrul comercial 233. La 01.01.04, în proces de insolvabilitate se aflau 105 întreprinderi cu cota statului, din care 37 – din ramurile gestionate de Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare și 17 – ale Ministerului Industriei. Din inițiativa Ministerului Finanțelor, procesul de faliment a fost inițiat la 22 de agenți economici, la 3 întreprinderi acesta a fost finalizat. În majoritatea cazurilor procesul de insolvabilitate a derulat fără participarea reprezentanților ministerelor și departamentelor ramurale.

Controlul privind dirijarea și administrarea întreprinderilor în proces de insolvabilitate și faliment a constatat că organele abilitate și persoanele responsabile de domeniul respectiv din partea statului n-au ținut sub un control strict acest proces. Ca rezultat, au fost comise multiple încălcări ale legislației.

Reprezentanții statului în Comitetele de creditori și administratorii întreprinderilor în proces de insolvabilitate **n-au inițiat în instanțele de judecată rezilierea contractelor și recunoașterea nulă a tranzacțiilor suspecte** efectuate de debitor în perioada anterioară deschiderii procedurii de faliment. Cu 9 luni înainte de inițierea procedurii de faliment prin lichidare la S.A. „Metal”, neîntemeiat, cu consimțământul Departamentului Privatizării, a fost separată Uzina mecanică ca persoană juridică nouă, activele societății în valoare de 2,8 mil.lei fiind tănuite de creditori. Datoriile creditoare în sumă de

15,4 mil. lei, formate în comun, n-au fost distribuite proporțional patrimoniului divizat între S.A. „Metal” și persoana juridică nou-creată, ci au rămas integral la societate.

Analogic, la S.A. „Livada”, în lipsa controlului din partea organelor de stat (cota statului – 87,3%), în perioada anterioară deschiderii procedurii de faliment, a fost înstrăinat blocul administrativ (8138,8 m²) și 5 depozite-frigidere (1412,6 m²) la prețuri simbolice, prin ce a fost micșorată esențial masa debitoare a întreprinderii. Ca urmare, la deschiderea procedurii de faliment întreprinderea, avînd datorii de 21,6 mil. lei, dispunea de masa debitoare în mărime de 15,3 mil. lei.

La S.A. „Elcas”, nerespectîndu-se prevederile legale, n-au fost întreprinse măsuri de reziliere a contractelor, încheiate cu Î.M. „Electromașina”, prin care S.A. „Elcas” a acordat ultimei un împrumut pe 10 ani în sumă de 3,8 mil. lei și i-a transmis în folosință temporară bunuri materiale în valoare de 11,5 mil. lei contra unor plăți derizorii. Astfel, din masa debitoare prevăzută pentru satisfacerea cerințelor creditorilor, pe un termen lung a fost exclus patrimoniu în sumă totală de 15,3 mil. lei.

N-au fost respectate prevederile legale la S.A. „Sigma” (cota statului – 71,7%). Cu 11 luni înainte de deschiderea procedurii de faliment, de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat au fost sechestrate etajele 1 și 2 ale întreprinderii, care ulterior, fără a fi expuse la licitație, au fost realizate S.R.L. „Elat-Rentservice” la un preț diminuat cu 6,7 mil. lei față de valoarea de bilanț. Peste 2 ani, etajele 3 și 4 au fost realizate aceleiași firme cu o diminuare de 6,4 mil. lei a valorii de bilanț. Astfel, mijloacele financiare pasibile satisfacerii cerințelor creditorilor au fost micșorate cu 13,1 mil. lei.

Administratorul **Institutului Național al Viei și Vinului (INVV)** n-a executat prevederile legislației în vigoare și bunurile materiale sechestrate de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat au fost realizate cu valoarea diminuată față de cea de bilanț cu 678,1 mii lei. În cadrul acestui institut și la S.A. „Elcas” administratorii și Comitetele de creditori n-au întreprins măsuri de recuperare a patrimoniului aflat la bazele de odihnă de pe teritoriul Ucrainei, cu valoarea de 1020,0 mii lei și, respectiv, 424,0 mii lei.

Reprezentanții statului în Adunările creditorilor și Comitetele de creditori n-au întreprins măsurile necesare pentru validarea corectă a creanțelor. Ca urmare, unele creanțe au fost incluse neîntemeiat în masa creditoare, iar altele n-au fost validate. Astfel, ocolind instanța de judecată, în masa creditoare a S.A. „Elcas” au fost incluse creanțele în sumă de 159,0 mii lei ale Î.M. „Electromașina”, formate printr-un șir de cesiuni de la S.A. „Termocom”.

La INVV, cu consimțămîntul Comitetului creditorilor, au fost validate creanțe în sumă de 1751,7 mii lei ale unor creditori care au încălcat termenul de validare a creanțelor cu un an de zile. Tot la acest institut au fost validate creanțe la prețuri neargumentate în sumă de 1496,7 mii lei, care în evidența contabilă a institutului nu erau reflectate.

În aceleași condiții n-au fost validate creanțe ale creditorilor de stat la S.A. „Codru” în sumă de 2616,6 mii lei; la S.A. „Agrotehnica-Invest” – de 552,7 mii lei; la S.A. „Micron” – de 1535,6 mii lei.

În masa debitoare a S.A. „Livada” n-au fost incluse datoriile debitoare în sumă de 349,4 mii lei; la CAP „Prietenia” – mijloace fixe în sumă de 2440,0 mii lei; la S.R.L. „Lida” – patrimoniu în valoare de 6448,3 mii lei; la S.A. „Cips” – mijloace fixe în sumă de 639,8 mii lei. În componența masei debitoare la S.A. „Steaua” au fost incluse nejustificat obiecte de menire social-culturală cu valoarea de 4,1 mil. lei, transmise anterior Asociațiilor de locatari. La întreprinderile în proces de insolvență au fost stabilite cazuri de diminuare nelegitimă a masei debitoare cu suma de 50,4 mil. lei, precum și de majorare a acesteia cu 28,0 mil. lei.

Prețurile de realizare a bunurilor materiale ale întreprinderilor în proces de insolvență (față de valoarea lor de bilanț) au fost diminuate cu suma totală de 33,6 mil. lei, inclusiv la S.A. „Uzina de frigidere” – 2225,0 mii lei, S.A. „Codru” – 3383,1 mii lei, „ÎICP Drochia” – 14667,0 mii lei, S.A. „Ambalaj-Polimer” – 4758,4 mii lei, S.A. „Avicola Drochia” – 3909,5 mii lei, S.A. „Elcas” – 1244,5 mii lei, S.A. „Livada” – 412,6 mii lei, S.A. „Avicola Păpăuți” – 1777,8 mii lei, „ÎICP Orhei” – 600,0 mii lei, S.A. „Fabrica de conserve Speia” – 252,0 mii lei, INVV – 395,6 mii lei.

Administratorul S.A. „Metal”, încalcând modul de organizare și desfășurare a licitațiilor de bunuri materiale, a admis diminuarea neîntemeiată a valorii unui lot cu 2,0 mil. lei și a altui lot – cu 3,9 mil. lei. La realizarea complexului de clădiri din Basarabeasca, care aparținea S.A. „Metal”, a fost admisă diminuarea cu **814,5 mii lei** a costului stabilit de firma CTI „Capital”.

Gestionarea patrimoniului și a masei debitoare a agenților economici, la care a fost inițiat procesul de insolvență, în multe cazuri a fost neeficientă. **Comitetul de creditori al S.A. „Fabrica de conserve Speia”,** cu votul decisiv al BCA „Moldova-Agroindbank”, a micșorat prețul unei noi linii de producție a pastei de roșii de la 504,0 mii lei până la 252,0 mii lei. S.A. „Avicola Păpăuți” a suportat cheltuieli neeficiente legate de estimarea patrimoniului supus privatizării, deoarece întreg patrimoniul întreprinderii cu valoarea de bilanț de 5100,4 mii lei a fost realizat la prețul de numai 60,0 mii lei.

Administratorul INVV, la realizarea prin negocieri directe a suprafeței de 1478,0 m² a bazei de construcție, a vândut de fapt toată suprafața bazei de 2899 m², diminuând valoarea ei de bilanț cu 395,6 mii lei. Administratorul S.A. „Livada”, fără desfășurarea licitației, în perioada anilor 2001-2002, a realizat diferitor persoane 6067 containere de păstrare a fructelor și legumelor la prețuri diminuate cu 412,6 mii lei.

Comitetul de creditori al S.A. „Alfa” a decis vânzarea activelor întreprinderii în credit, cu o dobândă de 5% anual. La 01.10.03, în acest mod au fost realizate bunuri materiale în valoare de 13,4 mil. lei. Ca urmare, au fost formate datoriile debitoare în sumă de 7,6 mil. lei, iar dobânzile neachitate și nereflectate în evidența contabilă au constituit 500,0 mii lei.

Administratorul S.A. „Alfa”, în lipsa consimțământului Comitetului de creditori, încalcând planul aprobat de instanța de judecată, fără organizarea

licitațiilor, a vândut fonduri fixe cu destinație comunală în valoare de 1,3 mil. lei întreprinderii private S.R.L. „Proalfa-Service”, care ulterior a obținut venituri în sumă de 1,4 mil. lei, acestea fiind ratate de S.A. „Alfa”.

Din suprafața de 54856,8 m², înstrăinată numai prin negocieri directe, 1289,6 m² au fost realizați S.R.L. „Proalfa-Service” la prețul simbolic de 339 lei pentru 1 m², deși reparația a fost efectuată din contul S.A. „Alfa”.

Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor n-au asigurat executarea Hotărîrii Guvernului privind crearea în baza S.A. „Alfa” a unui parc industrial. Actualmente procedura de lichidare a S.A. „Alfa” se află la etapa de finalizare, iar patrimoniul și infrastructura existentă pentru crearea posibilului parc industrial au fost irosite.

Gestionarea nesatisfăcătoare a întreprinderilor insolvabile a dus la **efectuarea cheltuielilor ineficiente și la formarea unor noi datorii creditoare**. Astfel, la propunerea administratorului S.A. „Fabrica de conserve Căușeni”, suma de 1,2 mil. lei, prevăzută pentru achitarea creanțelor, a fost utilizată la deschiderea procesului de producție. O mare parte din producția fabricată n-a fost realizată, întreprinderea a suportat pierderi în sumă de 305,0 mii lei, creanțele față de furnizorii de materie primă au fost majorate cu 1,5 mil. lei.

Administratorul **Întreprinderii intergospodărești de creștere a cărnii de porcine Orhei** a realizat acțiunile întreprinderii administrate în alte societăți pe acțiuni, fără expunerea lor la Bursa Valorilor Mobiliare, la prețuri diminuate de 10 ori, prin ce a fost micșorată masa debitoare cu 813,9 mii lei.

În timp ce majoritatea bunurilor materiale ale întreprinderilor insolvabile au fost realizate agenților economici privați la prețuri cu mult mai inferioare decât valoarea de bilanț, prețurile bunurilor materiale transmise statului în contul achitării datoriilor au fost neîntemeiat mărite. La transmiterea în proprietatea statului a blocului administrativ de la S.A. „Metal”, valoarea estimativă a unui metru pătrat de suprafață a constituit 2396,1 lei, deși S.R.L. „Alumin-Com” i s-a realizat alt oficiu cu prețul de 1500,0 lei pentru 1 m².

În lipsa controlului din partea Adunării creditorilor și Comitetelor de creditori, **procedurile de reorganizare și de lichidare a întreprinderilor insolvabile se târăgănează** și decurg foarte lent. Acest fapt le asigură administratorilor și echipelor acestora locuri de muncă și salarii fabuloase timp îndelungat. Procedura de faliment la S.A. „Alimentarmaș”, S.A. „Alfa”, S.A. „Uzina de frigidere” derulează din a.1997; la S.A. „Codru”, S.A. „Steaua”, S.A. „Combinatul de mobilă din Bălți” – din a.1998; la S.A. „Sigma”, S.A. „Monolit”, S.A. „Fabrica de conserve din Căușeni”, S.A. „Avicola” Tîrnova, S.A. „Fabrica de conserve din Cantemir” – din a.1999 etc. Situația creată este condiționată și de lipsa unei reglementări legale. Legea nr.786-XIII/96 reglementa durata procedurii de faliment pînă la 48 de luni, iar Legea adoptată în a.2001 (nr.632-XV/01) nu prevede limitarea respectivă.

După adoptarea Legii cu privire la insolvabilitate în redacție nouă, **remunerarea administratorilor n-a fost adusă în corespundere**. Un șir de administratori au continuat să fie remunerați în condițiile legislației vechi. În anii 2001-2003, unor administratori neîntemeiat le-au fost calculate 3,1 mil. lei.

Remunerarea a 3 administratori în această perioadă a constituit de la 1,4 mil. lei pînă la 2,0 mil. lei, iar a 6 administratori – de la 105,0 mii lei pînă la 490,0 mii lei fiecare. De asemenea, administratorilor neîntemeiat le-a fost calculată și suma de 427,0 mii lei din valoarea bunurilor materiale nerealizate, dar transmise statului în contul stingerii datoriilor.

Încălcîndu-se prevederile Legii insolabilității, remunerarea și cheltuielile pentru specialiștii și experții angajați de administrator, cu consimțămîntul Comitetelor creditorilor, au fost efectuate din contul masei debitoare a întreprinderilor insolabile. Analogic au fost achitate și cheltuielile pentru plata cotelor de asigurare socială de stat, care în perioada supusă controlului au alcătuit circa 3,0 mil. lei.

La unele întreprinderi insolabile (S.A. „Livada”, S.A. „Metal”) **ținerea evidenței contabile** la un nivel scăzut a determinat gestionarea proastă și neasigurarea păstrării masei debitoare. La S.A. „Fabrica de conserve Speia” acest fapt a permis sustragerea din casa întreprinderii a banilor în numerar în sumă de 62,6 mii lei. La S.A. „Agrotehnica-Invest”, cu participarea lucrătorilor contabilității, au fost nimicite documentele contabile înainte de expirarea termenelor de păstrare.

Întreprinderile cu capital de stat au devenit falimentare în urma **lipsei controlului eficient din partea ministerelor, departamentelor de ramură**, precum și a Ministerului Finanțelor. Un credit în valută străină a fost acordat S.A. „Livada” de către Ministerul Finanțelor, la propunerea Ministerului Agriculturii, fără gaj, nefiind întreprinse măsuri de încasare forțată a datoriilor față de stat, care la momentul deschiderii procedurii de faliment au constituit 18,1 mil. lei (83,8 la sută din suma totală a datoriilor). Conducerea S.A. „Livada”, profitînd de lipsa controlului din partea organelor de resort, iar în unele cazuri – și cu susținerea tacită a lor, premeditat a adus întreprinderea în stare de insolabilitate.

Analiza activității întreprinderilor în condițiile insolabilității demonstrează că la inițierea de către creditorii de stat a procesului de insolabilitate, în unele cazuri, nu s-a ținut cont de interesele statului. Astfel au fost falimentate întreprinderile avicole, de creștere a animalelor și de producere a cărnii, întreprinderile cerealiere, precum și un șir de întreprinderi industriale. Procedura a fost inițiată cu întârziere, cînd activitatea acestora nu mai putea fi redresată. Față de persoanele care au adus întreprinderile cu capital de stat la faliment n-au fost întreprinse măsuri adecvate de tragere la răspundere, deoarece legislația în vigoare nu prevede aceasta.

Legislația privind falimentul și insolabilitatea întreprinderilor **nu prevedea și nu prevede modul de pregătire și selectare a candidaților la funcția de administrator**, precum și nivelul lor de calificare. Ca urmare, în unele cazuri, una și aceeași persoană a fost numită în funcția de administrator la 10 și mai multe întreprinderi situate în diferite localități ale republicii, fapt care a influențat negativ asupra derulării procedurii de insolabilitate.

Realizarea politicii statului în domeniul administrării fondului funciar și reglementării relațiilor funciare și cadastru în Republica Moldova

Controlul tematic asupra realizării politicii statului în domeniul administrării fondului funciar denotă gestionarea insuficientă a celei mai esențiale bogății a țării – pământul. Evidența proastă și nerespectarea legislației privind reglementarea în acest domeniu este tipică pentru majoritatea organelor abilitate de stat cu gestionarea lui.

Primăria mun. Chișinău atribuie terenuri în folosință sau în arendă, care ulterior, după valorificare, se vînd ca terenuri aferente obiectivelor private sau construcțiilor nefinalizate. În lipsa delimitării terenurilor conform prevederilor Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor, schimbarea statutului de proprietate și a formei de utilizare a terenurilor duce la diminuarea prețului acestora.

Primăria, în lipsa delimitării terenurilor proprietate de stat și proprietate municipală, a înregistrat cu statut de proprietate municipală un șir de terenuri aferente întreprinderilor de stat, ca urmare fiind modificat statutul la 465 de terenuri aferente obiectivelor economice și la 415 terenuri aferente blocurilor locative. Primăria a vîndut și transmis în arendă terenuri, acestea nefiind trecute în proprietate municipală ca terenuri ale fondului de rezervă și nefiind reflectate în bilanțul funciar. Cu încălcarea prevederilor Codului funciar, fără a înregistra condiționat dreptul de proprietate asupra terenurilor specificate, a fost înregistrat dreptul de proprietate municipală asupra terenurilor aferente caselor particulare la 1912 deținători.

În lipsa concepției de dezvoltare a spațiului locativ, Primăria a atribuit agenților economici nestatali (S.R.L. „Bățai-Trans”, S.R.L. „Arbustum”, S.A. „Agregat” și Î.I. „Creator-Iu.Borș”) în folosință, fără plată, terenuri pentru alte necesități decît producția agricolă și silvică.

În contradicție cu prevederile Legii cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, Primăria mun. Chișinău a decis darea în arendă S.R.L. “Saniesta” a unui lot din str. Calea Basarabiei din contul „sechestrării parțiale a pădurii-parc”, pentru proiectarea și construirea unei stații de spălat automobile.

Datele despre hotarele mun. Chișinău diferă. În hotărîrea Guvernului hotarele municipiului (orașului) Chișinău sînt stabilite pe suprafața de 12301,2 ha, iar în bilanțul funciar la 01.01.03 acestea au fost reflectate cu 227,39 ha mai puțin. Oficiul cadastral teritorial Chișinău nu dispune de date concrete privind hotarele municipiului Chișinău. De asemenea, oficiul nu întreprinde măsuri pentru actualizarea și concretizarea planului cadastral.

Terenurile proprietate publică a statului, destinate agriculturii, reflectate în evidența Direcției funciare, nu corespund datelor prevăzute în actele legislative. Direcția funciară nu dispune de planuri de sistematizare în vederea determinării direcțiilor principale de folosire a terenurilor din intravilan pentru construcția

caselor și a altor obiecte, precum și de planurile de organizare economico-funciară a intravilanului.

Descifrarea terenurilor pe clasificatoare este învechită, iar datele bilanțului anual nu reprezintă situația reală. La Direcția funciară a Primăriei mun. Chișinău lipsesc documentele de confirmare a dreptului deținătorilor de terenuri destinate transportului rutier (973 ha), transportului feroviar (232,55 ha), transportului aerian (434 ha), construcției caselor de locuit, clădirilor de menire social-culturală proprietate publică a unității administrativ-teritoriale (658 ha).

Oficiul cadastral teritorial Chișinău nu prezintă organelor administrației publice locale informații despre noii deținători de terenuri. Registrul cadastral al terenurilor nu corespunde cerințelor pentru terenurile urbanizate. Fișa cadastrală centralizatoare nu este ținută potrivit cerințelor și nu corespunde realității.

Terenurile înregistrate la Oficiul cadastral teritorial Chișinău, la 01.09.03, constituiau suprafața de 18262,32 ha, sau 32,4% din cadastrul funciar al municipiului Chișinău. Oficiul și Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru n-au respectat cerințele Programului de stat de creare a cadastrului bunurilor imobile. Nu s-au întreprins măsuri pentru realizarea Programului de înregistrare primară masivă a bunurilor imobile și implementare a mecanismului de estimare a bunurilor imobile în vederea creării cadastrului bunurilor imobile. Oficiul cadastral teritorial Chișinău nu solicită de la autoritățile administrației publice locale documentele necesare pentru crearea cadastrului. La oficiu nu se țin registrele de estimare a valorii bunurilor imobile. Ca urmare, la 01.11.03, în total au fost înregistrate numai 64552 bunuri imobile, sau 43% din volumul planificat.

La Direcția funciară nu se ține o evidență completă a contractelor de vânzare-cumpărare și de dare în arendă a terenurilor aferente, nu există o continuitate a înregistrării lor. Unele contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor aferente, deși sînt înregistrate, lipsesc.

Informația privind acumularea mijloacelor bănești de la vânzarea-cumpărarea terenurilor aferente obiectivelor privatizate, prezentată Ministerului Finanțelor de către Direcția funciară, nu corespunde realității. Datoriile neachitate la bugetele respective de la vânzarea-cumpărarea terenurilor constituie 2,3 mil.lei, iar datoriile neachitate la bugetul municipal de la arenda funciară – 4,4 mil.lei.

Insuficient se gestionează fondul funciar la primăria Trușeni. Nu se asigură în măsură deplină perceperea impozitelor, nu se informează Inspectoratul fiscal despre schimbarea deținătorului de teren, nu se înregistrează toate contractele de vânzare-cumpărare a pămîntului. Identificarea terenurilor din hotarele satului Trușeni n-a fost efectuată în temeiul documentelor și prescripțiilor aprobate de Guvern. Datele Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului, la 01.01.03, diferă de cele din fișa cadastrală a

primăriei cu 8,66 ha – la proprietatea de stat și cu 88,3 ha – la proprietatea unității administrativ-teritoriale.

Consiliul orașului Hîncești, nerespectînd Legea cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale și Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pămîntului, a repartizat trei sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit din spațiul verde (parcul orașenesc). Analogic, consiliul local din **s.Persecina, r-nul Orhei** a vîndut teren din parcul de cultură și odihnă și din teritoriul grădiniței de copii.

Contrar actelor normative în vigoare, primăriile **s.Mileștii Mici, com.Onești (Strășeni), or.Rezina, s.Persecina (Orhei), or.Drochia și s.Cosăuți (Soroca)**, la calcularea prețului normativ al terenurilor aferente obiectelor privatizate și din fondul de rezervă vîndute, **au micșorat bonitatea medie a solului etc.** Suma totală a venitului ratat a constituit 10,6 mil.lei (bugetul de stat – 3,2 mil.lei, bugetele locale – 5,3 mil.lei și contul special al Guvernului – 2,1 mil.lei).

Autoritățile publice locale **nu respectă prevederile Codului subsolului**. Primăriile nu sistează folosirea neautorizată a subsolului de către agenții economici, nu stabilesc perimetrele miniere pentru agenții economici cărora le-au fost repartizate terenuri pentru exploatarea zăcămintelor, nu transmit informația respectivă organelor de stat pentru supravegerea minieră și a mediului. Ca urmare, majoritatea agenților economici dobîndesc ilicit zăcăminte subterane. Numai de pe terenurile primăriilor or.Taraclia, satelor - Musaitu, Tvardița, Valea Perjei, Balabanu, Albota, Cairaclia, Budăi și Salcia din r-l Taraclia, 7 agenți economici dobîndesc nisip, argilă și piatră în lipsa documentației de proiect și licențelor respective. De asemenea, începînd cu anul 2000, întreprinderile individuale „Chîssa” (or.Comrat) și „Roata Sert” (or.Taraclia) extrag nisip din albia rîului Salcia, care trece pe teritoriul primăriilor satelor Budăi și Musaitu. Un șir de agenți economici nu prezintă dări de seamă privind calcularea plății pentru dreptul de extragere a zăcămintelor și nu achită plățile respective în bugetul local.

Unele primării ale raioanelor Orhei, Căușeni, Ungheni, Cimișlia, Leova, Ștefan Vodă, Călărași, Edineț, Briceni, Ocnîța și Dondușeni **au micșorat neîntemeiat calculul plății pentru arendă** sau în genere n-au încheiat contracte pentru terenurile fondului apelor și fondului de rezervă. Ca urmare, în bugetele locale nu s-au încasat venituri în sumă totală de 465,1 mii lei.

Primăriile or.Drochia și or.Florești au încheiat 5 contracte de vânzare-cumpărare a pămîntului în rate, fără a fi achitat în termen costul terenului (la momentul vînzării, încheierii contractului) în mărime de 25% din prețul normativ, deși în toate contractele era indicat că aceste sume au fost achitate. Ca rezultat, în buget n-a fost încasat venit în termenele stabilite de contracte în sumă de 84,3 mii lei.

În cadrul inventarierii selective a terenurilor de pămînt în mun.Bălți, raioanele Glodeni și Sîngerei au fost stabilite **cazuri de acaparare** de către

agenții economici a terenurilor proprietate publică pe o suprafață de 348 ha. Ca urmare, în bugetele locale n-au fost încasate venituri de la plata pentru arendă în sumă totală de 40,3 mii lei. Mai mult decât atât, S.R.L. „Codrana-Lux”, fără a încheia contract de arendă cu Agenția de Stat pentru Silvicultură „Moldsilva”, a amplasat samavolnic 18 obiecte de menire auxiliară și odihnă.

Din lipsa de control a persoanelor responsabile ale primăriilor n-au fost **aplicate pînghiile prevăzute în Codul funciar în cazurile necultivării terenurilor** arabile. Astfel, numai în primăriile din s.Sofia, Gura Galbenei și Ecaterinovca (fostul jud.Lăpușna) n-au fost prelucrate 394 ha de terenuri agricole. Concomitent, contrar Codului funciar, la primăria s. Sofia 25 de persoane au defrișat o suprafață de 6,93 ha de plantații multianuale (vii și livezi).

Cu încălcarea Codului apelor, Regulamentului privind modul și condițiile de atribuire în folosință a obiectelor acvatice, un șir de primării ale raioanelor Strășeni, Ungheni, Edineț, Briceni, Ocnița și primăria mun.Bălți **au transmis iazurile (terenurile fondului acvatic)** în arendă și folosință separată persoanelor fizice și juridice, fără ca acestea să obțină avizul organelor centrale de stat pentru gospodărirea apelor, pentru protecția mediului înconjurător, serviciului care exercită supravegherea sanitară de stat și în lipsa titlurilor de stat de folosință separată a apelor. Bazinele acvatice ce aparțin S.A.”Piscicola” de pe teritoriul mai multor primării nu se folosesc la destinație.

Majoritatea iazurilor de pe teritoriile UAT nu sînt luate la evidență cadastrală și contabilă în primării. Contractele de arendă nu se transmit în contabilitățile primăriilor pentru calcularea sumei de arendă, ținerea evidenței datoriilor, calcularea penalităților conform clauzelor contractuale. O parte din bazinele acvatice proprietate publică a UAT au fost transmise cotașilor ca cotă valorică, fără indicarea dreptului de utilizare a iazului. Un șir de agenți economici, avînd contract de arendă cu primăriile respective, nu permit accesul la el altor persoane fizice și juridice, pentru utilizarea apei la irigare, adăpatul animalelor etc. Reconstrucția multor bazine, date în arendă persoanelor fizice și juridice, se efectuează din contul fondurilor extrabugetare. Astfel, numai pentru reconstrucția unui iaz din teritoriul primăriei s.Gura Galbenei (r-l Cimișlia), care n-a fost luat la evidență funciară și contabilă și n-a fost dat în arendă, s-au utilizat 428,3 mii lei din mijloacele fondului extrabugetar.

Nerespectînd Codul funciar, primăria s. Sofia, r-l Hîncești, n-a asigurat controlul asupra folosirii rașionale a terenurilor, precum și protecția lor. Ca rezultat, cet. V. Ciobanu, a ocupat în mod abuziv teren agricol (pășuni) și și-a construit pe acesta un iaz, fără decizia primăriei și stabilirea hotarelor terenului în natură.

Majoritatea primăriilor supuse controlului n-au asigurat respectarea prevederilor Legii contabilității, Codului funciar, legilor bugetare anuale. În evidența contabilă a primăriei s. Valea Perjei (r-l Taraclia) n-au fost reflectate **restanțele** în sumă de 71,5 mii lei pentru terenurile arendate din rezerva primăriei, iar pentru patrimoniul public transmis în arendă cooperativei de

producție „Valea Perjei” n-au fost calculate plățile anuale de arendă în sumă de 30,7 mii lei.

Autoritățile publice locale nu soluționează **problema luării la evidență și înregistrării bunurilor imobiliare la oficiile cadastrale teritoriale**. Astfel, primăriile s.Taraclia de Salcie, or.Cahul, s.Andrușul de Sus n-au luat la evidență bunurile imobiliare primite de la diferiți agenți economici în sumă de, respectiv, 1390,1 mii lei, 1648,8 mii lei și 161,9 mii lei și nu le-au înregistrat la OCT Cahul. La spitalul din or.Cahul bunurile imobiliare în sumă de 13,0 mil.lei (clădirile policlinicii cu 2 etaje, maternității, secției terapie, garajului auto etc.), deși sînt reflectate în balanța instituției, nu sînt înregistrate la OCT Cahul.

În contradicție cu Legea bunurilor cadastrale și Hotărîrea Guvernului cu privire la furnizarea și conținutul informației cadastrale, majoritatea primăriilor supuse controlului n-au solicitat **informația pentru actualizarea planurilor cadastrale**. La primăriile din raza de acțiune a OCT Hîncești (or.Hîncești, s.Negrea, s.Sofia) evidența deținătorilor de terenuri nu se ține în registru de tip nou. În primăria s. Musaitu, r-l Taraclia, nu se ține evidența posesorilor de pămînt în registrul cadastrului funciar.

În materialele de delimitare a terenurilor proprietate publică în terenuri proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale (primăria Rezina, primăriile satelor Susleni, Ivancea, Donici și Peresecina din r-l Orhei) au fost depistate devieri între datele Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului și cele ale primăriilor de 390 ha (proprietatea statului) și de 631 ha (proprietatea UAT). În materialele respective nu sunt reflectate suprafețele de teren proprietate privată. Materialele de delimitare a terenurilor din raza primăriei Holercani au fost aprobate prin decizia consiliului local, însă pînă la momentul controlului în registrele cadastrale ale primăriei și, respectiv, în balanța funciară n-au fost introduse schimbările corespunzătoare. O situație similară s-a constatat și la primăriile Slobozia-Dușca (r-l Criuleni) și Onești (r-l Strășeni) etc.

În concluzie Curtea de Conturi constată că în domeniul gestionării patrimoniului public au avut loc lacune și abateri de la legislația în vigoare, prin utilizarea irațională și neeficientă a acestuia de către organele abilitate cu dreptul respectiv. Neajunsurile și delapidările existente, neîntreprinderea măsurilor respective de preîntîmpinare și stopare a acestor nereguli prejudiciază interesele economice ale statului în proporții esențiale.

CAPITOLUL IV. Măsurile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de către Curtea de Conturi

Scopul principal al activității Curții de Conturi este urmărirea respectării legislației în vigoare la gestionarea mijloacelor financiare și materiale ale statului, cerînd întreprinderea măsurilor de lichidare a neajunsurilor depistate, determinare a responsabilității și tragere la răspundere a factorilor de decizie, precum și de restituire în bugetul de stat a mijloacelor financiare utilizate contrar destinației și peste limitele stabilite prin legile și actele normative în vigoare.

În baza rezultatelor controalelor, Curtea de Conturi a adoptat 42 de hotărîri, care ulterior au fost aduse la cunoștință Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului, pentru informare și luare de atitudine, precum și opiniei publice, prin publicarea lor în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În anul de referință, Curtea de Conturi și-a orientat eforturile în direcțiile eficientizării controalelor efectuate și hotărîrilor adoptate, ridicării responsabilității factorilor de decizie la administrarea finanțelor publice și patrimoniului public, călăuzindu-se doar de prevederile actelor legislative și normative în vigoare, astfel asigurînd legalitatea și obiectivitatea în aprecierea faptelor elucidate în rezultatul controlului.

Întrunirile prealabile cu factorii de decizie ai subiecților supuși controlului, conlucrarea cu persoanele cu funcții de răspundere din cadrul Guvernului, ministerelor, departamentelor și altor organe administrative au mobilizat subiecții supuși controlului la întreprinderea unor măsuri concrete pentru lichidarea încălcărilor depistate, fapt care a determinat executarea în ansamblu a cerințelor hotărîrilor Curții de Conturi.

Guvernul, în a.2003, a examinat la ședințele sale unele hotărîri ale Curții de Conturi și a emis deciziile respective, prin care a obligat factorii de decizie să întreprindă măsurile de rigoare pentru lichidarea neajunsurilor depistate de control și respectarea prevederilor legislației și actelor normative ce țin de domeniul financiar-bancar. Totodată, Guvernul a înaintat în Parlament un șir de inițiative privind modificarea legilor în vigoare și adoptarea unor noi legi, menite să perfecteze cadrul legislativ existent.

La solicitarea Curții de Conturi, au fost întreprinse măsuri pentru modificarea hotărîrilor anterioare ale Guvernului, care erau în contradicție cu legislația în vigoare.

În baza hotărîrilor Curții de Conturi, Parlamentul, Guvernul și alte autorități publice au adoptat, modificat și completat circa 30 de legi, hotărîri, regulamente, instrucțiuni, ceea ce a contribuit la lichidarea unor divergențe și incorectitudini în cadrul legislativ și normativ existent.

Astfel, conform cerințelor Hotărîrii Curții de Conturi nr.4-S din 11.02.03 (*Departamentul Situații Excepționale*), Guvernul, la 13.03.03, a adoptat Hotărîrea nr.284-6 „Privind modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului

nr.298-9 din 26.05.93”, prin care au fost stabilite categoriile de salarizare, coeficienții tarifari pentru funcțiile efectivului de militari ai Departamentului Situații Excepționale și modalitatea de plată a unor indemnizații.

La propunerea Curții de Conturi (Hotărârea nr.8 din 27.03.03), a fost modificată L. nr.501-XV/03, Titlul III al Codului fiscal nr.1415-XIII/97 privind restituirea TVA.

Conform Hotărârii Curții de Conturi nr.9 din 12.02.04, Guvernul a adoptat Hotărârea nr.375 din 13.04.04 „Despre delimitarea terenurilor proprietate publică a localităților din componența municipiului Chișinău”.

În baza Hotărârii Curții de Conturi nr.10 din 03.04.03 (*Agenția de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoarele Umanitare*), Parlamentul a adoptat L.nr.425-XV/03, prin care a fost modificată Legea insolvenței nr.632-XV/01, unde s-au introdus creanțele de restituire (achitare) a datoriilor față de rezervele materiale ale statului.

La recomandările Curții de Conturi (Hotărârea nr.40 din 06.06.03), Guvernul a modificat Hotărârea nr.515/03, adoptând Hotărârea nr.1621/03 privind stabilirea costului imobilului transmis CNAS în valoare de 2,7 mil. lei, inclusiv mobilierul estimat la suma de 2,2 mil. lei.

În corespundere cu Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 12.06.03 (*Fondul rutier*), Parlamentul, prin L. nr.430-XV/03, a modificat și completat Legea fondului rutier nr.720-XIII/96, precum și Hotărârea nr.893-XIII/96, în scopul perfecționării actelor legislative ce stipulează constituirea și utilizarea fondului rutier.

Parlamentul a adoptat Hotărârea nr.558-XV din 25.12.03 „Privind repartizarea către beneficiari și pe obiective a alocațiilor pentru finanțarea investițiilor capitale prevăzute la bugetul de stat pe anul 2004” (conform Hotărârii Curții Conturi nr.54 din 11.07.03 – *Investiții capitale*) referitor la Programul investițiilor capitale pe a.2004, repartizarea volumelor investițiilor capitale pe beneficiari și obiecte, responsabilitatea beneficiarilor în construcții pentru corectitudinea determinării lucrărilor efectuate.

În baza Hotărârii Curții de Conturi nr.58 din 15.07.03 (*Trezoreria de Stat*), Guvernul, prin Hotărârea nr.1340/03, a modificat Hotărârea nr.755 din 30.07.01 „Cu privire la structura, efectivul și Regulamentul Ministerului Finanțelor”, în ce privește activitatea unităților Trezoreriei de Stat. Concomitent, Guvernul a adoptat Hotărârea nr.486-21 din 10.05.04 „Despre rezultatele revizuirii Fondului de stat al metalelor prețioase și pietrelor prețioase”.

Conform Hotărârii Curții de Conturi nr.9 din 28.03.03, Guvernul a adoptat Hotărârea nr.88 din 04.02.04 „Despre acțiunile privind asigurarea rambursării creditelor externe primite pe parcursul anilor 1991-2002”, prin care a fost aprobat Planul de acțiuni privind asigurarea rambursării datoriilor pentru creditele externe garantate și cele directe de către beneficiarii acestora.

Pe parcursul anilor 2002-2003 a continuat practica efectuării controalelor tematice, fiind exercitate 8 controale asupra: respectării Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului nr.1166-XIII/97; corectitudinii restituirii TVA din bugetul de stat; eficienței valorificării și

rambursării creditelor externe; utilizării mijloacelor speciale și unor fonduri extrabugetare; realizării politicii statului în domeniul administrării fondului funciar; eficienței acordării de înlesniri fiscale și vamale etc.

Conform hotărîrilor adoptate în baza rezultatelor controalelor tematice, **Agencia Națională pentru Achiziții Publice** a înaintat Guvernului proiectul Regulamentului cu privire la achizițiile publice dintr-o singură sursă, care a fost aprobat prin Hotărîrea nr.951 din 04.08.03, publicată în M.O. nr.182-185 din 19.08.03, fiind, totodată, aprobată și lista agenților economici monopoliști de la care se procură mărfuri și servicii.

Modificările și completările la Regulamentul cu privire la achiziția mărfurilor prin cererea ofertelor de prețuri, înaintate Guvernului spre examinare, au fost aprobate prin Hotărîrea nr.1399/03 (M.O. nr.235-238 din 28.11.03).

Parlamentul, prin L. nr.482-XV/03 și L.nr.240-XV/03, a modificat articolele 5, 47 și 50 din Legea achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului nr.1166-XIII/97. Cît privește achizițiile publice, Guvernul a adoptat Hotărîrile: nr.1123 din 15.09.03 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de lucrări”; nr.782 din 30.06.03 „Cu privire la măsurile primordiale pentru realizarea mai eficientă a achizițiilor publice”.

Începînd cu luna iulie 2003, Agenția publică suplimentar în Internet informația despre achizițiile publice (www.tender.md), iar din luna ianuarie 2004, se editează săptămînal Buletinul Achizițiilor Publice.

Ministerul Finanțelor, luînd în considerație rezultatele controalelor și hotărîrile Curții de Conturi, adoptate în baza lor, a intensificat controlul asupra modului de înregistrare și executare în termen a contractelor de achiziții prin sistemul trezorerial. Lunar organizează seminare cu colaboratorii trezoreriilor teritoriale privind modul de înregistrare a contractelor și de executare a lor.

La ședința Colegiului Ministerului Finanțelor din 30 iunie 2003 s-au examinat rezultatele controlului și s-a aprobat Planul de măsuri pentru ameliorarea situației privind restituirea TVA, fiind, totodată, înaintate propuneri de perfectare a legislației privind restituirea TVA, care, prin L.nr.501-XV/03 (M.O. nr.6-12/54 din 01.01.04), au fost expuse în redacție nouă (art.101 și 102 (8) din Codul fiscal).

Au fost întocmite, revizuite și remise spre examinare actele de verificare cu beneficiarii de credite interne, externe, proiecte investiționale și credite externe cu garanția statului a datoriilor față de minister la situația din 1 iulie 2003.

S-au întreprins măsuri privind perceperea forțată a datoriilor, conform art.4 din L. nr.408-XV din 26.07.01 „Pentru punerea în aplicare a Titlului V al Codului fiscal” și Regulamentului Băncii Naționale a RM nr.113 din 21.05.03 „Privind suspendarea operațiunilor, sechestrarea mijloacelor bănești din conturile bancare/ trezoreriale și perceperea în mod incontestabil a mijloacelor bănești din conturile bancare”. În rezultatul măsurilor întreprinse, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a achitat integral fondul de risc (5% din suma împrumutului valorificat) în sumă de 442,2 mii dol. SUA, iar BC

„Moldova - Agroindbank” S.A., pe parcursul anului 2003, a achitat în fondul de risc suma de 48,5 mii dol. SUA.

La 1 august 2003 a fost semnat Amendamentul la Acordul între Ministerul Finanțelor, BCA „Moldindconbank” și S.A. „Santek” cu privire la asigurarea garanției de stat și graficul de achitare a datoriilor în fondul de risc începând cu 1 august 2004.

Au fost expediate circulare privind reflectarea în executarea de casă a veniturilor obținute de la arenda încăperilor, închiderea conturilor deschise în băncile comerciale, trecerea la deservirea prin sistemul trezorerial a ministerelor de forță, iar prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.36 din 06.06.03, a fost elaborată modalitatea de încasare forțată a depășirii veniturilor asupra cheltuielilor pe mijloacele extrabugetare, prevăzute în devizele de cheltuieli.

La cererea Curții de Conturi (Hotărîrea nr.13 din 24.02.04 - *activitatea reprezentanților statului la întreprinderile în proces de insolabilitate cu derularea procesului de faliment*), a fost elaborat Planul de măsuri și acțiuni pentru lichidarea încălcărilor depistate în rezultatul controlului și aprobat la ședința Colegiului Ministerului Finanțelor din 8 aprilie 2004.

Ministerul Finanțelor a elaborat un model de contract între adunarea creditorilor și administrator, care stipulează că, în cazurile când statul este creditor majoritar, remunerarea se efectuează conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1717 din 27.12.02 „Despre aprobarea Regulamentului privind remunerarea administratorului procesului de insolabilitate”.

Conform unui grafic, în luna mai a.c., au fost convocate adunări și ședințe ale comitetelor creditorilor la întreprinderile față de care Ministerul Finanțelor a inițiat procesul de insolabilitate, în cadrul cărora s-au examinat dările de seamă ale administratorilor privind implementarea planurilor de lichidare sau redresare și continuarea realizării procesului de insolabilitate.

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea nr.188 din 10.07.04 „Cu privire la componența Consiliului Creditorilor”, conform căreia Președinte al Consiliului a fost numit Prim-ministrul Republicii Moldova.

În baza Hotărîrii Curții de Conturi nr.13 din 24.02.04, la 12 martie 2004 comitetul de creditori al S.A. „Steaua” a elaborat modificările în planul de lichidare, reieșind din faptul că Casa Națională de Asigurări Sociale și Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Chișinău au înaintat cerințe suplimentare privind recunoașterea datoriilor în sumă de circa 20,0 mil.lei, care n-au fost incluse în tabela de creanțe, conform prevederilor legii abrogate.

La ședința comitetului de creditori al S.A. „Micron” din 4 mai 2004 au fost examinate și aprobate modificările în planul de redresare, unde, conform deciziilor judecătorești, au fost incluse suplimentar datoriile S.A. „Micron” față de Ministerul Finanțelor în sumă de 649,6 mii lei, față de bugetul asigurărilor sociale de stat – în sumă de 746,6 mii lei (sumă care n-a fost reflectată în planul de reorganizare) și față de bugetul de stat – amenda în mărime de 90,0 mii lei, rămasă după anularea datoriilor istorice față de bugetul consolidat.

La 17 mai 2004, conform hotărîrii Curții de Apel Economice, au fost validate creanțele S.A. „Agrotehnica-Invest” în sumă de 1058,7 mii lei, inclusiv

față de bugetul consolidat - în sumă de 850,6 mii lei și față de bugetul asigurărilor sociale de stat – de 208,1 mii lei.

Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, la 30.06.03, a elaborat Planul de măsuri privind restituirea TVA, care prevede implementarea sistemului automatizat de verificare a obligațiilor respective. La 17.04.03 a elaborat circulara nr.44, în scopul asigurării evidenței stricte a sumelor TVA colectate în buget și restituite din buget, și a modificat Instrucțiunea nr.6 din 30.12.02 „Privind restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată”, stabilind un nou mecanism de evaluare a sumelor achitate și o procedură mai eficientă de confirmare a livrărilor de export, aducînd-o în concordanță cu art.101 (5) din Codul fiscal).

A fost emis ordinul nr.116 din 30.05.03 privind măsurile de neadmitere a restituirii sumelor TVA în termene mai mari de 45 de zile (normă stabilită de art.101 (3) și 101 (5) din Codul fiscal).

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și alte ministere de resort au elaborat un program de măsuri concrete în vederea rambursării de către beneficiari a datoriilor de la contractarea sau recreditarea împrumuturilor externe.

În scopul redresării situației economico-financiare a întreprinderilor din sectorul zootehnic, Parlamentul a adoptat legea respectivă, conform căreia au fost înghețate (pînă la 31.12.07) datoriile întreprinderilor de producere a cărnii de porcine pentru creditele externe (și dobînzile aferente), acordate în cadrul Programului PL-480 și de către BIRD, precum și datoriile pentru creditele externe și interne (inclusiv dobînzile aferente), acordate de către Ministerul Finanțelor întreprinderilor avicole.

S-au înaintat propuneri pentru modificarea Hotărîrii Guvernului nr.206/01.

Consiliul municipal Chișinău a adoptat deciziile respective privind operarea modificărilor în devizele de venituri și cheltuieli pe mijloacele extrabugetare, ținînd cont de soldul la începutul anului 2003.

Departamentul arhitectură și urbanism a transferat în bugetul municipal Chișinău mijloace speciale în sumă de 527,0 mii lei, care au fost utilizate cu încălcarea actelor normative în vigoare. De asemenea, a fost restituită în buget suma de 15,3 mii lei, achitată angajaților netitulari pentru executarea lucrărilor.

La bugetul mun.Chișinău a fost transferată suma de 50,0 mii lei (excedentul veniturilor asupra cheltuielilor pe a.2002).

În cadrul Departamentului arhitectură și urbanism și la toate instituțiile municipale medicale acumularea în numerar a mijloacelor speciale (extrabugetare) se efectuează prin intermediul mașinilor de casă cu memorie fiscală.

Este asigurată evidența datoriilor debitoare și creditoare pentru fiecare agent economic în parte la serviciile comunale și la plata pentru arendă. Încăperile temporar libere sînt date în arendă în baza contractelor, iar mijloacele financiare se acumulează la conturile trezoreriale ale instituțiilor bugetare.

Realizarea acestor și altor măsuri a determinat ameliorarea situației vizînd executarea hotărîrilor Curții de Conturi de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Energeticii, Ministerul Economiei etc.

În rezultatul executării hotărîrilor Curții de Conturi, în buget s-au încasat plăți obligatorii neachitate complet și în termen, sancțiuni financiare în sumă totală de 31,6 mil. lei; au fost restituite alocații bugetare – 11,9 mil. lei; mijloace financiare în fondurile extrabugetare – 3,5 mil. lei; în fondurile speciale de bunuri materiale ale Agenției de Stat pentru Rezervele Materiale și Ajutoarele Umanitare – 20,4 mil. lei și în bugetul asigurărilor sociale de stat – 2,3 mil. lei; s-a restabilit în evidență patrimoniu de stat în valoare de 37,0 mil. lei și datorii ale agenților economici față de stat – de 22,6 mil. lei.

În urma controalelor efectuate, Curtea de Conturi a aplicat sancțiuni financiare pentru dezafectarea mijloacelor bugetare și extrabugetare în sumă de 143,7 mii lei.

Pentru comiterea contravențiilor administrative (efectuarea de cheltuieli reale în sume ce depășesc limitele alocațiilor bugetare, utilizarea contrar destinației a mijloacelor speciale), Curtea de Conturi a aplicat sancțiuni față de 13 persoane cu funcții de răspundere (conform art.162¹² CCA), sancțiunile fiind achitate integral în buget.

În baza hotărîrilor Curții de Conturi, pentru încălcarea legislației în vigoare, au fost destituite din funcțiile deținute 18 persoane și sancționate disciplinar 148 de persoane cu funcții de răspundere.

Cu toate că în anul 2003 factorii de decizie au întreprins un șir de măsuri de lichidare a neajunsurilor depistate de control, unele cerințe ale Curții de Conturi au rămas neexecutate, fapt ce diminuează efectul final al activității de control financiar. În unele cazuri, persoanele cu funcții de răspundere vinovate n-au fost pedepsite pentru încălcările comise și sume considerabile de mijloace financiare publice nu se restituie în bugetul statului.

Nu la nivelul convenit sînt executate hotărîrile Curții de Conturi la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Educației, Departamentul Privatizării, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Primăria mun. Chișinău, Departamentul de Executare a Deciziilor Judiciare etc., deși Curtea de Conturi a expediat în adresa acestora și a altor autorități peste 130 de scrisori și solicitări repetate privind executarea integrală a hotărîrilor Curții de Conturi.

Astfel, răspunsul Ministerului Educației despre executarea cerințelor Hotărîrii Curții de Conturi nr.12 din 28.05.03 „Privind rezultatele controlului asupra corectitudinii formării și utilizării mijloacelor speciale și mijloacelor unor fonduri extrabugetare” a fost prezentat cu întîrziere de 2 luni și fără date complete. Defalcările în sumă de 154,3 mii lei la contul extrabugetar al Ministerului Educației, conform Hotărîrii Guvernului nr.728/02, Universitatea Tehnică din Moldova le-a efectuat doar pe parcursul controlului repetat.

De asemenea, n-a executat întocmai cerințele hotărîrilor Curții de Conturi și conducerea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (IFPS). Astfel, prin Hotărîrea nr.79 din 12.12.2000 (*Creditul BERD, primit de S.A. „Apă-Canal”*),

s-a cerut de la IFPS efectuarea controlului asupra corectitudinii impozitării venitului specialiștilor autohtoni, remunerați din contul granturilor acordate S.A. „Apă-Canal Chișinău” de către Guvernul Danemarccii și TACIS pentru susținerea proiectelor. La 6 solicitări repetate ale Curții de Conturi, IFPS n-a executat cerința în cauză.

Conform Hotărîrii Curții de Conturi nr.91 din 09.10.02 (S.A. „Termocom”), IFPS și Camera Înregistrării de Stat pe lângă Departamentul Tehnologii Informaționale urmau să întreprindă măsuri în vederea lichidării S.R.L. „Alicor”. De 4 ori s-a cerut executarea acestei cerințe, însă IFPS susține că nu este elaborată modalitatea de lichidare a întreprinderilor care nu s-au reînregistrat, conform Hotărîrii Guvernului „Cu privire la punerea în aplicare a certificatului de înregistrare a întreprinderilor” nr.251 din 17.03.97.

Cerințele Hotărîrii Curții de Conturi nr.8 din 27.03.03 au fost executate doar parțial. Nu s-au întreprins măsuri privind determinarea gradului de responsabilitate a persoanelor vinovate (inclusiv a președinților comisiilor) pentru restituirea TVA, care au prejudiciat bugetul de stat și au comis încălcări ale legislației fiscale. Numai pe această chestiune Curtea de Conturi a adresat IFPS 5 demersuri, a organizat întâlniri cu persoanele cu funcții de răspundere.

Ministerul Finanțelor pînă în prezent n-a executat Hotărîrea Curții de Conturi nr.85 din 04.10.01 (*Utilizarea resurselor pentru lichidarea consecințelor calamităților naturale din noiembrie a.2000*) și unele cerințe ale hotărîrilor din a.2003.

În raportul anual al Curții de Conturi pe anul de activitate 2002 s-a menționat că Primăria mun. Chișinău urma să preia la balanța sa edificiul de pe str. Columna 76 /lit. „A” și „B”, acesta anterior fiind proprietatea sa. În pofida multiplelor adresări, cerința în cauză a rămas neexecutată.

Hotărîrile Curții de Conturi nu se execută întocmai și de Departamentul Privatizării, care n-a executat un șir de cerințe atît ale hotărîrilor din anii precedenți, cît și ale celor adoptate recent. De exemplu, executarea Hotărîrii Curții de Conturi nr.1 din 03.01.04 „Privind respectarea legislației la privatizarea patrimoniului de stat din complexul de construcții” fiind stabilită pe un termen de 3 luni, Departamentul s-a limitat la emiterea unui ordin, care reprezintă un document declarativ și nu include un plan de măsuri eficiente, cu termene concrete de realizare. Astfel, nici una din cerințele hotărîrii n-a fost executată.

În scopul reparării prejudiciilor cauzate statului și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate de cauzarea acestora, Curtea de Conturi, în anul 2003, a expediat Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției 18 materiale, Procuraturii Generale – 2 materiale și Serviciului de Informații și Securitate – 1 material (în total 21 de materiale), care, în viziunea Curții de Conturi, necesită luare de atitudine din partea organelor nominalizate. În baza acestor materiale au fost intentate 6 dosare penale, emise 5 ordonanțe de refuz, iar 10 materiale de control se află în proces de examinare.

Examinînd ordonanțele în cauză, Curtea de Conturi n-a fost de acord cu motivele invocate, care au determinat refuzul intentării procesului penal. Acest refuz se argumentează prin lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii. În ordonanțe, în principiu, se analizează doar deficiențele actelor de control, care, în opinia organelor de anchetă, nu permit de a da o apreciere cuvenită faptelor expuse în materialele de control, fără a se propune efectuarea unui control suplimentar. Sînt cazuri cînd la intentarea proceselor penale ancheta depășește cu mult termenul prevăzut de legislație.

Astfel, la 21.03.03, Curtea de Conturi a remis CCCEC, pentru întreprinderea măsurilor în conformitate cu legislația în vigoare, materialele privind lucrările de gazificare a cazangeriei Spitalului județean Soroca la suma de 545,4 mii lei, executate de către S.R.L. „Laszlo Com”. La 16.01.04, CCCEC, fără să examineze în esență materialele menționate, a comunicat Curții de Conturi că, în rezultatul verificărilor efectuate, n-au fost stabilite încălcări ale legislației în vigoare. Numai la cererea repetată a Curții de Conturi, CCCEC, la 17.03.04, a intentat, în temeiul alin.1 art.195 CP al RM, procesul penal privind factorii de decizie ai spitalului.

De asemenea, la 13.06.03, Curtea de Conturi a remis Procuraturii Generale materialele privind încălcările prevederilor Legii privind datoria de stat și garanțiile de stat (modificată) nr.943-XIII/96, comise de către persoanele cu funcții de răspundere la valorificarea și rambursarea împrumuturilor externe, inclusiv a garanțiilor de stat, de către beneficiarii de credite, în urma cărora statul n-a încasat sumele de 97,1 mil.USD și 154 mil.lei, din care, respectiv, 40,2 mil.USD și 8,8 mil.lei au fost achitate din bugetul de stat.

La 11.07.03, Procuratura Generală, examinînd materialele controlului privind eficiența valorificării și rambursării creditelor externe primite de S.A. „Perfuzon”, S.A. „Fabrica de sticlă din Chișinău” și S.R.L. „Vininvest”, a informat Curtea de Conturi despre faptul că, din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii, este imposibil de a determina vina persoanelor cu funcții de răspundere de la S.A. „Perfuzon”, deși la 08.08.03 Procuratura Anticorupție și Conducere a Urmăririi Penale, în baza alin.2 art.195 din Codul penal, a intentat proces penal asupra faptului însușirii în proporții deosebit de mari a bunurilor S.A. „Perfuzon”, iar în baza art.252 din Codul penal - asupra insolabilității intenționate a S.A. „Perfuzon” (scr. nr.20030021177-09 din 13.08.03). Celelalte încălcări ale legislației în vigoare, expuse în Hotărîrea Curții de Conturi nr.9 din 28.03.03, au rămas fără aprecierea juridică din partea Procuraturii Generale.

De asemenea, la 02.04.03, Curtea de Conturi a remis CCCEC materialele controlului privind activitatea reprezentanților statului în Adunările și Comitetele de creditori, precum și a administratorilor împuterniciți la întreprinderile în proces de insolabilitate cu derularea procedurii de faliment.

La 02.04.04, CCCEC a informat Curtea de Conturi despre faptul că pe materialele controlului efectuat la S.A. „Fabrica de conserve Speia” au fost intentate 7 dosare penale. Cît privește S.A. „Alfa”, care se află în proces de insolabilitate prin reorganizare, a fost intentat, în baza alin.1 art.328 din Codul penal, proces penal privind administratorul O.Moscalu. Materialele controalelor

efectuate la S.A. „Elcas”, S.A. „Steaua”, S.A. „Metal” etc. se află în proces de examinare.

Curtea de Conturi a fost inițiatorul stabilirii unor relații de colaborare cu diverse instituții de stat în scopul soluționării problemelor de interes comun. Astfel, în baza art. 8, 26 lit.”h” din Legea privind Curtea de Conturi și art. 5, 6, 7 și 9 lit.”m” din Legea cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, a fost încheiat un Acord de colaborare între Curtea de Conturi și CCCEC. Menirea acestui Acord este schimbul de informații de interes comun în activitatea ambelor părți, precum și participarea specialiștilor acestora la efectuarea controalelor (reviziilor) sau desfășurarea altor acțiuni de prevenire, contracarare și descoperire a delictelor ce țin de utilizarea ilegală a resurselor financiare publice.

Acorduri analogice au fost încheiate cu SIS și MAI, care sînt deja în acțiune și a căror realizare, sperăm, va fi benefică pentru toate părțile implicate.

Analiza conlucrării Curții de Conturi cu Procuratura Generală, organele afacerilor interne și cu alte instituții juridice denotă că pentru îmbunătățirea acestei conlucrări este necesar de a întreprinde unele măsuri, și anume:

- sporirea în continuare a calității controalelor efectuate de către Curtea de Conturi, pe de o parte, și respectarea strictă de către organele de anchetă a prevederilor Codului de procedură penală și Codului de procedură civilă, pe de altă parte;
- abilitarea Curții de Conturi cu dreptul de înaintare a acțiunilor în judecată în interesele statului, scutirea de taxa de stat la depunerea acestora și la constatarea deciziilor judiciare pe aceste cauze;
- modificarea și completarea legislației în vigoare, care să prevadă obligativitatea executării hotărîrilor Curții de Conturi, precum și dreptul Curții de Conturi de a aplica sancțiunile respective pentru neexecutarea hotărîrilor și crearea obstacolelor în activitatea Curții de Conturi;
- implementarea practicii internaționale privind controlul la instituțiile care gestionează resursele financiare publice;
- elaborarea de către organele de anchetă a unei evidențe stricte a materialelor Curții de Conturi referitor la repararea prejudiciului cauzat statului de către factorii de decizie, conform legislației în vigoare;
- participarea specialiștilor ambelor părți (Curtea de Conturi și organele de anchetă) la efectuarea controalelor (reviziilor) sau desfășurarea altor acțiuni de prevenire, curmare și descoperire a delictelor ce țin de utilizarea ilegală a resurselor financiare publice.